

รายงานการศึกษาวิจัย
สภาพการจัดการเรียนการสอน
วิชา ประวัติศาสตร์
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการศึกษาวิจัย
สภาพการจัดการเรียนการสอน
วิชาประวัติศาสตร์
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

372.89 รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ส 691 ร กรุงเทพฯ: 2564
91 หน้า
ISBN (E-book) : 978-616-270-335-5
1. สภาพการจัดการเรียนการสอน 2. วิชาประวัติศาสตร์ 3. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สิ่งพิมพ์ สกศ. ลำดับที่ 81/ 2564
ISBN (e – book) 978-616-270-335-5

จัดทำ เรียบเรียง และเผยแพร่

กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษา และกลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเรียนรู้
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 2522 โทรสาร 0-2243-1128
เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

ปกและภาพประกอบ design by canva.

คำนำ

การศึกษาวิจัย เรื่อง **สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** เป็นหนึ่งในนโยบาย quick win ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางสาวตรีนุช เทียนทอง) ที่ได้มอบหมายให้ทุกหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์ตามบทบาทและภารกิจของหน่วยงาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาโดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาศึกษาเรียนรู้ จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในลักษณะการวิจัยคู่ขนานกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะต้องจัดตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นศึกษาแบบประเมินสภาพจริงของการจัดการเรียนการสอนในด้านผู้เรียน ครูผู้สอน หลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สื่อ/ อุปกรณ์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ สำนักงานฯ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหลายภาคส่วนในการให้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงปริมาณจัดทำเป็นแบบสอบถามออนไลน์สอบถามไปยังสถานศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศ และข้อมูลเชิงคุณภาพมาจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การสนทนากลุ่มย่อยครูผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงการปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ในแขนงต่าง ๆ ทุกรูปแบบในอดีตสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เคยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ พบปัญหาพร้อมสมัยของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ การจัดเวลาสอนในหลักสูตรที่ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามเนื้อหาและไม่สามารถลงลึกในรายละเอียด สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ สถานศึกษาให้ความสำคัญน้อยและไม่ค่อยจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อในกลุ่มสาระประวัติศาสตร์ รวมทั้งครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์เองก็ไม่ได้จบการศึกษาเอกประวัติศาสตร์โดยตรง เป็นต้น ซึ่งจากสภาพปัญหาในอดีตที่เคยศึกษาวิจัยถือว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ในปี 2564 จึงถือได้ว่าเป็นปีแห่งประวัติศาสตร์ที่ทุกฝ่ายหันมาให้ความสนใจต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาวิจัย

ทางการศึกษาของประเทศ จึงมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลจากการศึกษาวิจัย รวมถึงเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ เกิดการวางรากฐานใหม่ของการจัดการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ให้มีความน่าสนใจ เปิดโอกาสให้มีคิดวิเคราะห์ ถกแถลงประวัติศาสตร์ในหลากหลายแง่มุมบนข้อเท็จจริง และเกิดชุดความคิดหรือองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการแลกเปลี่ยน เพื่อนำวิธีการบนชุดความคิดไปใช้เป็นฐานในการดำเนินชีวิต สำหรับการเป็น “คนไทย” ที่จะใช้ชีวิตต่อไปใน “ประเทศไทย”

(นายอำนาจ วิชาญวัตติ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปผู้บริหาร	1
บทนำ	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	8
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	9
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	9
การเก็บรวบรวมข้อมูล	9
การวิเคราะห์ข้อมูล	10
ผลการศึกษาเอกสาร	12
ความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของประวัติศาสตร์	12
พัฒนาการของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์	14
สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	19
ข้อเสนอเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	21
ผลการศึกษาวิจัย	27
การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ	27
การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ	43
ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	47
เอกสารอ้างอิง	52
ภาคผนวก	
สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในต่างประเทศ	54
ข้อมูลจากครูผู้สอนและผู้เรียน	60
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	65
ข้อมูลจากการประชุมมหกรรมการศึกษาไทย	71
การประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)	77
รูปภาพการประชุมมหกรรมการศึกษาไทย	79
คณะผู้จัดทำ	81

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ตารางสรุปแนวทางการศึกษาวิจัย	10
ตารางที่ 2	ความสำคัญ/จำเป็น ความชอบ ความต้องการสอนในวิชาประวัติศาสตร์	32
ตารางที่ 3	ความพร้อมในการสอนวิชาประวัติศาสตร์	35
ตารางที่ 4	ความเหมาะสมของนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	36
ตารางที่ 5	การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในช่วง 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา (2562 – 2564)	37
ตารางที่ 6	ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	42
ตารางที่ 7	สภาพการจัดการเรียนการสอนในต่างประเทศ	54
ตารางที่ 8	ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	60
ตารางที่ 9	ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	63

สารบัญรูปภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หลักฐานทางประวัติศาสตร์	12
ภาพที่ 2	หลักฐานทางประวัติศาสตร์	13
ภาพที่ 3	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475	15
ภาพที่ 4	หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503	16
ภาพที่ 5	หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521	16
ภาพที่ 6	หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	17
ภาพที่ 7	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	17
ภาพที่ 8	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	18
ภาพที่ 9	เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครูผู้สอน)	28
ภาพที่ 10	อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	28
ภาพที่ 11	ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	29
ภาพที่ 12	ประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม	29
ภาพที่ 13	ข้อมูลโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม	30
ภาพที่ 14	สาขาวิชาเอกที่จบของผู้ตอบแบบสอบถาม	30
ภาพที่ 15	ระดับชั้นที่สอนของผู้ตอบแบบสอบถาม	31
ภาพที่ 16	งานอื่นที่ได้รับมอบหมายของผู้ตอบแบบสอบถาม	31
ภาพที่ 17	การได้รับความรู้ หรือ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์	33
ภาพที่ 18	การได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการออกแบบการสอนและวิธีการสอนของวิชาประวัติศาสตร์	33
ภาพที่ 19	การได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมในชั้นเรียน การนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัติในชั้นจริง หรือ การฝึกสอน	34
ภาพที่ 20	การได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์	34
ภาพที่ 21	การได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์	35
ภาพที่ 22	ความเหมาะสมของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์	36
ภาพที่ 23	เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้เรียน)	38
ภาพที่ 24	ระดับชั้นที่ศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
ภาพที่ 25	การเห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
ภาพที่ 26	การเห็นความจำเป็นของวิชาประวัติศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม	40
ภาพที่ 27	ความชอบที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม	27

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาวิจัย เรื่อง **สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** เป็นหนึ่งในนโยบาย quick win ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางสาวตรีนุช เทียนทอง) ที่ได้มอบหมายให้ทุกหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์ตามบทบาทและภารกิจของหน่วยงานสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาศึกษาเรียนรู้จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในลักษณะการวิจัยคู่ขนานกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะต้องจัดตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน พ.ศ. 2564 การศึกษาวิจัยฯ ดังกล่าวได้รับความสนใจอย่างมากจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอน ผู้เรียน และภาคประชาสังคม ซึ่งความสนใจในประเด็นการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์สะท้อนจากจำนวนข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับจากครูผู้สอนจำนวน 10,884 คน และผู้เรียนจำนวน 60,887 คน ทั่วประเทศ รวมถึงการได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ อาทิ ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ ผศ.ดร.พิพัฒน์ กระจ่างจันทร์ และอาจารย์ปิง เจริญศิริวัฒน์ (อาจารย์ปิง ดาว้องก์) ในการให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาวิจัยฯ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์หลักสำคัญ คือ การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นศึกษาแบบประเมินสภาพจริงของการจัดการเรียนการสอนในด้านผู้เรียน ครูผู้สอน หลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ ไว้เมื่อปี 2551 พบปัญหาสำคัญหลายประการที่เป็นปัญหาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน อาทิ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ การจัดเวลาสอนในหลักสูตรที่ไม่เพียงพอ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ สถานศึกษาให้ความสำคัญน้อยและไม่ค่อยจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อในกลุ่มสาระประวัติศาสตร์ รวมทั้งครูที่สอนประวัติศาสตร์เองไม่ได้จบการศึกษาวิชาเอกประวัติศาสตร์โดยตรง เป็นต้น คำถามสำคัญที่ต้องกลับมาทบทวนและทำงานอย่างหนักร่วมกันต่อไปคือ “เพราะเหตุใด ปัญหาเหล่านี้ยังคงอยู่” “ทุกภาคส่วนของสังคมได้มีการดำเนินการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์อย่างจริงจังหรือไม่” เพื่อท้ายที่สุดแล้ว ภาพอนาคตของประเทศจะถูกสร้างจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคมรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์จะกลายเป็นศาสตร์ที่สามารถกำหนดจิตสำนึกและวิถีคิดของคนในสังคมได้อย่างแท้จริง

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทั้งกลุ่มครูผู้สอนและผู้เรียน (วันที่ 7 – 8 กันยายน 2564) ให้ข้อมูลที่สอดคล้องตรงกันว่า “กระทรวงศึกษาธิการยังไม่จริงจังที่จะให้นักเรียนเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์สังคม และประวัติศาสตร์ภูมิปัญญา เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นให้นักเรียนเข้าใจในรากเหง้าและภาคภูมิใจในความเป็นมาของตน” และเมื่อสอบถามครูผู้สอนและผู้เรียนนอกวงสนทนากลุ่ม ในรูปแบบการเก็บข้อมูลทางโทรศัพท์ การส่งเอกสารให้แสดงความคิดเห็น พบเสียงสะท้อนจำนวนมากจากทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนที่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันในประเด็นดังกล่าว

จากการศึกษาวิจัยฯ ทำให้พบปัญหารายด้านซึ่งในความเป็นจริงแล้ว คือ ปัญหาร่วมสมัยและมีความคล้ายคลึงกับผลการศึกษาในอดีต การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงได้กำหนดประเด็นที่จะศึกษาเรื่องสภาพการจัดการ

เรียนการสอนในด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านตำราเรียน สื่อ และอุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุน และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่เกินกว่าร้อยละ 80.0 มีความเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์สำคัญ (ร้อยละ 94.50) จำเป็น (ร้อยละ 89.40) และชอบเรียน (ร้อยละ 82.44) ทั้งนี้ การไม่เห็นความสำคัญ คิดว่าไม่จำเป็นต้องเรียน และไม่ชอบเรียน อาจมีสาเหตุมาจากไม่ทราบจุดประสงค์และเห็นความสำคัญของการเรียน รวมถึงไม่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้ รวมถึงเนื้อหาสาระของการเรียนมีมากเกินไป และการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นแบบท่องจำไม่ได้มีการคิดวิเคราะห์ รวมถึงการให้ข้อมูลเพียงด้านเดียว การสอนเพียงประวัติศาสตร์กระแสหลัก ทำให้เรียนแล้วเกิดความรู้สึกลำบาก ไม่อยากเรียนและไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียน

ด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.30) เห็นว่า วิชาประวัติศาสตร์มีความสำคัญ และมีความจำเป็นที่จะต้องเรียน พร้อมทั้งจะสอน (ร้อยละ 59.30) โดยส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 70 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ แต่อย่างไรก็ตาม พบครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามน้อยกว่าครึ่งหนึ่งที่ยังคงชอบสอนวิชาประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 39.20) และต้องการที่จะสอนวิชานี้ต่อไป (ร้อยละ 36.50)

ทั้งนี้ ผู้เรียนบางส่วนสะท้อนว่าระดับความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ส่งผลจาก ครูผู้สอน บางส่วนไม่เข้าใจบทบาทของตนเองว่า “ครู คือ ผู้ถ่ายทอด ผู้กำกับ” การไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ สอนไม่ตรงวิชาเอก ขาดประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบหรือวิธีการที่เหมาะสมกับโครงสร้างของหลักสูตรได้ ประกอบกับมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนและผู้เรียนสะท้อนความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่า ความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาของครูผู้สอน ทักษะและบุคลิกภาพ รูปแบบและวิธีการสอนของครูผู้สอน ส่งผลโดยตรงต่อความสนใจและความอยากเรียนของผู้เรียน

ด้านหลักสูตร รวมถึงนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ พบว่า จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ครูและผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสม (ร้อยละ 74.3) แต่จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาของหลักสูตรฯ ว่า หลักสูตรเน้นรายละเอียดของข้อของตัวชี้วัดซึ่งส่งผลต่อเนื้อหาและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่ครูจะต้องจัดการเรียนการสอน เนื้อหาสาระบางเรื่องไม่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ไม่สามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนเห็นภาพได้ ตัวชี้วัดแม้มีการลำดับของเนื้อหาที่ดีทั้งประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์สากลแต่ขาดความต่อเนื่องของเนื้อหา รวมถึงมาตรฐานและตัวชี้วัดขาดความเชื่อมโยงกับสาระอื่นและชีวิตประจำวันของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและกลายเป็นวิชาที่น่าเบื่อในที่สุด นอกจากนี้ ครูผู้สอนและผู้เรียนมีความเห็นว่า หลักสูตรไม่เหมาะสมกับช่วงวัยและระดับของการเรียน มาตรฐานการเรียนรู้บางข้อยากต่อการนำไปปฏิบัติได้จริง รวมถึงในการจัดทำหลักสูตร หรือ การปรับหลักสูตรในแต่ละยุคสมัยไม่สามารถสะท้อน/แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเหล่านั้นมาจากการวิจัยและการรับฟังเสียงของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์เป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากหลักสูตร ตำราเรียน/หนังสือ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนต้องทำตามหลักสูตรการเรียนรู้ เนื้อหาจากตำราเรียน/หนังสือ เมื่อสอบถามผู้เรียนถึงความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับต่ำ เพียงร้อยละ 38.10 อย่างไรก็ตาม จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนสะท้อนปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ การแยกวิชาประวัติศาสตร์ออกมาเป็นวิชาเดี่ยว ส่งผลให้การสอนขาดการบูรณาการกับเป้าหมายของวิชาสังคมที่เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเป็นพลเมือง การจัดการเรียนรู้

วิชาประวัติศาสตร์มักเป็นประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันและการทำสงคราม การสอนปัจจุบันยังไม่ได้เน้นการให้เด็กคิดวิเคราะห์เท่าที่ควร สอนแบบ chalk and talk สอนตามแบบเรียนและท่องจำ เน้นเนื้อหามากกว่าวิธีการ ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เป็นแบบท่องจำมากกว่าความเข้าใจ ไม่สามารถลำดับเหตุการณ์เชื่อมโยงกับทางประวัติศาสตร์ได้ ขาดการเรียนรู้จากสถานที่จริงและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แต่มีบางส่วนที่สะท้อนว่า ครูผู้สอนให้มีการวิเคราะห์ ตั้งคำถาม หาหลักฐานมายืนยัน นำมาถกกันในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับกรอบของครูผู้สอนและสังกัดโรงเรียน นอกจากนี้ เมื่อได้เก็บข้อมูลจากครูผู้สอนบางส่วนเพิ่มเติมผ่านการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และผ่านแบบแสดงความคิดเห็นนั้น ได้สะท้อนถึงปัญหาการเปิดกว้างทางวิชาการในเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในอีกมิติหนึ่งที่น่าสนใจว่าการมีข้อจำกัดทางกฎหมายทำให้การพูดถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เปราะบาง หรือ เป็นประเด็นทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัยหรือประเด็นทางสังคมไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ ครูสังคมศึกษาและครูประวัติศาสตร์ มักหลีกเลี่ยงการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นอ่อนไหวเหล่านี้ หากทำให้เรื่องเหล่านี้สามารถพูดคุยกันได้ในวงกว้างโดยถือเป็นการถกเถียงกันทางวิชาการที่ตั้งอยู่บนวิธีการทางประวัติศาสตร์โดยมีหลักฐานและข้อเท็จจริง จะทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มย่อยครูผู้สอนและผู้เรียนรวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิต่างสะท้อนปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ การแยกวิชาประวัติศาสตร์ออกมาเป็นวิชาเดี่ยว ส่งผลให้การสอนขาดการบูรณาการกับเป้าหมายของวิชาสังคมที่เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเป็นพลเมือง การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์มักเป็นประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันและการทำสงคราม การสอนปัจจุบันยังไม่ได้เน้นการให้เด็กคิดวิเคราะห์เท่าที่ควร สอนแบบ chalk and talk สอนตามแบบเรียนและท่องจำ เน้นเนื้อหามากกว่าวิธีการ ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เป็นแบบท่องจำมากกว่าความเข้าใจ ไม่สามารถลำดับเหตุการณ์เชื่อมโยงกับทางประวัติศาสตร์ได้ ขาดการเรียนรู้จากสถานที่จริงและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แต่มีบางส่วนที่สะท้อนว่า ครูผู้สอนให้มีการวิเคราะห์ ตั้งคำถาม หาหลักฐานมายืนยัน นำมาถกกันในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับกรอบของครูผู้สอนและสังกัดโรงเรียน

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า เป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากหลักสูตร ตำราเรียน/หนังสือ (เช่นเดียวกับปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน) จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกลุ่มครูผู้สอนเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล รวมถึงการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90.13 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลและวิธีการวัดและประเมินผลของครูผู้สอน ซึ่งสวนทางกับข้อมูลเชิงปริมาณกลุ่มผู้เรียนที่คณะผู้วิจัยได้รับ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับการวัดและประเมินผลของครูผู้สอน เพียงร้อยละ 39.60 โดยให้ข้อมูลว่า รูปแบบ / แนวทางการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนยังไม่มีหลากหลายมากพอเป็นการวัดประเมินผลที่มีค่าตอบเดียว ประเมินเพียงความรู้ความเข้าใจ และไม่ได้มีการวัดทักษะของผู้เรียนเมื่อสอบถามผู้เรียนเฉพาะเจาะจงในแต่ละระดับจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา บางส่วนสะท้อนว่า การวัดประเมินผลยังเป็นการให้ท่องจำและนำไปสอบ บางครั้งข้อสอบออกไม่ตรงกับเรื่องที่สอน บางครั้งครูผู้สอนใช้วิธีการให้อ่านหนังสือและติวก่อนสอบ การสอบยังเป็นเรื่องการจำ ขณะที่ ผู้เรียนระดับประถมศึกษา บางส่วนสะท้อนว่า ครูผู้สอนมีทั้งสื่อสารและไม่สื่อสารถึงแนวทางการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องการให้ครูผู้สอนสื่อสารและมีแนวทางการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การสอบย่อย / ทดสอบระหว่างเรียน - หลังเรียน (มีทั้งข้อกากบาทและข้อเขียน) สอบกลาง

ภาค / ปลายภาค การเก็บคะแนนจากใบงาน / รายงาน (แบบรายบุคคลและรายกลุ่ม) Portfolio สะสมผลงาน เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากครูผู้สอน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ สะท้อนถึงการวัดและประเมินผลในระดับชาติที่ส่งผลกระทบต่อ การวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์ว่า การทดสอบระดับชาติ หรือ O-NET มักออกข้อสอบตามตัวชี้วัด ซึ่งย้อนแย้งกับการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินของครูผู้สอน/สถาบันกวดวิชา ที่ออกข้อสอบหรือเก็บข้อสอบตามหนังสือและตำราเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถทำข้อสอบได้

ด้านตำราเรียน สื่อ และอุปกรณ์การเรียนรู้ พบว่า ในหลายภาคส่วนคิดเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาสำคัญและต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน และเป็น quick win ที่หากดำเนินการสำเร็จจะส่งผลกระทบต่อด้านอื่นด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกว่า “พบปัญหาสำคัญตั้งแต่การผลิตหนังสือเรียนหลายสำนักพิมพ์ หนังสือเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานเพราะเนื้อหาเรื่องเดียวกันแต่ให้ข้อเท็จจริงในรายละเอียดแตกต่างกัน รวมทั้งเนื้อหาของแต่ละสำนักพิมพ์ไม่เหมือนกันและการไม่เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์... หนังสือเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้มีการไล่ข้อมูลตามเหตุการณ์ใส่รายละเอียดเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนต้องรู้มากเกินไปและไม่สำคัญ... และควรใส่ข้อมูลบุคคลสำคัญในการสร้างชาติก็ยังจำเป็นต้องคงไว้เนื่องจากเป็นแก่นสาระสำคัญของการสร้างความเป็นชาติไทย...”

เมื่อสอบถามครูผู้สอนและผู้เรียนถึงความพึงพอใจที่มีต่อตำราเรียน สื่อ และอุปกรณ์การเรียนรู้ จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า ยังไม่น่าพึงพอใจ เนื่องจากปัญหาของหนังสือเรียนที่นำมาสอนมาจากหลายสำนักพิมพ์ มีเนื้อหาสาระที่ไม่ได้มาตรฐานเพราะเนื้อหาเรื่องเดียวกันแต่ให้ข้อเท็จจริงในรายละเอียดแตกต่างกัน นอกจากนั้นครูผู้สอนได้สะท้อนเพิ่มเติมในประเด็นเนื้อหาของแต่ละสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์ไม่เหมือนกันและการไม่เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของตำราเรียน ซึ่งจุดมุ่งหมายที่แท้จริง คือ การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ เนื้อหาในตำราเรียนไม่ได้มีการให้ข้อมูลในลักษณะเรื่องเล่า ทั้ง ๆ ที่ วิชาประวัติศาสตร์เทคนิคสำคัญของการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คือ การเล่าเรื่อง แต่หนังสือเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้มีการไล่ข้อมูลตามเหตุการณ์ แต่เป็นเนื้อหาที่ระบุผลลัพธ์สุดท้ายของเรื่องราว เช่น สาเหตุของการเสียกรุงฯ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วควรเล่าเรื่องราวตั้งราวแต่เริ่มต้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และผู้เรียนบางส่วนยังสะท้อนว่า หนังสือและตำราเรียน มีเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของประวัติศาสตร์ ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เพียงด้านเดียว ประกอบกับปัญหาอื่น ๆ อาทิ การขาดสื่อการเรียนที่น่าสนใจ/ขาดแคลนอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียน เช่น ขาดสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือ สถานศึกษาบางแห่งขาดแคลนโทรทัศน์สำหรับเปิดสื่อการเรียนซึ่งมีไม่เพียงพอต่อทุกห้อง/ระดับ การขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ การเข้าถึงสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ยากและไม่หลากหลายหลาย นอกจากนี้ พบปัญหาที่ทับซ้อนกัน คือ สื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ติดอยู่ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรม ทำให้เกิดปัญหาในการนำสื่อมาใช้ เพราะกระทรวงวัฒนธรรมมุ่งเก็บอย่างเดียวไม่เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนในวงการการศึกษา

ด้านแหล่งเรียนรู้ พบว่า จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95.33) มีการสอดแทรกการสอนเรื่อง ภูมิปัญญาไทย/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแหล่งเรียนรู้ รวมถึงใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน แต่อย่างไรก็ตาม พบเสียงสะท้อนสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้มีน้อยและขาดความหลากหลาย ไม่มีแหล่งเรียนรู้ที่ตรงกับตัวชี้วัด ไม่มีงบประมาณสำหรับศึกษาแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เข้ากับยุคสมัยบ้างแต่ยังไม่มากเท่าที่ควร ในต่างจังหวัดผู้เรียนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ยาก เนื่องจากแหล่งเรียนรู้อยู่ไกล นอกจากนี้ แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ขาดความเชื่อมโยงกัน

ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกต้นสังกัด พบว่า จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ครูผู้สอนให้ข้อมูลว่า ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด (ร้อยละ 75.86) และไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (ร้อยละ 45.62) ทั้งนี้ พบว่า ในบางโรงเรียนยังขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร และการไม่ให้ความสำคัญกับวิชาสังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ โดยมีทัศนคติที่ว่า “วิชาประวัติศาสตร์ใคร ๆ ก็สอนได้ หรือ เป็นวิชาง่าย ๆ แค่งานจำ ครูเปิดหนังสือสอนก็ได้ไม่เห็นยากอะไร” นอกจากนี้ ขาดการจัดสรรงบประมาณเพื่อศึกษาเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์และการศึกษาแหล่งเรียนรู้จริง

ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่

(1) คะแนนรายวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับต่ำมาก จากคะแนน O-NET ในรายวิชาสังคมศึกษาที่เนื้อหาข้อสอบต้องออกคละกันในวิชาภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศาสนา และประวัติศาสตร์ พบว่า คะแนนในส่วนของศาสนา เด็กทำได้มากที่สุด คิดเป็นคะแนนประมาณ 45 คะแนน รองลงมาคือ หน้าที่พลเมือง ภูมิศาสตร์ คิดเป็นคะแนนประมาณ 36 คะแนน เศรษฐศาสตร์ คิดเป็นคะแนนประมาณ 35 คะแนน โดยประวัติศาสตร์เด็กได้คะแนนน้อยที่สุด เฉลี่ยแล้วไม่เกิน 30 คะแนน (ปี 61 = 29.68 ปี 62 = 28 คะแนน ปี 63 = 29.30 คะแนน)

(2) ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกันตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร หนังสือเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และการพัฒนาครู เช่น หลักสูตรของไทยลดบทบาทและความสำคัญของรายวิชาประวัติศาสตร์ เนื้อหาสาระของหนังสือเรียนลดข้อมูลบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ลง เช่น พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญของประเทศไทย บุคคลสำคัญที่ทำคุณงามความดี มีคุณธรรม เสียสละเพื่อประเทศ เป็นต้น ซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญของการสร้างชาติ

(3) ปัญหาเรื่องการเข้าถึงฐานข้อมูลและสื่อสำหรับการเรียนรู้ของครูผู้สอนและผู้เรียน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มี obec contents center แต่เกิดปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์ส่งผลให้ไม่สามารถเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ได้ เป็นต้น

(4) นโยบายเร่งด่วนจากส่วนกลาง ซึ่งขัดกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้ต้องยึดนโยบายจากส่วนกลาง และกิจกรรมอย่างอื่นไป เช่น ในวิชาหน้าที่พลเมือง มีคำสั่งให้เรียนหน้าเสาธงแบบบูรณาการไม่มีการสอนในห้องเรียน ส่งผลให้โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนในวิชาเพิ่มเติม และตัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ไป

(5) ไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของการเรียนประวัติศาสตร์ ว่าแท้จริงแล้ว ไทยต้องการให้เด็กเรียนประวัติศาสตร์เพื่ออะไร รวมถึงการปลูกฝังประวัติศาสตร์ที่ถูกบิดเบือนไปจากความจริง และขาดการเชื่อมโยงอดีตให้เข้าถึงปัจจุบัน

(6) การรับรู้ กรอบแนวคิดและมุมมองที่มีต่อประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงวัยแตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้ใหญ่เดิมมักอยู่ใน Concept ชาตินิยม ขณะที่เด็กอยู่ในกลุ่มหลังชาตินิยม เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ปัญหาสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาอื่นในอนาคต คือ **การรื้อ/ปรับ/จัดทำโมทัศน์ของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หลักสูตร หนังสือและตำราเรียนใหม่ ให้เชื่อมโยงกันและสอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัย รวมถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถปฏิบัติการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้**

1) การรื้อ/ปรับ/จัดทำโน้ตค้นของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หลักสูตร หนังสือ และตำราเรียนใหม่

1.1) มโนทัศน์ของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ข้อเสนอเพื่อพัฒนามโนทัศน์ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ดังนี้

(1) ควรให้ความสำคัญกับวิชาประวัติศาสตร์ โดยกำหนดเป็นวาระสำคัญระดับชาติที่ทุกภาคส่วน ต้องร่วมดำเนินการแก้ไข พัฒนา และปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น

(2) ควรปรับมโนทัศน์ กรอบความคิดของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ใหม่ที่ไม่ใช่ การสร้างชาติจากความเกลียดชัง ไม่น่าสังคมนับปัจจุบันไปตัดสินสังคมในอดีต การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ ถูกต้อง ยอมรับความจริงว่า ปัจจุบันไม่สามารถควบคุมการรับรู้ของนักเรียนได้ทั้งหมด ทุกภาคส่วนทำได้เพียง อำนวยความสะดวกและกำหนดขอบเขตในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

(3) ประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ป่าล้อมเมืองในการดำเนินงาน คือ หาจุดร่วมตรงกลาง หรือ หลัก 4c Continue คือ เรื่องหรือเนื้อหาที่ตืออยู่แล้วให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง Combine คือ การรวบรวมหรือ ผสมผสานเนื้อหาที่กระจัดกระจายเข้าด้วยกัน Collect คือ การปรับปรุงหรือพัฒนาเนื้อหาให้ถูกต้องมากขึ้น Create คือ สร้างสรรค์เนื้อหาใหม่ ๆ ขึ้นมา นอกจากนี้ ควรส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายครูให้เกิดขึ้น มีที่ เลี้ยงไปช่วยให้เกิดขึ้นจริง รวมถึงการทำงานเชิงโครงสร้างตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ควร ให้สมัชชาการศึกษาจังหวัดเป็นเจ้าภาพประวัติศาสตร์ในระดับท้องถิ่น

(4) ผลักดันให้เกิดแผนแม่บท หรือ Master Plan ของวิชาประวัติศาสตร์ โดยแต่งตั้ง คณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการที่มีองค์ประกอบจากผู้รู้หลายภาคส่วน เพื่อให้ลงลึกถึงเนื้อหาและแก่นทาง ความคิดของความเป็นศาสตร์ในวิชาประวัติศาสตร์

1.2) การรื้อ/ปรับ/จัดทำหลักสูตรใหม่ ข้อเสนอเพื่อพัฒนาหลักสูตร คือ การรื้อ/ ปรับ/จัดทำหลักสูตรใหม่ โดยปรับเนื้อหา มาตรฐานและตัวชี้วัดให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับยุค สมัย เป็นเนื้อหาที่สามารถนำพาผู้เรียนไปสู่การคิดวิเคราะห์และการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่วิชาชีพของตนเอง ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับช่วงวัยและระดับชั้นของผู้เรียน เนื้อหากระชับ นำไปใช้ได้จริง ไม่เอนเอียงและ สะท้อนความจริง เพิ่มประวัติศาสตร์ให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งประวัติศาสตร์หลัก ประวัติศาสตร์สากล ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์บุคคลสำคัญในแต่ละภูมิภาค เช่น ภาคเหนือเรียนประวัติศาสตร์ล้านนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียนประวัติศาสตร์อีสาน และภาคใต้เรียนประวัติศาสตร์มลายู-มลายู เป็นต้น โดย คำนึงถึงการบูรณาการเนื้อหาร่วมกับรายวิชาอื่น การประยุกต์ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียน การสอน นอกจากนี้ ควรมีคณะทำงานหลายส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ เช่น นักประเมิน ผู้จัดการเรียนการสอน คนจัดทำหลักสูตร หนังสือเรียน สำนักพิมพ์ นักประวัติศาสตร์ ผู้เรียน เป็นต้น เพื่อให้ หลักสูตรเกิดความหลากหลายและตอบโจทย์บริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้น

1.3) การรื้อ/ปรับ/จัดทำหนังสือและตำราเรียนใหม่ ข้อเสนอเพื่อพัฒนาตำราและ หนังสือเรียน ได้แก่

(1) ประเทศไทยควรใช้หนังสือเรียนเล่มเดียวกันและเป็นหนังสือเรียนที่ได้รับการตรวจสอบ การ เขียนอย่างถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ โดยร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะผู้เชี่ยวชาญที่ หลากหลาย จากสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ทั้งอาจารย์ประวัติศาสตร์ สังคมศึกษาในมหาวิทยาลัย ศึกษาพิเศษ ครูผู้สอน และสมาคมวิชาการ รวมถึงนักวิชาการอิสระ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตำรา หนังสือแบบเรียน และสื่อการเรียนการสอน และเพื่อให้เกิดความเป็นมาตรฐานของหนังสือเรียน กระทรวงศึกษาธิการควรแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความเชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วนเพื่อจัดทำต้นแบบตำราเรียน

หรือ พิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับเป็นคู่มือครูที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเป็นหนังสือ/ตำราเรียนที่ได้มาตรฐานใช้ร่วมกันในภาพรวมของประเทศ

(2) กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาความร่วมมืออย่างจริงจังร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศ เพื่อให้สามารถนำสื่อ หลักฐานทางประวัติศาสตร์มาใช้ได้ พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงถึงกัน รวมถึงมีงบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจังในการเข้าถึงและพัฒนาหนังสือ/ตำราเรียน/หลักฐาน/สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์

2) การพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถปฏิบัติการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อเสนอเพื่อพัฒนาครูผู้สอน ได้แก่

2.1) การผลิตครู ควรเพิ่มความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ โดยอาจบรรจุให้สาขาวิชาประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งในวิชาเอกของหลักสูตรการผลิตครูสอนสังคมศึกษา และผลิตครูสอนสังคมศึกษาเอกประวัติศาสตร์ให้มีโมโนทัศน์ กระบวนการคิด กระบวนการสอน ที่สอดคล้องกับความต้องการและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง

2.2) การใช้ครู ควรจัดสรรบุคลากรครูที่ครบวิชาให้แก่ทุกโรงเรียน นอกจากนี้ ควรลดภาระงานอื่น ๆ ที่เข้ามาเป็นอุปสรรค เพื่อให้ครูได้สอนอย่างเต็มที่ โดยโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ และตระหนักว่า วิชาประวัติศาสตร์ คือ ศาสตร์สำคัญที่ไม่ใช่ใครก็สอนได้ ไม่ใช่วิชาง่าย ๆ แค่ง่องจำ ไม่ใช่วิชาที่ครูแค่เปิดหนังสือก็สอนได้

2.3) การพัฒนาครู ควรเพิ่มเติมในเรื่องของการอบรมและพัฒนาครูให้เท่าทันกับการสอนยุคใหม่ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมมากยิ่งขึ้น อาทิ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ การมีคู่มือครู หรือ ตำราครู (มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ) เพื่อใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรพัฒนาครูที่ไม่ได้จบตรงเอกให้ได้รับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง พร้อมมอบสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และควรจัดอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ในส่วนข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านแหล่งการเรียนรู้ และด้านการสนับสนุน ซึ่งจะนำเสนอในส่วนต่อไป.

บทนำ

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ถือเป็นวิชาสำคัญที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ เนื่องจากวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีเป้าหมายหลักให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจในตนเองและรากเหง้าของตนเอง โดยใช้หลักฐานข้อเท็จจริงและการตีความ (Fact of Evidence and Interpretation) เป็นเครื่องมือสำคัญในการอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้วิชาประวัติศาสตร์ยังมีวิธีการหรือขั้นตอนการศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการตั้งคำถามเพื่อรวบรวมสืบค้นข้อมูลอย่างลึกซึ้งร่วมกับการตรวจสอบข้อมูลหลักฐานต่างๆ ก่อนการประเมินความน่าเชื่อถือและตัดสินใจเลือกข้อมูลเหล่านั้นมาตีความแล้วอธิบาย เนื้อหาสาระของปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์นั้นๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล อันนำไปสู่การค้นพบข้อเท็จจริง ความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวในอดีต โดยอธิบายเหตุผลของเหตุการณ์ในอดีตที่ส่งผลกระทบต่อมาถึงปัจจุบัน ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นการช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิดให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ตัดสินใจ ช่วยพัฒนาคุณลักษณะทางความคิด โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สืบค้นเรื่องราวอย่างเป็นระบบตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตามมิติเวลาจากร่องรอยแหล่งข้อมูล ซึ่งสิ่งที่เรียนรู้ประวัติศาสตร์ในปัจจุบันก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ หากมีการค้นพบหรือมีข้อมูล ร้อยรอย หลักฐานใหม่ที่นำเชื่อถือ หรือมีการตีความใหม่จากหลักฐานเดิม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานระดับนโยบายด้านการศึกษาของชาติเห็นความสำคัญของการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ที่สถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงจัดทำโครงการศึกษาวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ การศึกษาครั้งนี้เน้นศึกษาแบบประเมินสภาพจริงของการจัดการเรียนการสอนในด้านผู้เรียน ครูผู้สอน หลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผลจากการศึกษาในครั้งนี้คาดว่าจะได้อรรถความรู้ที่จะนำไปใช้ในการจัดทำเป็นข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพในด้านการออกแบบการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย นั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยเสริมหนุนการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบบรรยายที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนได้แก่ ศึกษาสภาพปัจจุบันและจัดทำข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่มี

ประสิทธิภาพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ประชากร ประกอบด้วย ครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทุกสังกัด ทั่วประเทศ มากกว่า 520,000 คน (จากรายงานสถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2563 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) และผู้เรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกสังกัด ทั่วประเทศ มากกว่า 6.6 ล้านคน (จากรายงานสถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2563 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) **กลุ่มตัวอย่าง** ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 10,000 คน ผู้เรียน จำนวน 10,000 คน มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกตามสังกัด

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 14 คน ผู้เรียน จำนวน 14 คน จากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และเครือข่ายโรงเรียนสาธิตฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยแบบสอบถามฯ 2 ชุด คือ แบบสอบถามครูผู้สอนและแบบสอบถามผู้เรียน โดยแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามครูผู้สอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด ประสบการณ์การทำงาน (ตั้งแต่เริ่มสอน) ข้อมูลโรงเรียน (สังกัด) สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา ระดับชั้น ที่สอน เอกสาร/หนังสือวิชาประวัติศาสตร์ที่ใช้ วิชาอื่น/งานอื่นที่ได้รับมอบหมาย มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านแหล่งเรียนรู้ และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

แบบสอบถามผู้เรียน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่ศึกษา อายุ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านแหล่งเรียนรู้ และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และมาตราส่วนประมาณค่า ระดับ (Rating Scale) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

คณะทำงานฯ ติดต่อ ประสานไปยังหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามฯ โดยระบุ QR code ของแบบสอบถามฯ ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามฯ (ตั้งแต่ กรกฎาคม – สิงหาคม 2564) พร้อมไปกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามฯ จากนั้นนำผลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามฯ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และดำเนินการวิเคราะห์ แปลความหมายของผลการวิเคราะห์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

คณะทำงานฯ ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดย

- การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ระหว่างวันที่ 7 – 8 สิงหาคม 2564 โดยในวันเสาร์ที่ 7 สิงหาคม 2564 ดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย “กลุ่มครูผู้สอน” จำนวน 14 คน และวันอาทิตย์ที่ 8 สิงหาคม 2564 ดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย “กลุ่มผู้เรียน” ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 14 คน

- การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ระหว่างวันที่ 16 – 18 สิงหาคม 2564

- การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และการส่งแบบแสดงความคิดเห็นในเชิงให้ข้อเสนอแนะ กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 8 คน ช่วงเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2564

จากนั้นดำเนินการสรุปประเด็นจากการสนทนากลุ่มย่อยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐาน เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป SPSS และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 1 ตารางสรุปแนวทางการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประชากร 1. ครูผู้สอน ทั่วประเทศมากกว่า 520,000 คน 2. ผู้เรียน มากกว่า 6.6 ล้านคน กลุ่มตัวอย่าง 1. ครูผู้สอน 10,000 คน 2. ผู้เรียน 10,000 คน	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. แบบสอบถามครูผู้สอน 2. แบบสอบถามผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูล 1. เชิงปริมาณ : ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. เชิงคุณภาพ : การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)	ข้อมูลสภาพปัจจุบัน (เชิงปริมาณและคุณภาพ) การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. จัดทำข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กลุ่มตัวอย่าง 1. เชิงปริมาณ 1.1 ครูผู้สอน 10,000 คน 1.2 ผู้เรียน 10,000 คน 2. เชิงคุณภาพ 2.1 ครูผู้สอนในการ focus group 14 คน	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. แบบสอบถามครูผู้สอน 2. แบบสอบถามผู้เรียน 3. ประเด็นสนทนากลุ่มย่อย (ครูผู้สอน และผู้เรียน) 4. ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิฯ	ข้อมูลสภาพปัจจุบันและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
	<p>2.2 ผู้เรียนในการ focus group 14 คน</p> <p>2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก 3 คน</p> <p>2.4 กลุ่มครูในการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 8 คน</p>	<p>การวิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>เชิงคุณภาพ : การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)</p>	

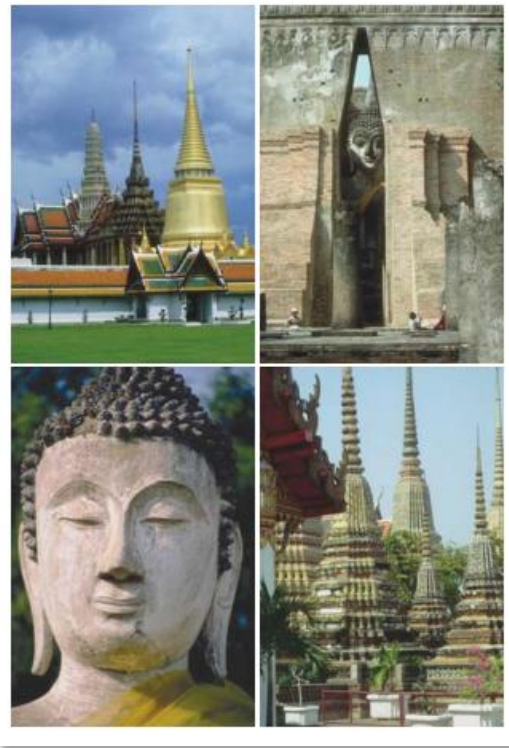
ผลการศึกษาเอกสาร

คณะศึกษาวิจัยฯ ได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ ทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ พบสาระสำคัญประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญและคุณค่าของประวัติศาสตร์ พัฒนาการของหลักสูตรประวัติศาสตร์ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และข้อเสนอเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

1. ความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของประวัติศาสตร์

1.1 ความหมายของประวัติศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ให้ความหมายว่า เป็นการศึกษาเรื่องราวสำคัญๆ ที่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับประสบการณ์ ด้านต่างๆ ของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่ง บนพื้นฐานของการวิพากษ์วิเคราะห์หลักฐาน เอกสารชั้นต้น และหลักฐานร่วมสมัยอื่นๆ เพื่อความเข้าใจปัญหาในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ ได้มีการขยายความเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจประวัติศาสตร์ในฐานะของศาสตร์ของการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ ดังนี้ 1) เป็นการสืบค้นเรื่องราวที่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นจริง โดยตรวจสอบร่องรอยหลักฐานที่หลงเหลืออยู่ 2) เป็นการศึกษาเรื่องราวสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคม 3) เป็นศาสตร์ของการรวบรวม แยกแยะ จัดระบบ วิเคราะห์ วิพากษ์ และการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงในสังคมมนุษย์ 4) เป็นการแสวงหา การโต้สวน การสืบค้น การสำรวจ การสอบถาม การสังเกต การย้อนพินิจ การเปรียบเทียบ การตีความ การอภิปราย การวิพากษ์ การเล่าเรื่อง 5) เป็นศาสตร์ของการอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมเพื่อให้รู้รากเหง้าของปัญหา 6) เป็นกระบวนการพัฒนาปัญญาด้วยการสืบค้น รวบรวม วิเคราะห์ ประเมินค่า ข้อมูลรอบด้าน 7) เป็นศาสตร์ที่สร้างความผูกพันทางด้านจิตใจและความรู้สึกร่วมกับประเทศชาติ สังคม ชุมชน และครอบครัวของคน และ 8) เป็นการเรียนรู้อดีตเพื่อเข้าใจปัจจุบัน มองไปสู่อนาคต

ภาพที่ 1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

1.2 ความสำคัญของการเรียนประวัติศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้ระบุถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ในแง่ของประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ได้แก่ 1) สร้างความเข้าใจปัญหาและสิ่งแวดล้อมของสังคมปัจจุบัน ประวัติศาสตร์หรือการสืบสวนอดีตของมนุษย์ ทำให้เราได้ว่ารู้ ว่า พฤติกรรมและความคิด ความเชื่อของผู้คนในสังคมเกิดขึ้นได้อย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีพัฒนาการมาอย่างไร อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจปัญหาอย่างมีเหตุมีผล มาตรการในการแก้ปัญหา เรียกว่าเป็นการศึกษาอดีต เพื่อเข้าใจปัจจุบัน เห็น

แนวทางก้าวสู่นาคต 2) **รู้รากเหง้าความเป็นไทย เข้าใจและภูมิใจในชาติตน** เหตุการณ์สำคัญในอดีตของสังคมไทย เริ่มตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน การสร้างบ้านเมือง การขยายอาณาเขตเพื่อสร้างความมั่นคง ซึ่งเป็นผลมาจากวีรกรรมและความเสียสละของบรรพบุรุษ ล้วนเป็นความรู้จากประวัติศาสตร์ ซึ่งศาสตร์อื่นๆ ย่อมไม่สามารถทำบทบาทหน้าที่นี้ได้ดีเท่าประวัติศาสตร์ 3) **รู้บทเรียนในอดีต** เห็นข้อบกพร่อง-ความผิดพลาด ความสำเร็จ ความดีงาม ของบรรพบุรุษ การเรียนรู้ในลักษณะนี้ จึงจะทำให้ “อดีต” เป็นบทเรียนสำหรับการมองเห็นปัญหาในปัจจุบันได้ชัดเจน ซึ่งจะสามารถ นำไปสู่การเป็นบทเรียนที่มีค่าสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตต่อไป ซึ่งย่อมแน่นอน ประวัติศาสตร์ไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของความเป็นชาติ หรือสังคมโดยรวม จึงจำเป็นต้องรวมพลังกันช่วยกันขับเคลื่อนโดยใช้อดีตเป็นบทเรียน ความรู้ในแง่นี้ แต่จะเกิดขึ้นหรือไม่ ย่อมทำทนายต่อผู้สอนประวัติศาสตร์ในระดับมืออาชีพ 4) **รู้ความเป็นมาและวัฒนธรรมของประเทศตน และประเทศอื่น ๆ** วัฒนธรรมในวัยของประวัติศาสตร์ ย่อมรวมถึงวิถีคิด วิถีปฏิบัติ ซึ่งสะท้อน ออกมาเป็นรูปแบบต่างๆ เช่น ความเป็นไทย คงไม่ได้แสดงที่รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย การนับถือศาสนา อาหารการกิน ซึ่งแทบจะแยกแยะได้ยากกับความเป็นคนในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ หรือผู้คนในภูมิภาคอื่นในยุคโลกาภิวัตน์ การเรียนรู้ความเป็นมาของวิถีคิด และวิถีปฏิบัติ หรือรากเหง้าของวัฒนธรรมไทยจะทำให้เราสามารถแยกแยะ “ความเป็นคนไทย วัฒนธรรมไทย วิถีไทย” ออกจากสังคมมนุษย์อื่นๆ ได้ นอกจากนี้ประวัติศาสตร์ไม่ได้หมายถึงการทำความเข้าใจรากเหง้าความเป็นไทยเท่านั้น แต่หมายรวมถึงความเข้าใจรากเหง้าของมนุษยชาติที่อยู่ในพื้นที่ต่างๆ กันด้วย ดังนั้นการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องจะทำให้เข้าใจลักษณะเฉพาะของชนชาติอื่น ประเทศอื่น หรือภูมิภาค อื่นด้วย อันเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีอย่างแท้จริง 5) **รู้บันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต** คุณค่าของประวัติศาสตร์ในแง่นี้มาจากแนวคิดที่ว่า การรับรู้เรื่องราวในอดีต ไม่จำเป็นที่จะต้องมาจากการเรียนจากครูในห้องเรียนเท่านั้น แต่ผู้เรียนหาความรู้ได้จากการอ่านบันทึกของเหตุการณ์ โดยการอ่านที่จำเป็นในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือ การอ่านอย่างกว้างขวาง ซึ่งหมายถึงไม่ใช่อ่านเล่มใดเล่มหนึ่งแล้วเชื่อตามนั้น และการจับใจความสำคัญให้ชัดเจน การอ่าน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจำเป็นต้องใช้ทักษะการสังเกต การเปรียบเทียบ การแยกแยะ และจัดระบบข้อมูล การสรุปใจความสำคัญ ความสุขุมรอบคอบในการตรวจสอบข้อมูล ที่สำคัญคือ ความเพียร พยายาม และความอดทน ออกล้นที่จะสืบค้นข้อเท็จจริง อันเป็นพลังสำคัญที่จะทำให้เกิด การอ่านอย่างกว้างขวางได้ 6) **รู้วิธีการศึกษาเรื่องราวสำคัญๆ** ที่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง ถือว่าเป็นหัวใจของประวัติศาสตร์ในแง่ของการสร้างความรู้ใหม่ ที่ทุกคนสามารถทำได้ และมีคุณค่าสำคัญมากต่อมนุษยชาติเนื่องจากการสร้างสรรค์ความรู้ในเชิงวิชาการ ทั้งหลายในโลกนี้ เจริญสืบเนื่องได้ตลอดมา สำหรับวิธีการศึกษาเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาแล้วในสังคมมนุษย์ มีวิธีการที่ไม่ยาก และเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน เป็น ปก ดิ อยู่ แล้ว เพียง แต่ ใน ประวัติศาสตร์ได้จัดระเบียบ เรียงลำดับขั้นตอนเพื่อให้เป็นระบบที่ชัดเจนขึ้น โดยเริ่มต้นที่ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยที่ไม่สามารถหาคำตอบได้จากคนใดคนหนึ่ง หรือหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งได้ เราจึงต้องสืบสวนค้นคว้าหาคำตอบประเด็นที่อยากรู้อยากเห็นเรื่องตนเอง

ภาพที่ 2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

(ที่มา: <https://sites.google.com/site/suxkarsxnkhnitsastrp1/hnwy-thi-1/1-4-kar-reiynng-ladabcanwn?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>)

นอกจากนี้ ได้ระบุถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ในแง่ของประโยชน์ต่อผู้เรียน ได้แก่

- 1) **ประวัติศาสตร์สอนให้รู้จักตนเอง** รู้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นและประเทศชาติของตน เข้าใจพัฒนาการของผู้คนที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยตั้งแต่อดีต และความรุ่งเรืองที่วิวัฒนาการสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
- 2) **ประวัติศาสตร์สร้างจิตสำนึกในความเป็นชาติ** เกิดความรักความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษที่ก่อตั้งชาติบ้านเมือง ยังความเป็นปึกแผ่นดำรงเอกราชมาจนปัจจุบัน รวมถึงการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่คงความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ คนรุ่นหลังจะต้องสืบทอดให้คงอยู่ตลอดไป
- 3) **ประวัติศาสตร์ส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นนักคิด** มีเหตุมีผล เพราะกระบวนการศึกษา ทางประวัติศาสตร์ หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์มุ่งเสริมสร้างจิตใจให้ใฝ่รู้ (Inquiring mind) ตั้งคำถาม ค้นคว้าหาคำตอบ โดยศึกษาจากหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน วิเคราะห์ กลั่นกรอง ข้อเท็จจริง และสรุปผลการสืบค้นอย่างมีเหตุผล
- 4) **ประวัติศาสตร์เป็นบทเรียนจากอดีต** ทำให้ผู้คนในสังคมได้เรียนรู้ความเป็นมา ในสังคม ในพื้นที่และบริบทของเวลาต่างๆ กัน เห็นบทเรียนในอดีตที่มีทั้งความสำเร็จและความ ล้มเหลว เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ และช่วยตัดสินใจที่จะดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม และชาติบ้านเมือง บทเรียนในอดีตจะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมในชะตากรรมให้กับคนในสังคม เดียวกัน ปลุกฝังความรู้สึกในความเป็นชาติ หวงแหนอิสรภาพ และเอกราชของชาติตน

1.3 คุณค่าของประวัติศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ระบุถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

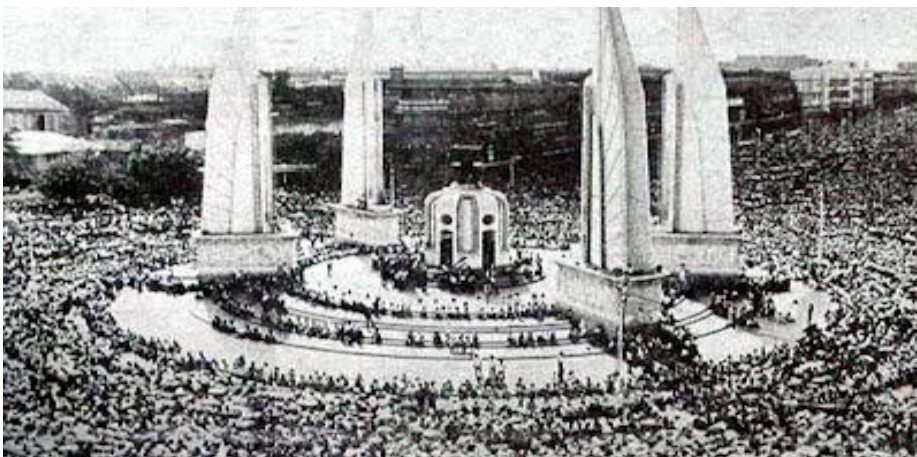
- 1) **ด้านเนื้อหา** ประวัติศาสตร์ทำให้รู้จักหน้าของตัวเอง เพื่อเข้าใจและภูมิใจในชาติตน เข้าใจปัญหาและสภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน เห็นข้อบกพร่อง ความผิดพลาด ความสำเร็จ ความดีงามของบรรพบุรุษ รู้ความเป็นมาและวัฒนธรรมของประเทศตนและประเทศอื่น ๆ และเป็นบทเรียนที่มีค่า สำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ
- 2) **พัฒนาสติปัญญา** ได้แก่ ทักษะในการตรวจสอบและประเมินค่า ทักษะในการจัดระบบข้อมูล ทักษะในการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะในการวินิจฉัยแยกแยะข้อเท็จจริง และทักษะการคิดวิเคราะห์
- 3) **พัฒนาทักษะกระบวนการ** ได้แก่ การอ่านอย่างกว้างขวาง การสังเกต/ เปรียบเทียบ การแยกแยะและจัดระบบข้อมูล ความเพียรพยายามรวบรวมข้อมูล ความสุขุมรอบคอบและตรวจสอบหลักฐาน การสรุปจับประเด็นได้ชัดเจน การย่อความและเรียงความให้น่าสนใจ การเขียนด้วยภาษาสละสลวยและสื่อความหมาย การอดทนอดกลั้นที่จะสืบข้อเท็จจริง
- 4) **สร้างเจตคติ/ ค่านิยม** ได้แก่ สร้างความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ยอมรับในความแตกต่างของมนุษยชาติ การอยู่ร่วมกับสังคมอื่นได้อย่างปกติสุข และใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต

2. พัฒนาการของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์

2.1 วิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตรก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เมื่อมีการใช้หลักสูตรในระยะแรก ๆ คือหลักสูตรประโยคต่าง ๆ ที่ออกใช้ในปี พ.ศ. 2438 ส่งผลให้เริ่มมีการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนได้เรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ของประเทศจากการอ่านในวิชาภาษาไทย ในปี พ.ศ. 2445 มีการกำหนดให้เรียนวิชาภูมิศาสตร์และพงศาวดาร ปี พ.ศ. 2452 กรมศึกษาธิการออกหลักสูตรประโยคมูลศึกษา กำหนดให้มีวิชาจรรยา วิชาความรู้เรื่องเมืองไทย ซึ่งก็คือภูมิศาสตร์และพงศาวดารสำหรับเด็ก ต่อมาในปี พ.ศ. 2456 มีการประกาศใช้หลักสูตรหลวงในส่วนของพงศาวดารหรือเนื้อหาประวัติศาสตร์ระดับประโยคประถม ชั้นมัธยมตอนต้น มัธยมตอนกลาง มีเนื้อหาสาระเหมือนเดิมทุกประการ ส่วนในชั้นมัธยมตอนปลาย วิชาพงศาวดารซึ่งแต่เดิมเขียนไว้อย่างละเอียด หลักสูตรใหม่เพียงแต่สรุปความลง ในปี พ.ศ. 2464 มีการ

ปรับปรุงหลักสูตรและโครงการศึกษา แต่วิชาจรรยาภูมิศาสตร์และพงศาวดาร ยังคงใช้ตามที่ปรับปรุงในปี พ.ศ. 2456 และหลักสูตรนี้ก็ใช้ได้ต่อมา จนถึงเปลี่ยนแปลงการปกครอง

2.2 วิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตรหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 หลักสูตรที่ต้องเปลี่ยนไป คือ หลักสูตรสังคมศึกษา เนื่องจากต้องสอนให้นักเรียนเข้าใจระบอบการปกครองใหม่ วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์นั้นยังคงมีอยู่ตามเดิม แต่ในชั้นประถมเรียกว่า ความรู้เรื่องเมืองไทย ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2480 ส่วนของวิชาประวัติศาสตร์ชั้นประถมศึกษา ได้นำเอารายการของหลักสูตรเดิมมาใช้โดยที่มีได้เปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญแต่อย่างใด แต่มีหัวข้อใหม่ที่ไม่เคยมีอยู่ เดิมคือ การพาเที่ยวดูสถานที่ โดยเขียนไว้ว่า “ให้พานักเรียนเที่ยวดูสถานที่บริเวณใกล้เคียง เพื่อส่งเสริม ความรู้รอบตัว ความรู้ทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ กับทั้งปลูกใจให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ” ส่วนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมตอนต้นให้เรียนประวัติคนไทยที่สำคัญ 10 คน รู้จักประวัติเดิมของชนชาติไทยเฉพาะที่สำคัญและให้เรียนประวัติศาสตร์สมัยราชธานีตั้งอยู่ที่กรุงสุโขทัย อโยธยา ธนบุรี และกรุงเทพฯ ฯ คือประวัติศาสตร์ไทยโดยสังเขปนั่นเอง หัวข้อการพาเที่ยวดูสถานที่เหมือนชั้นประถม ในชั้นมัธยม 4 5 และ 6 วิชาประวัติศาสตร์ให้เรียนประวัติศาสตร์ไทยสมัยต่าง ๆ ละเอียดขึ้น เรียนประเทศต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีน เรียนเรื่องประเทศจีนแต่ ค.ศ. 1834 จนถึงปัจจุบัน ประเทศญี่ปุ่น และโลกภายหลังมหาสงคราม สำหรับหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษากำหนดขึ้นใหม่ใน ปี พ.ศ. 2491 ให้เรียนประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์โดยละเอียด ประวัติศาสตร์สากลเรียนสังเขปประวัติศาสตร์ของยุโรป อเมริกา เอเชีย และออสเตรเลียนับแต่ประมาณ พ.ศ. 2000 จนถึงปัจจุบัน ต่อมามีการปรับปรุงหลักสูตรแต่ชั้นประถมจนจบมัธยม ซึ่งออกประกาศใช้ปี พ.ศ. 2491 และ พ.ศ. 2493 หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2491 ให้เรียนประวัติศาสตร์อย่างย่อของชาติไทยสมัยต่าง ๆ ให้สอนประวัติของวีรชนในประวัติศาสตร์ประมาณ 10 ท่าน และให้สอนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับจีน อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส โดยสังเขป ในหลักสูตรมัธยมตอนต้น พ.ศ. 2493 วิชาประวัติศาสตร์กำหนดให้เรียนหัวข้อสำคัญ ดังนี้ ประวัติชาติไทย ประวัติคนไทยที่สำคัญ ประวัติชาติใกล้เคียง ส่วนหลักสูตรมัธยมตอนปลาย พ.ศ. 2493 วิชาประวัติศาสตร์ให้เรียนในหัวข้อ ดังนี้ ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์ทั่วไป การพบดินแดนใหม่และการสำรวจ การขนส่งการสื่อสาร สงครามและสันติภาพ และประวัติบุคคลสำคัญของโลก ต่อมาใน ปี พ.ศ. 2498 มีการปรับปรุงหลักสูตรเฉพาะชั้นเตรียมอุดมศึกษากำหนดภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์เป็นวิชาบังคับสำหรับเตรียมอักษรศาสตร์ปีที่ 1 และสังคมศึกษา ข. บังคับสำหรับ เตรียมอักษรศาสตร์ปีที่ 2 นอกจากนี้ ยังมีสังคมศึกษา ก. เป็นวิชาเลือกสำหรับแผนกวิชาวิทยาศาสตร์ ในส่วนวิชาบังคับภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์นั้น วิชาประวัติศาสตร์กำหนดให้เรียนประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์จนถึงสิ้นรัชกาลที่ 3 ประวัติศาสตร์ต่างประเทศนั้นเหมือนหลักสูตรเตรียมอุดม 2491

ภาพที่3 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 (ที่มา <https://sites.google.com/site/politics2223242538612/kar-peliynpaelng-kar-pkhrng-ph-s-2475>)

2.3 วิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตรประถมศึกษา และมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2503

ต่อมา มีการประกาศใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 และหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 โดย **หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503**

หลักสูตรนี้หลอมรวมเนื้อหาเป็นหมวดใหญ่ ๆ 6 หมวด หมวดสังคมศึกษา ได้เพิ่มความสำคัญขึ้นมาก สำหรับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์นั้น ให้เรียนเกี่ยวกับประวัติตนเอง ประวัติของโรงเรียนและชุมชน บุคคลสำคัญของชาติไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทยโดยย่อ **ในหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503** วิชาประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดที่ให้นักเรียนเรียนในแต่ละปี ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้เรียนประวัติชนชาติไทย โดยสังเขป ประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัย ประวัติบุคคลสำคัญ สถานที่และวัตถุสำคัญของชาติ ข้าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เรียนประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีฯ ประวัติบุคคลสำคัญ สถานที่และวัตถุสำคัญของชาติ ข้าวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ให้เรียนประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ การกู้เอกราช และการตั้งกรุงธนบุรี การตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ ความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ประวัติบุคคลสำคัญ สถานที่และวัตถุสำคัญของชาติ ข้าวและเหตุการณ์ **สำหรับหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503** หมวดสังคมศึกษาแยกเป็น 4 วิชา คือ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์ หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 นั้น เน้นการเรียนประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาและประวัติศาสตร์ต่างประเทศ ส่วนหลักสูตรประโยค

ภาพที่ 5 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ที่มา: <https://library.ipst.ac.th/handle/ipst/5560>)

ภาพที่ 4 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 (ที่มา: <https://library.ipst.ac.th/handle/ipst/5560>)

มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 ในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์ไทย ให้เรียนประวัติศาสตร์สมัยธนบุรี และรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน ส่วนประวัติศาสตร์ทั่วไป เรียนตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมจนถึงมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 และองค์การสหประชาชาติ

2.4 วิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 และ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

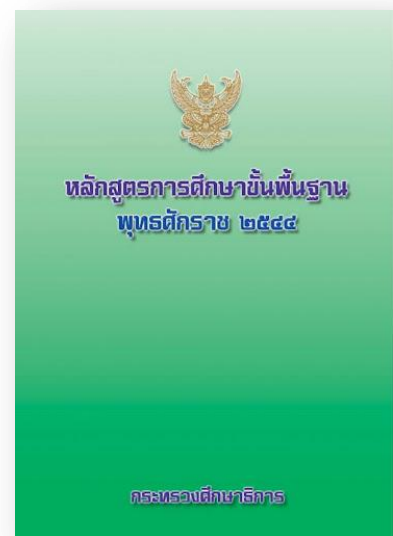
ในส่วนของหลักสูตรสังคมศึกษาได้มีการปรับโครงสร้างของเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ จัดหลักสูตรแบบบูรณาการในส่วนของวิชาบังคับและมีรายวิชาเลือกจำนวนหนึ่ง (2.4.1) **หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521** กลุ่มที่เกี่ยวกับสังคมศึกษามากที่สุดคือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในส่วนของวิชาสังคมศึกษาประกอบด้วยหน่วยต่าง ๆ หลายหน่วย และหน่วยที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ

ประวัติศาสตร์ คือ หน่วยชาติไทย และหน่วยข่าวและเหตุการณ์วันสำคัญ ซึ่งจัดให้เรียนทุกชั้นปี คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 (2.4.2) **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521** หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีโครงสร้างประกอบด้วยกลุ่มวิชา 5 กลุ่ม การจัดหลักสูตรกลุ่มวิชาสังคมศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ประกอบด้วยวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม สังคมวิทยา ประชากรศึกษาและสิ่งแวดล้อม และเศรษฐศาสตร์ โดยนำเนื้อหาสำคัญของแต่ละรายวิชามาจัดรวมกันในลักษณะบูรณาการและจัดเป็นรายวิชาเดียวกันโดยเรียกว่า สังคมศึกษา ประกอบด้วยรายวิชา ส 101 ส 102 ส 203 ส 204 ส 305 และ ส 306 สำหรับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นั้น ได้จัดบูรณาการไว้ในรายวิชาบังคับ ส่วนเนื้อหาประวัติศาสตร์โดยตรง จัดเป็นรายวิชาเลือกสำหรับผู้เรียนที่สนใจวิชาประวัติศาสตร์โดยเฉพาะ (4.3) **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524** หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กำหนดให้กลุ่มวิชาสังคมศึกษาประกอบด้วยวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย และประชากรศึกษาและสิ่งแวดล้อม โดยให้เรียนทั้งส่วนที่เป็นวิชาบังคับและส่วนที่เป็นวิชาเลือก ในส่วนที่เป็นรายวิชาบังคับนั้น ได้จัดรายวิชา ส 605 เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาประวัติศาสตร์โดยเฉพาะ นอกจากนั้น ยังมีวิชาเลือกที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนที่สนใจวิชาประวัติศาสตร์หรือต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ เลือกถึง 11 วิชา ต่อมามีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพของสังคม โดยมีการประกาศใช้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ภาพที่ 6 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ที่มา: <https://library.ipst.ac.th/handle/ipst/5560>)

2.5 สาระประวัติศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มด้วยกัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นับเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญในหลักสูตร สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ สำหรับสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระนี้เน้นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ปรัชญา มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และโบราณคดีที่มุ่งให้มีความเข้าใจว่าวิวัฒนาการการดำเนินชีวิตของมนุษยชาตินั้นมีการสั่งสมมาตามกาลเวลาอย่างต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การศึกษาเรื่องราวในอดีตทำให้เกิดการ

ภาพที่ 6 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ที่มา: <http://www.krakird.com/boon/curriculum-2544/>)

เรียนรู้ว่ามนุษย์ในอดีตเผชิญปัญหาต่างๆ ในขณะที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร มีวิธีการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่ประสบความสำเร็จและความผิดพลาดอย่างไร เหตุการณ์และการกระทำในอดีตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในเวลาต่อมาอย่างไร อันจะเป็นการสร้างประสบการณ์และทางเลือกในการดำรงชีวิตแก่คนรุ่นหลังต่อไป การเรียนการสอนสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์นี้ โรงเรียนจะจัดหลักสูตรโดยจัดทำรายวิชาที่จะสอน โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้จำนวน 3 มาตรฐาน รวมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นอีกด้วย

2.6 สาระประวัติศาสตร์ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

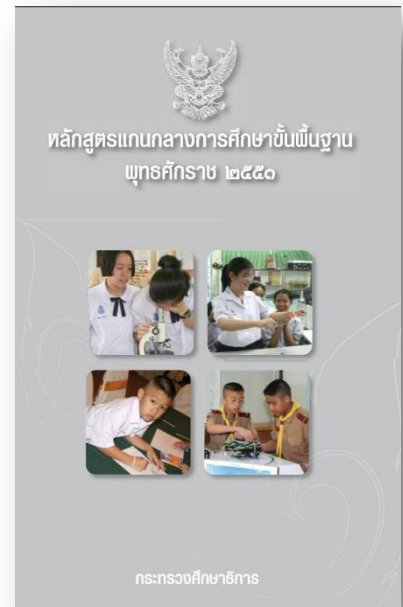
กระทรวงศึกษาธิการได้มีการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบกับมีนโยบายในการพัฒนาเยาวชนเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ จึงนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ย่อยไว้ 5 สาระ เหมือนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้

- ◆ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
- ◆ สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
- ◆ สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์
- ◆ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์
- ◆ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

สาระประวัติศาสตร์ที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น นับเป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นสาระที่จะหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรัก ความหวงแหน ความภูมิใจ ตลอดจนความผูกพันกับท้องถิ่น ประเทศชาติ รวมทั้งมนุษยชาติในภูมิภาคและสังคมโลกด้วยกัน

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่

- ◆ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
- ◆ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 8 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
(ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

◆ **มาตรฐาน ส 4.3** เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

นอกจากนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นปี (ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) และตัวชี้วัดช่วงชั้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) ของ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย การจัดการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ในสถานศึกษานั้น จากคำสั่งของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่กำหนดให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.1- ม.6) ในทุกสังกัดจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เป็นรายวิชาเฉพาะขึ้นอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยสถานศึกษาจะต้องดำเนินการปรับโครงสร้าง เวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาพื้นฐานให้สอดคล้องกับคำสั่งที่กำหนดไว้ ดังนี้

◆ **ระดับประถมศึกษา** กำหนดให้เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ 40 ชั่วโมง แนวปฏิบัติ สำหรับการจัดการเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์นั้น สถานศึกษาจัดการเรียนสำหรับรายวิชาประวัติศาสตร์ เป็นสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 40 สัปดาห์รวม 40 ชั่วโมง 2)

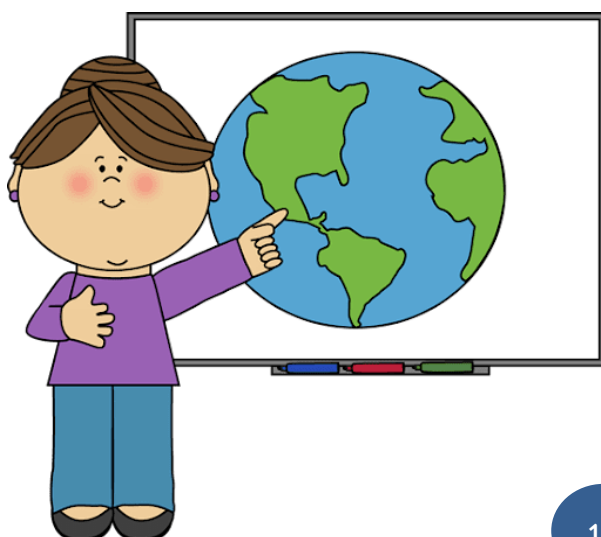
◆ **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** กำหนดให้เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ 40 ชั่วโมง (1 หน่วย กิต) แนวปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์นั้น สถานศึกษาสามารถจัดเป็น 2 ภาคเรียน โดยจัดเป็นรายวิชาละ 0.5 หน่วยกิต หรือจัดไว้ในภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง โดยจัดเป็นรายวิชาละ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา

◆ **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** กำหนดให้เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ 80 ชั่วโมง (2 หน่วยกิต) แนวปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์นั้น สถานศึกษาสามารถจัดได้หลายแบบ เช่น จัดเป็นรายวิชาละ 0.5 หน่วยกิต จำนวน 4 ภาคเรียน/จัดเป็นรายวิชาละ 1 หน่วยกิต จำนวน 2 ภาคเรียน การจัดไว้ในระดับชั้นใด ภาคเรียนใดก็ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา และคำนึงหลักของพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการจัดการ เรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ ศิลธรรม ศาสนา เรียงความและย่อความ พบ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ ได้แก่ **1) ปัญหาเกี่ยวกับครู** พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ใช่ครูที่ จบวิชาเอกด้านสังคมศึกษาโดยตรงทำให้ไม่มีความถนัด ขาดความลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาและขาดความชำนาญใน

การสอนประวัติศาสตร์ มีภาระงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับ ภาระงานสอนมากทั้งงานภายในและภายนอก สถานศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและ สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างลึกซึ้ง การแปลง หลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนยังทำได้ไม่ดี ไม่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้แผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูป ขาดการวิเคราะห์ ถึงความเหมาะสมกับบริบทที่เป็นจริงของ สถานศึกษาของตนเอง รวมถึงไม่ได้รับการฝึกอบรม

และพัฒนาทั้งในด้านความรู้เนื้อหาวิชาและทักษะในการจัดการเรียนรู้ 2) ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน พบว่านักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ 3) ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการบริหารจัดการสอน พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาไม่ครอบคลุมและไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูยังขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ถูกต้อง รวมถึงการจัดเวลาสอนในหลักสูตรกำหนดไว้เพียงสัปดาห์ละ 2-3 คาบเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ครบถ้วนตามเนื้อหาและไม่สามารถลงลึกในรายละเอียด 4) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ครูใช้การบรรยาย เล่าเรื่อง และมีการศึกษาสถานที่ทางประวัติศาสตร์บ้าง ส่วนใหญ่เน้นการเรียนในห้องเรียน บรรยากาศการเรียนการสอนน่าเบื่อหน่ายสำหรับผู้เรียน ครูยังเน้นการท่องจำ ขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์ การสร้างจิตสำนึก ความภาคภูมิใจในความเป็นชาติยังมีข้อจำกัด เนื้อหาที่ครูเลือกมาสอนครูจะเลือกเฉพาะที่ตนสนใจ หรือมีความถนัดทำให้ขาดสาระที่สำคัญบางส่วนไป 5) ปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน พบว่า สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่สร้างความสนใจผู้เรียน สถานศึกษาให้ความสำคัญน้อยและไม่ค่อยจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อในกลุ่มสาระประวัติ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงใช้หนังสือแบบเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอนในระดับมาก ขาดการใช้สื่อที่ทันสมัย สื่อสร้างสรรค์ และสื่อที่มีคุณภาพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน 6) ปัญหาเกี่ยวกับนิเทศการเรียนการสอน พบว่า ขาดอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่การศึกษา ขาดศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่มสาระสังคมศึกษาโดยตรง ระบบการนิเทศงานวิชาการภายในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถให้การนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ พบว่า การสอบโอเน็ต และการตัดสาระบางเรื่องออกไปเพื่อสอนให้ทันกับเวลาที่สอบ การกำหนดนโยบายไม่ให้นักเรียนเข้มข้น นโยบายที่ไม่ให้ลงโทษนักเรียน นโยบายทางการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่อง การดำเนินการตามนโยบายขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง

ณัฐกรณ์ คำชะอม (2553) เสนอปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู พบว่า ความรู้ของครูยังไม่ได้มาตรฐาน การเตรียมการสอนยังไม่สม่ำเสมอ ครูไม่มีเวลาหาความรู้เพิ่มเติม 2) ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน พบว่า นักเรียนให้ความสนใจในการเรียนน้อย 3) ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนเป็นผู้นำเสนอแต่ผู้เดียว เน้นการพูด เล่าอธิบายสิ่งที่ต้องการสอนให้แก่ นักเรียน

จุฑาภรณ์ หวังกุลล่า (2557) พบปัญหาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ ห้องเรียนในบางโรงเรียนไม่เหมาะสมกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์และไม่มีห้องสำหรับใช้สื่อ โรงเรียนขาดห้องสมุดและหนังสือประกอบอื่น ๆ เกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ที่จะช่วยให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ โรงเรียนขาดครูเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูขาดสื่อที่น่าสนใจประกอบการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารในบางโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์และไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

สุไรยา หมะจิ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ตามสภาพจริงและสะท้อนจากมุมมองครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) **ด้านหลักสูตร** พบว่า หลักสูตรไม่ได้มาจากความต้องการของชุมชนและ

ท้องถิ่น การกำหนดมาตรการเรียนรู้บางข้อยากต่อการปฏิบัติได้จริง จำนวนบทเรียนมากเกินไปไม่สามารถสอนให้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนด ครูผู้สอนบางคนไม่ได้รับการอบรมให้ออกแบบการสอนที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ อาศัยการปฏิบัติตามเพื่อนร่วมงาน ซึ่งอาจไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ 2) **ด้านครูผู้สอน** พบปัญหาการขาดความรู้ ทักษะ รวมถึงสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ อาทิ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเนื่องจากสอนไม่ตรงวิชาเอก สื่อที่ทันสมัยและน่าสนใจเพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยเสริมในการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทักษะในการสร้างบทเรียนเสริมการสอน รวมถึงไม่มีเวลาเตรียมความพร้อมในการสอนเนื่องจากสอนหลายวิชาและหลายระดับชั้น 3) **ด้านผู้เรียน** พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าพูดหรือกล้าแสดงออกในกิจกรรมการเรียนการสอน เห็นความสำคัญของการเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์น้อยมาก ไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ไม่สนใจเรียน ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ 4) **ด้านตำราเรียนและสื่อการสอน** พบว่า ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายเพียงอย่างเดียว เน้นการท่องจำเป็นหลัก และครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน ไม่ได้เน้นกระบวนการคิดให้ผู้เรียน การจัดทำสื่อการสอนส่วนใหญ่จัดทำขึ้นเอง ซื้อมาด้วยตนเอง หรือ จัดซื้อด้วยเงินงบประมาณของโรงเรียน ไม่ได้มีการเรียนรู้จากภายนอกมากนัก นอกจากนี้ ส่วนใหญ่โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์ไอทีที่สมบูรณ์ เช่น เครื่องเสียง ทีวี ซีดี และคอมพิวเตอร์ ขาดแคลนหนังสืออ่านนอกเวลา ขาดแหล่งค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม จำนวนอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ 5) **ด้านปริมาณงานในความรับผิดชอบของครู** พบว่า ครูมีจำนวนน้อยและขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเนื่องจากสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป รวมถึงมีภาระงานอื่นมากเกินไป 6) **ด้านการสนับสนุน** พบว่า ขาดการสนับสนุนทั้งในแง่ของการเพิ่มจำนวนครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ งบประมาณในการจัดกิจกรรมวิชาประวัติศาสตร์

สรุปได้ว่า พบปัญหาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านหลักสูตร 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน 5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ด้านตำราเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 7) ด้านแหล่งเรียนรู้ 8) ด้านการสนับสนุน และ 9) ประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ข้อเสนอเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) การศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ ศิลธรรม ศาสนา เรียงความและย่อความ พบปัญหาการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ ได้แก่ 1) **ปัญหาครูผู้สอนประวัติศาสตร์** พบว่า ควรเพิ่มกรอบอัตรากำลังของครูในสถานศึกษาให้เพียงพอ จัดสรรครูให้สอนในกลุ่มสาระที่ตรงกับวุฒิการศึกษาที่จบหรือตรงกับความเชี่ยวชาญของครู พัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการสอนกลุ่มสาระที่ได้รับมอบหมาย ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการผลิตครูได้ดำเนินการผลิตครูในลักษณะเป็นวิชาเอกคู่ หรือวิชาเอก – โท เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสอนของครูให้มากขึ้น พัฒนาศักยภาพของครูทั้งด้านเทคนิคการสอนและเนื้อหาวิชาให้มีความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญในการสอน 2) **ปัญหาครูผู้สอนมีภาระงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาระงานสอน** พบว่า ควรมีนโยบายสำคัญและเร่งด่วนในการจัดสรรอัตรากำลังบุคลากรสายสนับสนุนการสอน ควรกำหนดภาระงานของครูให้ชัดเจนและเป็นภาระงานที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนเป็น

สำคัญ กำกับ ติดตามตรวจสอบให้ครูได้ปฏิบัติตามภาระงานที่กำหนด พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านครูให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรพิจารณาถ่วงดุลกิจกรรมที่โรงเรียนจะเข้าไปมีส่วนร่วม ควรเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษาให้มากที่สุด 3) **ปัญหาครูผู้สอนสาระประวัติศาสตร์ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร** พบว่า ควรกำหนดนโยบายและแผนในการพัฒนาครูประจำการแบบเข้มข้น หลักสูตร เทคนิคและเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน มีวงรอบการพัฒนาอย่างชัดเจน ควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศการเรียนการสอน มีการพัฒนาครูประจำการด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ควรให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นที่แท้จริง 4) **ปัญหานักเรียนไม่ให้ความสำคัญในกลุ่มสาระสังคมศึกษา** พบว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ใช้สื่อที่สร้างความสนใจและให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เกิดความเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จัดแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ให้มีความพร้อม พอเพียงและมีคุณภาพ 5) **ปัญหาหลักสูตรสถานศึกษาไม่ครอบคลุมและไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา** พบว่า ควรเร่งรัดพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครูในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีระบบถ่วงดุลและอนุมัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุงสาระของหลักสูตรแกนกลางให้มีความเหมาะสม สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามเวลาที่กำหนด ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและเร่งรัดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอย่างจริงจัง มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 6) **ปัญหาสื่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา** พบว่า ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ จัดหาสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความเพียงพอต่อการใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาศักยภาพครูในด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อ ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ จัดกิจกรรมยกย่องครูผลิตสื่อดีเด่น 7) **ปัญหาขาดอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์เป็นจำนวนมาก** พบว่า ควรมีนโยบายเพิ่มอัตรากำลังศึกษานิเทศก์ สรรหาศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นให้เพียงพอ พัฒนาศักยภาพของศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ในเนื้อหาและความเชี่ยวชาญในการนิเทศ ลดภาระงานอื่นลงที่ไม่ใช่การศึกษานิเทศ จัดระบบการนิเทศงานวิชาการภายในให้เข้มแข็ง พัฒนาผู้บริหารทุกระดับและครูผู้นิเทศให้มีความสามารถในการนิเทศ นำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

พัชร ม้าล่อ (2556) ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติศาสตร์เมืองกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ 1) การนำหลักสูตรไปใช้ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมหรือใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการให้นักเรียนรับความรู้อย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ อีกทั้งควรเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วย

ตนเองซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น 2) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ควรมีการยืดหยุ่นเรื่อง
 ของเวลาและเนื้อหาสาระให้มีความเหมาะสม อีกทั้งควรมีวิธีการจัดการเรียนรู้หลาย ๆ วิธี เป็นการให้นักเรียน
 ได้มีการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมระหว่างเนื้อหาสาระกับวิธีการจัดการ
 เรียนรู้ 3) ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น
 การจัดประกวดการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การได้วาที และ
 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนควรใช้คำถามหรือการสร้างสถานการณ์เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้
 แสวงหาวิธีการในด้านการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และหาความสำคัญว่าเหตุใดต้องทำเช่นนั้น
 หากไม่ทำจะเป็นเช่นไร เป็นต้น โดยครูผู้สอนจะเป็นคนคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาและให้
 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจหรือเรื่องที่นักเรียนไม่
 เข้าใจ 4) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยการสอนด้วยผู้รู้ในท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้ ทำใ้
 นักเรียนก้าวรอบความคิดเดิม ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอน
 พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับชุมชน และเน้นการสอนด้วยผู้รู้ในท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 5)
 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการรวบรวมข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนแกนนำ
 ด้านข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 6) ผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการถ่ายทอด
 ความรู้ไปสู่นักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีงบประมาณสนับสนุนการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน
 เนื่องจากปัจจุบันมีครูหลายโรงเรียนไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาแต่ต้องสอนในสาระการเรียนรู้ที่ตนไม่ถนัด

ศิริวรรณ สุโขทัย (ม.ป.ป.) ได้ระบุถึง

แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
 ดังนี้ 1) **การจัดเนื้อหาสาระเพื่อการศึกษา
 ประวัติศาสตร์** สามารถจัดได้เป็น 6 แนวทาง ได้แก่
 การจัดเนื้อหาตามกาลเวลา ตามสภาพภูมิศาสตร์
 ตามสภาพการเมือง ตามสภาพวัฒนธรรมตามสภาพ
 สถาบัน และตามชีวประวัติบุคคล ส่วนมโนคติทาง
 ประวัติศาสตร์มีอยู่หลายมโนคติด้วยกันที่สำคัญ
 ได้แก่ อารยธรรม เหตุปัจจัย การเปลี่ยนแปลง
 ความขัดแย้ง วิฤตการณ์การปฏิวัติลัทธิชาตินิยม
 การสำรวจหลักฐาน และอคติทางประวัติศาสตร์มโน
 คติสำคัญเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจ

ประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง 2) **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์** ประกอบด้วย 2.1) การ
 กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์อยู่หลายประการ ได้แก่ การพัฒนาความ
 เป็นพลเมืองดีการพัฒนาความรักชาติ ความภูมิใจในชาติของตน และความจงรักภักดีต่อชาติการเรียนรู้อดีตเพื่อ
 เข้าใจสภาพและปัญหาในปัจจุบัน รวมทั้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล
 2.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้องค์ความรู้ใหม่ทาง
 ประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของการกำหนดประเด็นปัญหา การตั้งสมมุติฐาน การรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์
 และตีความหลักฐานหรือข้อมูลเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือผลของการศึกษาค้นคว้า 2.3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 โดยการศึกษาออกสถานที่ เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนวิชาประวัติศาสตร์ได้สัมผัสกับสภาพที่แท้จริงของสิ่งที่ได้
 ศึกษาไปแล้ว หรือที่กำลังศึกษาอยู่ 2.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับลำดับ
 เหตุการณ์จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นเหตุ
 เป็นผล และยังสามารถทำให้นักเรียนจดจำเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์และ

สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์เหล่านั้นมาสู่ปัจจุบัน โดยเน้นการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมการนับช่วงเวลาและ การเทียบศักราชในวิชาประวัติศาสตร์กิจกรรมการสร้างแผนภูมิและกิจกรรมการสร้างเส้นเวลา 2.5) กิจกรรม การเขียน การอ่าน และการพูดในวิชาประวัติศาสตร์ นับเป็นกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาประวัติศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น 2.6) การจัดกิจกรรมการ แสดงในการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์นับเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมจะนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชา ประวัติศาสตร์ เพราะเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการ เรียนประวัติศาสตร์ยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถพัฒนาและสะท้อนความรู้สึกรักของบุคคลในเหตุการณ์ได้อีกด้วย โดย ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการแสดงได้หลายรูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมการแสดงละคร และกิจกรรมการแสดง บทบาทสมมุติ 3) สื่อ แหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 3.1) การใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น สื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์มีอยู่หลายประเภท ได้แก่ สื่อ ประเภทสไลด์ทัศน์สื่อสิ่งพิมพ์สื่อภาพ และเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 3.2) แหล่งการเรียนรู้สำหรับการจัดการ เรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีกด้วย เพื่อ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง แหล่งการเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนวิชา ประวัติศาสตร์มีทั้งที่ปรากฏในประเทศและในท้องถิ่น 3.3) เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสำคัญต่อการเรียน การสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันครูผู้สอน ควรให้นักเรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อในการหาข้อมูล เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ จากเว็บไซต์ทั้ง ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ที่ทันสมัย 4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 4.1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา โดยพฤติกรรมที่ต้องวัดและประเมินผลการเรียน การสอนวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์หรือด้านสติปัญญา เจตคติ และค่านิยมในวิชาประวัติศาสตร์และทักษะในวิชาประวัติศาสตร์ 4.2) เครื่องมือการวัดและประเมินผลการ เรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือ เครื่องมือวัดความก้าวหน้าผู้เรียนเพื่อประเมินความรู้และทักษะ คือแบบทดสอบ ส่วนเครื่องมือวัดและประเมินด้านเจตคติและค่านิยม หรือด้านความรู้สึกและอารมณ์นั้น คือ วิธีการที่อยู่บนพื้นฐานของการสังเกตและวิธีการที่ให้นักเรียนรายงานตนเอง

สรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ผู้บริหาร ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ สามารถดำเนินการดังนี้

1) ด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย 1.1) **ด้านการผลิต** ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการผลิตครูได้ ดำเนินการผลิตครูในลักษณะเป็นวิชาเอกคู่ หรือวิชาเอก – โท เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสอนของครูให้ มากขึ้น 1.2) **ด้านการพัฒนา** ได้แก่ (1.2.1) ควรกำหนดนโยบายและแผนในการพัฒนาครูประจำการแบบเข้ม ด้านหลักสูตร เทคนิคและเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน มีวงรอบการพัฒนาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นที่แท้จริง รวมถึงพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการสอนกลุ่มสาระ ที่ได้รับมอบหมาย (1.2.2) ควรเร่งรัดพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครูในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (1.2.3) ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศการเรียนการสอน (1.2.4) ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครู พัฒนาสื่อ จัดหาและใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ รวมถึงการจัด กิจกรรมยกย่องครูผลิตสื่อดีเด่น 1.3) **การใช้** ได้แก่ (1.3.1) ควรมีนโยบายสำคัญและเร่งด่วนในการจัดสรร อัตรากำลังบุคลากรสายสนับสนุนการสอน เพิ่มกรอบอัตรากำลังของครูในสถานศึกษาให้เพียงพอ รวมถึง

จัดสรรครูให้สอนในกลุ่มสาระที่ตรงกับวุฒิการศึกษาที่จบหรือตรงกับความเชี่ยวชาญของครู (1.3.2) ควรกำหนดภาระงานของครูให้ชัดเจนและเป็นภาระงานที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้ครูได้ปฏิบัติตามภาระงานที่กำหนด

2) ด้านหลักสูตร ควรปรับปรุงสาระของหลักสูตรแกนกลางให้มีความเหมาะสม สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามเวลาที่กำหนด มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีระบบกลั่นกรองและอนุมัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับชุมชน และเน้นการสอนด้วยผู้รู้ในท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 3.1) ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจนและหลากหลาย ได้แก่ การพัฒนาความเป็นพลเมืองดี การพัฒนาความรักชาติ ความภูมิใจในชาติของตน และความจงรักภักดีต่อชาติ การเรียนรู้ที่ดีเพื่อเข้าใจสภาพและปัญหาในปัจจุบัน รวมทั้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล 3.2) ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ใช้สื่อที่สร้างความสนใจและให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เกิดความเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข 3.3) ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและเร่งรัดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอย่างจริงจัง มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3.4) ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมหรือใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการให้นักเรียนรับความรู้อย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ อีกทั้งควรเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น 3.5) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ควรมีการยืดหยุ่นเรื่องของเวลาและเนื้อหาสาระให้มีความเหมาะสม อีกทั้งควรมีวิธีการจัดการเรียนรู้หลาย ๆ วิธี เป็นการให้นักเรียนได้มีการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมระหว่างเนื้อหาสาระกับวิธีการจัดการเรียนรู้ 3.6) ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจัดประกวดการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การโต้วาที และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรใช้คำถามหรือการสร้างสถานการณ์เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้แสวงหาวิธีการในด้านอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และหาความสำคัญว่าเหตุใดต้องทำเช่นนั้น หากไม่ทำจะเป็นเช่นไร เป็นต้น โดยครูผู้สอนจะเป็นคนคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาและให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจหรือเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจ

4) ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ 4.1) ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา โดยพฤติกรรมที่ต้องวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์หรือด้านสติปัญญา เจตคติและค่านิยมในวิชาประวัติศาสตร์และทักษะในวิชาประวัติศาสตร์ 4.2) ควรมีเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้และทักษะ การสังเกตและวิธีการที่ให้นักเรียนรายงานตนเองเพื่อวัดและประเมินด้านเจตคติและค่านิยม หรือด้านความรู้สึกและอารมณ์

5) ด้านตำราเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ได้แก่ 5.1) ควรใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น ได้แก่ สื่อประเภทโสตทัศนสื่อสิ่งพิมพ์สื่อภาพ และเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 5.2) ควรให้นักเรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อในการหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จากเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ทันสมัย

6) **ด้านแหล่งเรียนรู้** ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งที่ปรากฏในประเทศและในท้องถิ่นสำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

7) **ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก** ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จัดแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ให้มีความพร้อม พอเพียงและมีคุณภาพ นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีงบประมาณสนับสนุนการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เนื่องจากปัจจุบันมีครูหลายโรงเรียนไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาแต่ต้องสอนในสาระการเรียนรู้ที่ตนไม่ถนัด

8) **ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง** ได้แก่ 8.1) ควรมีนโยบายเพิ่มอัตรากำลังศึกษานิเทศก์ สรรหาศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นให้เพียงพอ พัฒนาศักยภาพของศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ในเนื้อหาและความเชี่ยวชาญในการนิเทศ ลดภาระงานอื่นลงที่ไม่ใช่การศึกษานิเทศ จัดระบบการนิเทศงานวิชาการภายในให้เข้มแข็ง รวมถึงพัฒนาผู้บริหารทุกระดับและครูผู้นิเทศให้มีความสามารถในการนิเทศ นำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 8.2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการรวบรวมข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนแกนนำด้านข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ท้ายที่สุดแล้ว การพัฒนาอย่างครอบคลุมในทุกด้านจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ความต้องการที่จะเรียนรู้ และเห็นความสำคัญของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ผลการศึกษาวิจัย

คณะศึกษาวิจัยฯ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสอบถาม ครูผู้สอนและผู้เรียนจากสถานศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศ ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน พ.ศ. 2564 มีครูผู้สอนและผู้เรียนให้ความสนใจตอบแบบสอบถามฯ เป็นจำนวนมาก ประกอบด้วย ครูผู้สอนจำนวน 10,884 คน ผู้เรียนจำนวน 60,887 คน โดยแบบสอบถามฯ แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ได้ดำเนินการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อรับฟังสภาพปัญหาจริงจากครูผู้สอนและผู้เรียน ระหว่างวันที่ 7 – 8 สิงหาคม 2564 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ 1) ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ 2) ผศ.ดร.พิพัฒน์ กระแจะจันทร์ และ 3) อาจารย์ปิง เจริญศิริวัฒน์ (อาจารย์ปิง ดาว้องก์) ระหว่างวันที่ 16 – 18 สิงหาคม 2564 รวมถึงการปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ อาทิ 1) ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ 2) ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ 3) ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการศึกษาวิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ และการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ รายละเอียดดังนี้

การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากครูผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามฯ และส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ของแบบสอบถามฯ จากนั้นนำเสนอในรูปแบบกราฟและตาราง ประกอบคำอธิบาย ผลการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลจากครูผู้สอน

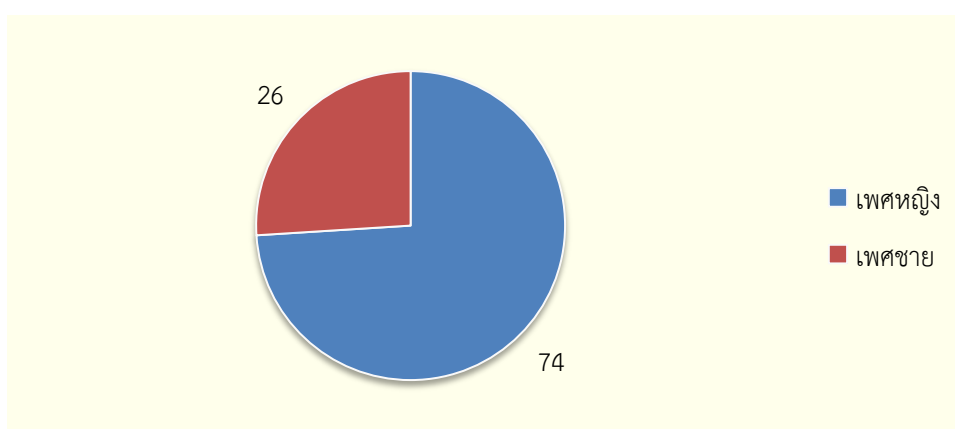
การเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในหลากหลายประเด็น ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สังกัดโรงเรียนที่สอน ระดับชั้นที่สอน การใช้เอกสาร/หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ภาระงานอื่น/งานอื่นที่ได้รับมอบหมาย 2) ข้อมูลสภาพปัจจุบันฯ ประกอบด้วย การเห็นถึงความสำคัญ/จำเป็นของวิชาประวัติศาสตร์ ความชอบ อยากรสอนและพร้อมในการสอน การผ่านการศึกษา/เรียนรู้/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายของกระทรวงและหลักสูตรประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2562 – 2564) รายละเอียดดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74) อายุระหว่าง 25 – 30 ปี (ร้อยละ 27.2) และมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 27.2) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 75.3) วิชาเอกที่จบ คือ สังคมศึกษา (ร้อยละ 33.2) และอื่น ๆ (บรรณารักษศาสตร์ คอมพิวเตอร์ คหกรรมศาสตร์ หลักสูตรและการสอน บริหาร

การศึกษา อุตสาหกรรม สุขศึกษา นาฏศิลป์ ศิลปศึกษา ฯลฯ) (ร้อยละ 29.6) ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 77.2) และสอนในระดับชั้นประถมศึกษา มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่เริ่มสอนระหว่าง 1 – 5 ปี (ร้อยละ 31.8) และมากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 22.3) ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้เอกสาร/หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของสำนักพิมพ์เอกชน องค์กรค้าของ สกสศ. สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และสำนักอื่น ๆ นอกจากนี้ เมื่อสอบถามถึงงานอื่นที่ได้รับมอบหมายพบว่า มากกว่าร้อยละแปดสิบ (ร้อยละ 89.1) ได้รับมอบหมายให้สอนวิชาอื่น ได้แก่ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา การงานอาชีพ สอนทุกวิชา และวิชาอื่น ๆ ภาระงานอื่น ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานวิชาการ งานแนะแนว งานการเงิน/พัสดุ งานปกครองนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานทะเบียนวัดผล งานกีฬา และงานอื่น ๆ ข้อมูลแสดงดังกราฟและตารางประกอบคำอธิบายดังนี้

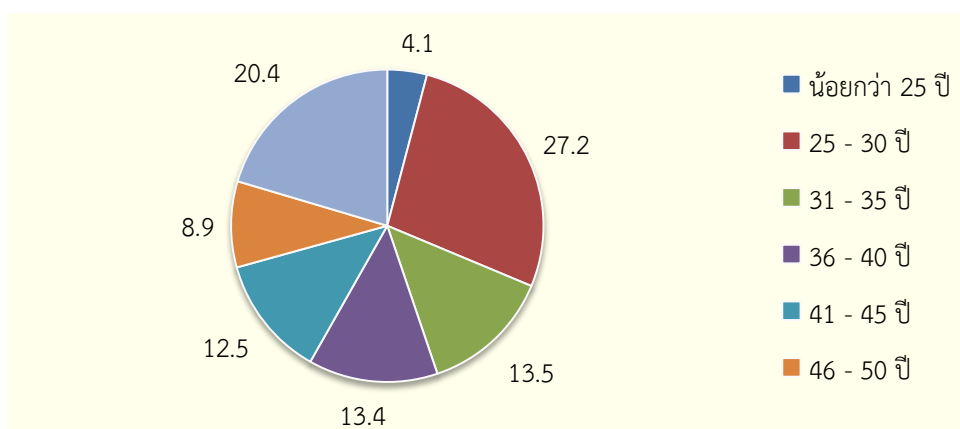
เพศ

ภาพที่ 9 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ถึงร้อยละ 74 ขณะที่เพศชาย มีเพียงร้อยละ 26

อายุ

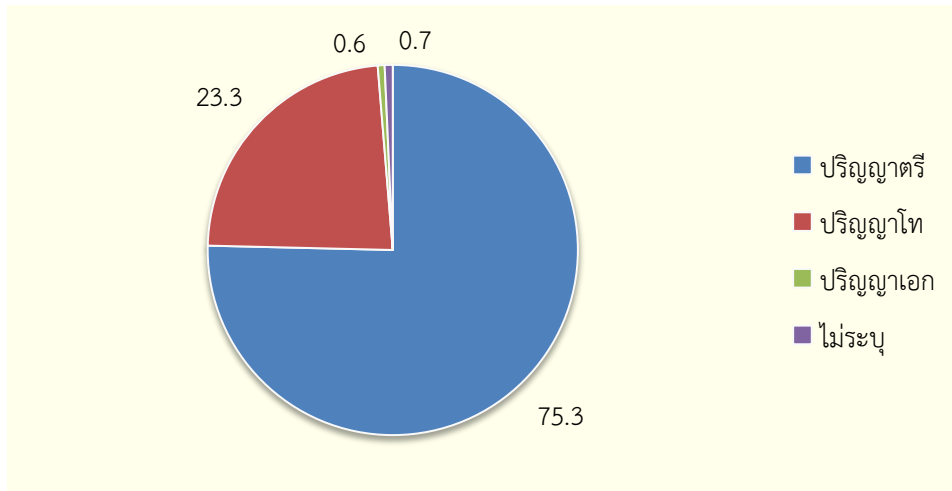

ภาพที่ 10 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 10 แสดงให้เห็นว่า มีการกระจายอายุของผู้ตอบ อายุระหว่าง 25 – 30 ปี ร้อยละ 27.2 รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20.4 อายุระหว่าง 31 - 35 ปี , 36 – 40 ปี และ 41 – 45 ปี

คิดเป็นสัดส่วนเท่าๆ กัน คือร้อยละ 13.5 , 13.4 และ 12.5 ตามลำดับ ขณะที่อายุระหว่าง 46 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.9 และอายุน้อยกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.1

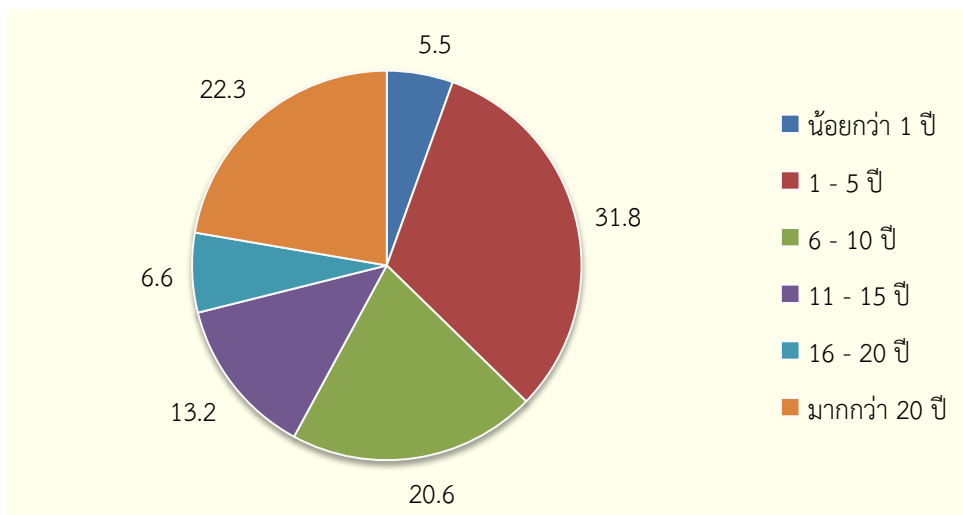
ระดับการศึกษา

ภาพที่ 11 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75.3 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท ร้อยละ 23.3 ไม่ระบุระดับการศึกษาและปริญญาเอก คิดเป็นสัดส่วนเท่าๆ กัน คือ ร้อยละ 0.7 และ 0.6 ตามลำดับ

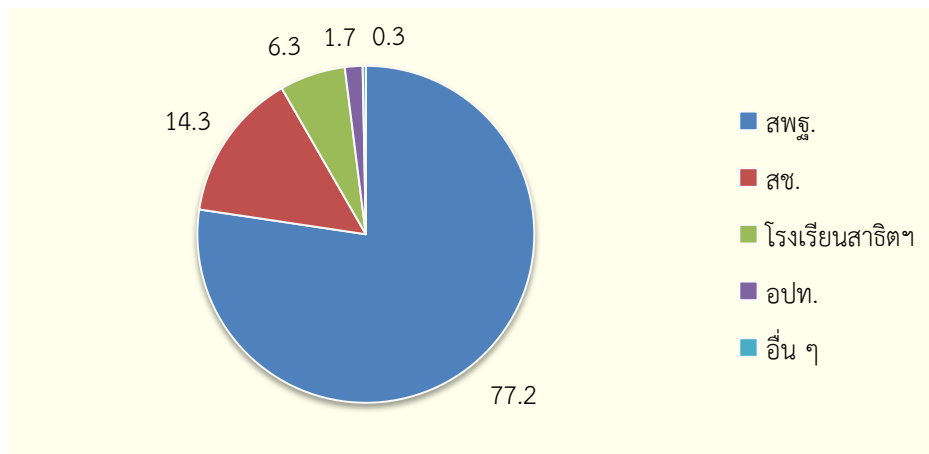
ประสบการณ์การทำงาน (ตั้งแต่เริ่มสอน)

ภาพที่ 12 ประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 12 แสดงให้เห็น การกระจายค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามได้อย่างครอบคลุม โดยผู้ตอบที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 22.3 ประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี ร้อยละ 20.6 ขณะที่ประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี , 16 - 20 ปี และน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.2 , 6.6 และ 5.5 ตามลำดับ

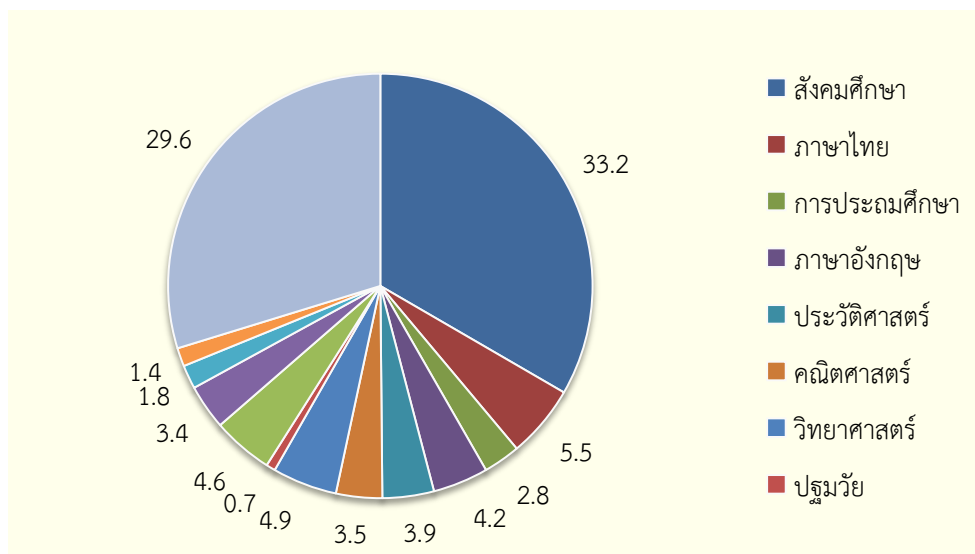
ข้อมูลโรงเรียน

ภาพที่ 13 ข้อมูลโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 77.2 รองลงมาคือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ร้อยละ 14.3 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 6.3 สังกัดอื่น ๆ ร้อยละ 1.7 และโรงเรียนสาธิต ร้อยละ 0.3

สาขาวิชาเอกที่จบ

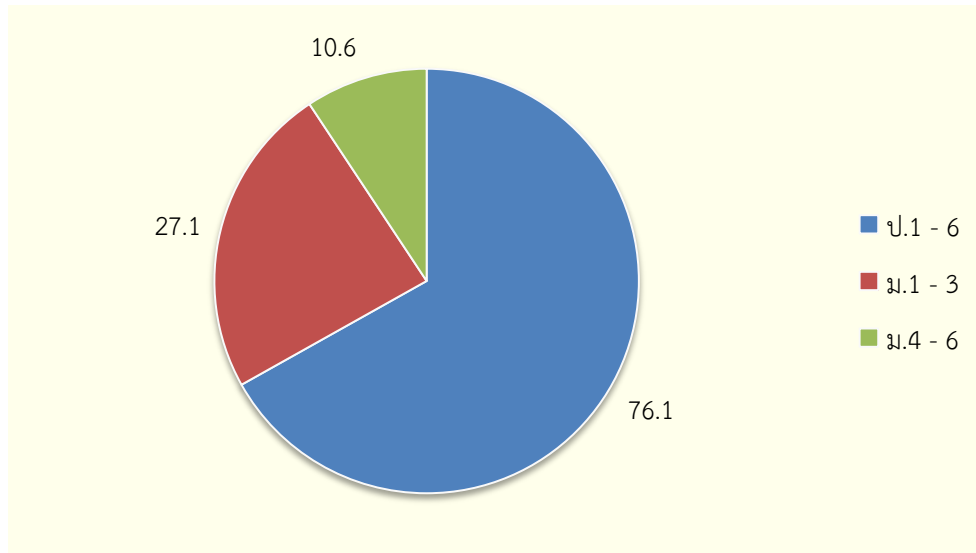

ภาพที่ 14 สาขาวิชาเอกที่จบของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 14 แสดงให้เห็นถึงการกระจายของข้อมูลในสัดส่วนที่มีค่าเฉลี่ยไม่เท่ากันว่า ครูผู้สอนที่สอนประวัติศาสตร์จบการศึกษาในสาขาวิชาสังคมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมาคือ จบสาขาวิชาอื่น ๆ (บรรณารักษศาสตร์ คอมพิวเตอร์ คหกรรมศาสตร์ หลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษา อุตสาหกรรม สุขศึกษา นาฏศิลป์ ศิลปศึกษา ฯลฯ) ร้อยละ 29.6 ขณะที่จบสาขาวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ รัฐศาสตร์ ภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 5.5 , 4.9 , 4.6 และ 4.2 ส่วนจบสาขาวิชาประวัติศาสตร์โดยตรงมีน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.9 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 3.5 สาขาวิชาการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 3.4 สาขาวิชา

ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.8 สาขาวิชาพลศึกษา ร้อยละ 1.8 สาขาวิชาพัฒนาชุมชน คิดเป็นร้อยละ 1.4 และสาขาวิชาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 0.7

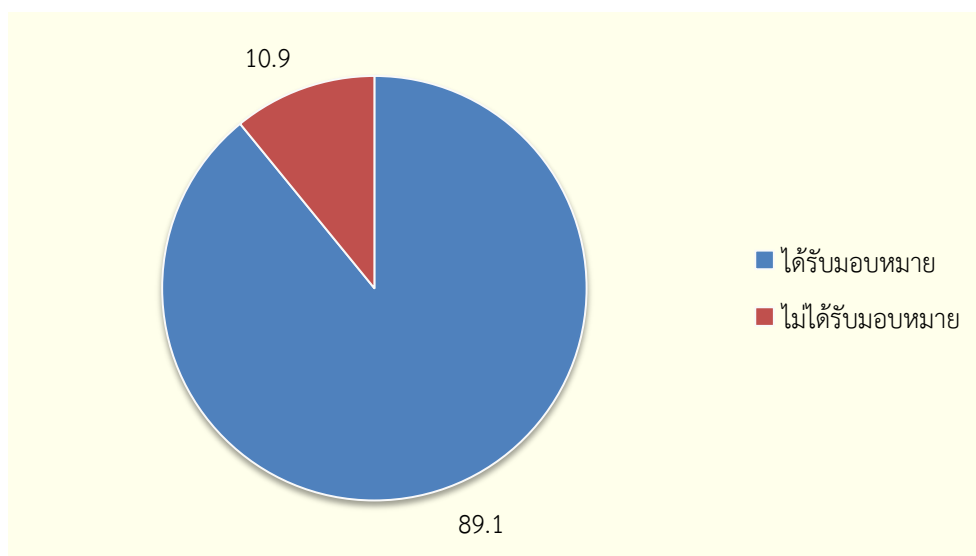
ระดับชั้นที่สอน

ภาพที่ 15 ระดับชั้นที่สอนของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 15 ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 76.1 รองลงมาคือสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 27.1 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 10.6

งานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ภาพที่ 16 งานอื่นที่ได้รับมอบหมายของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 16 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้สอนวิชาอื่น หรืองานอื่น ควบคู่ไปกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ด้วย คิดเป็นร้อยละ 89.1 ขณะที่ไม่ได้รับมอบหมายให้สอนวิชาอื่น หรืองานอื่นมีส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 10.9 โดยวิชาอื่นที่สอน ได้แก่ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา การงาน

อาชีพ สอนทุกวิชา และวิชาอื่น ๆ สำหรับภาระงานอื่น ๆ ที่ครูได้รับมอบหมาย ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานวิชาการ งานแนะแนว งานการเงิน/พัสดุ งานปกครองนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานทะเบียนวัดผล งาน กีฬา และงานอื่น ๆ ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ (ความสำคัญ/ จำเป็น ความชอบสอน ความอยากสอน) 2) การผ่านการศึกษา เรียนรู้ หรือ การฝึกอบรม 3) ความพร้อมในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ 4) ความเหมาะสมของนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ 5) ด้านความเหมาะสมของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ 6) ทักษะที่ผู้เรียนจะได้จากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ 7) การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในช่วง 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา (2562 – 2564) ข้อมูลแสดงดังตาราง และคำอธิบายดังนี้

โดย การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด

(1) ภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

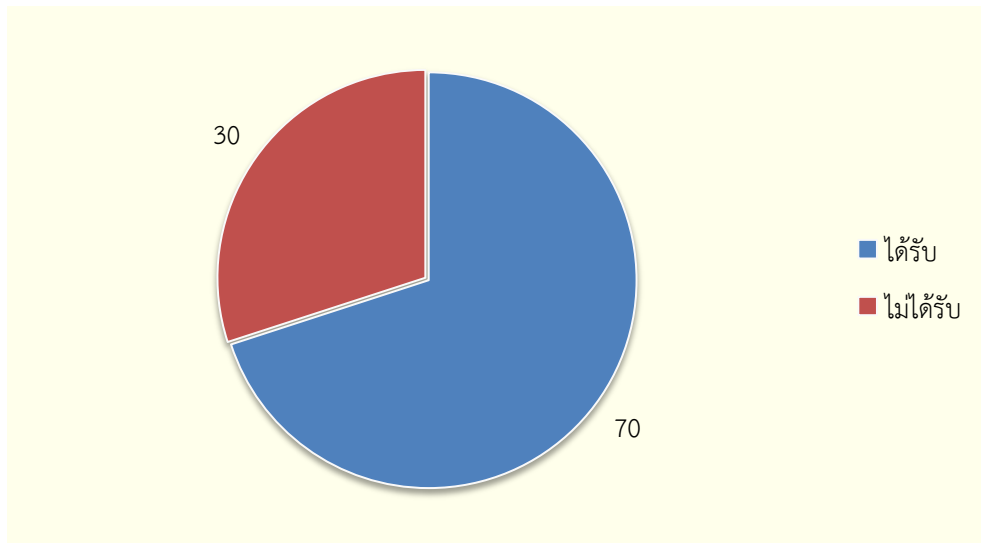
ตารางที่ 2 ความสำคัญ/จำเป็น ความชอบ ความต้องการสอนในวิชาประวัติศาสตร์

ด้าน/สภาพปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย	ความ เบี่ยงเบน	ระดับความ พึงพอใจ
ภาพรวม			
ความสำคัญ/จำเป็นของวิชาประวัติศาสตร์	4.34	0.78	มาก
ความชอบในการสอนวิชาประวัติศาสตร์	4.00	0.91	มาก
ความต้องการสอนในวิชาประวัติศาสตร์	3.92	0.98	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญและมีความจำเป็น (\bar{X} = 4.34, S.D.=0.78) ชอบสอน (\bar{X} = 4.00, S.D.=0.91) และต้องการสอน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.92, S.D.=0.98)

(2) การได้รับความรู้ หรือ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์

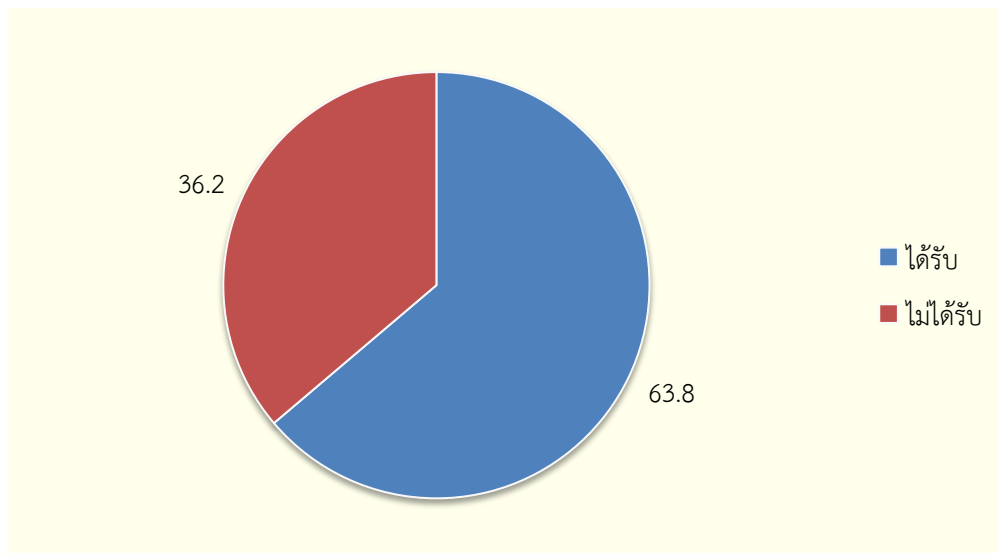
ภาพรวม

ภาพที่ 17 การได้รับความรู้ หรือ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์

จากแผนภาพที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมในการได้รับความรู้หรือการฝึกอบรมอื่นๆ เกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือ การฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 70.0 ที่เหลืออีกร้อยละ 30.0 ไม่ได้ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือ การฝึกอบรม

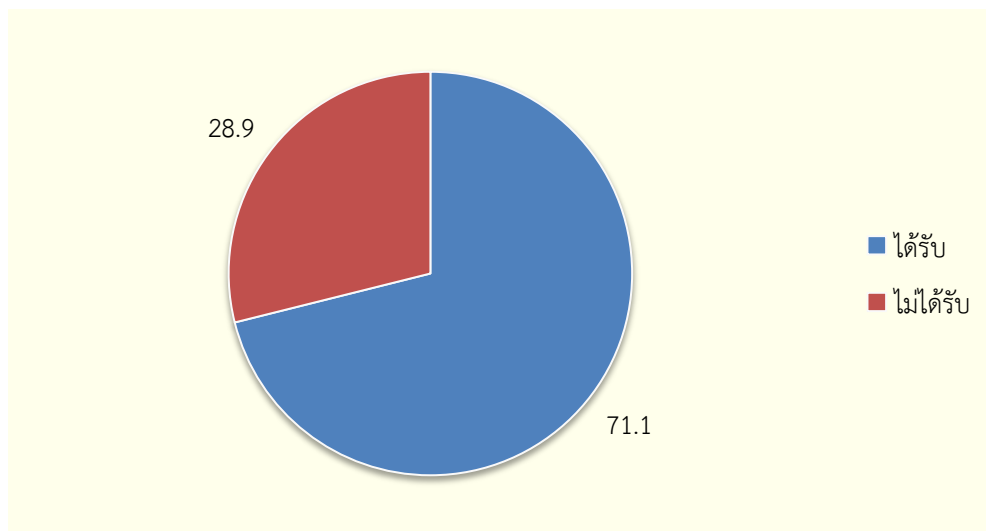
ด้านการออกแบบการสอนและวิธีการสอนของวิชาประวัติศาสตร์

ภาพที่ 18 การได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการออกแบบการสอนและวิธีการสอนของวิชาประวัติศาสตร์

จากแผนภาพที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับความรู้หรือการฝึกอบรมด้านการออกแบบการสอนและวิธีการสอนของวิชาประวัติศาสตร์ ร้อยละ 63.8 ที่เหลืออีกร้อยละ 36.2 ไม่ได้ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือการฝึกอบรม

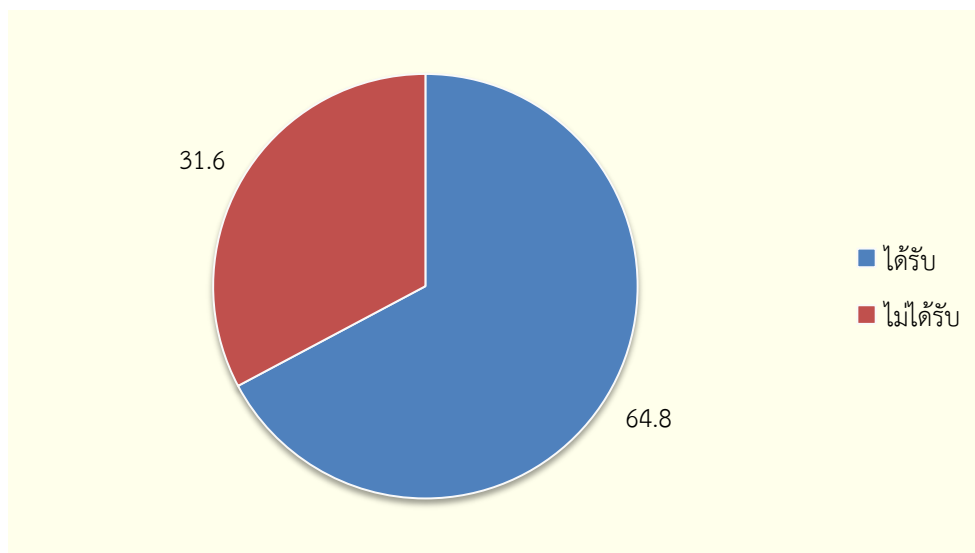
๒ ด้านการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมในชั้นเรียน การนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัติในชั้นจริง หรือ การฝึกสอน

ภาพที่ 19 การได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมในชั้นเรียน การนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัติในชั้นจริง หรือ การฝึกสอน

จากแผนภาพที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียนและมีการนำความรู้ที่เรียนไปใช้ปฏิบัติจริงหรือฝึกสอนจริง ร้อยละ 71.1 และไม่ได้ผ่านการศึกษาเรียนรู้ หรือ การฝึกอบรม ร้อยละ 28.9

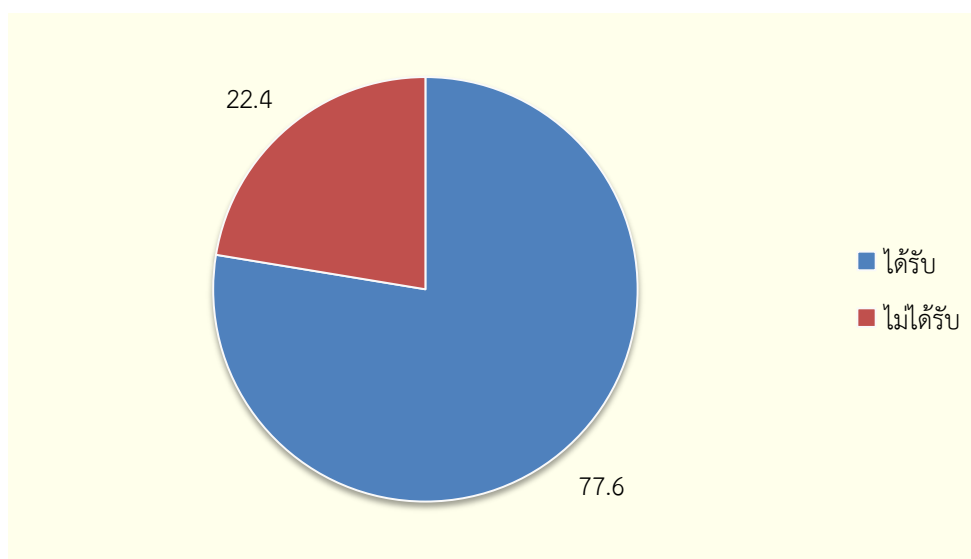
๒ การผลิตและใช้สื่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ภาพที่ 20 การได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์

จากแผนภาพที่ 20 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ผ่านการศึกษาเรียนรู้ หรือ การฝึกอบรมด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 64.8 ที่เหลืออีกร้อยละ 31.6 ไม่ได้ผ่านการศึกษา เรียนรู้ หรือ การฝึกอบรม

๒ ด้านการวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์

ภาพที่ 21 การได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์

จากแผนภาพที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับความรู้/การฝึกอบรมด้านการวัดและประเมินผลวิชาประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 77.6 ขณะที่เหลือไม่ผ่านการศึกษ ได้รับความรู้ด้านการวัดและประเมินผลวิชาประวัติศาสตร์ ร้อยละ 22.4

(3) ความพร้อมในการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ตารางที่ 3 ความพร้อมในการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ด้าน/สภาพปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน	ระดับความพึงพอใจ
ความพร้อมในการสอนวิชาประวัติศาสตร์			
ด้านความรู้ เนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์	3.07	0.67	ปานกลาง
ด้านการออกแบบการสอนและวิธีการสอนของวิชาประวัติศาสตร์	2.96	0.69	ปานกลาง
ด้านการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมในชั้นเรียน การนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัติในชั้นจริง หรือ การฝึกสอน	2.98	0.70	ปานกลาง
ด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์	2.91	0.72	ปานกลาง
ด้านการวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์	3.08	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 ด้านความพร้อมของผู้ตอบแบบสอบถามในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ทั้งด้านความรู้ เนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์ (\bar{X} = 3.07, S.D.=0.67) ด้านการออกแบบการสอนและวิธีการสอนของวิชาประวัติศาสตร์ (\bar{X} = 2.96, S.D.=0.69) ด้านการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมในชั้นเรียน การนำความรู้ที่เรียนไปปฏิบัติในชั้นจริง หรือ การฝึกสอน (\bar{X} = 2.98, S.D.=0.70) ด้านการผลิต

และใช้สื่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ (\bar{X} = 2.91, S.D.=0.72) และด้านการวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์ (\bar{X} = 3.08, S.D.=0.68)

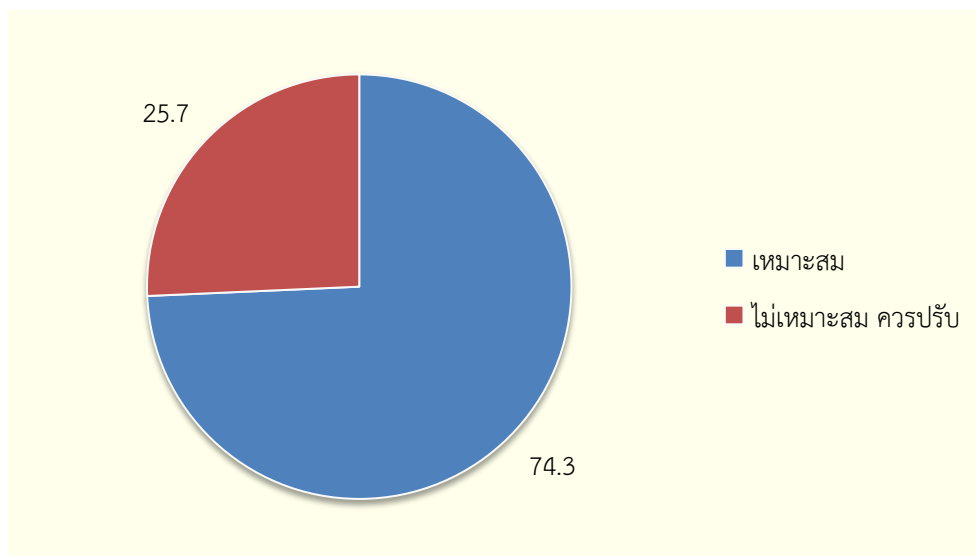
(4) ความเหมาะสมของนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ตารางที่ 4 ความเหมาะสมของนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ด้าน/สภาพปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน	ระดับความพึงพอใจ
นโยบาย			
ความเหมาะสมของนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	3.62	0.95	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความเหมาะสมของนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนให้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.62, S.D.=0.95)

(5) ความเหมาะสมของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์

ภาพที่ 22 ความเหมาะสมของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์

จากแผนภาพที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ มีความเหมาะสม ร้อยละ 74.3 ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ ไม่เหมาะสมและควรปรับ ร้อยละ 25.7 โดยให้เหตุผลว่า

ด้านตัวชี้วัด ตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลง ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการเรียนการสอน ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และมีมากเกินไป

ด้านเนื้อหา เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลง ควรเน้น

เนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์สากล และประวัติศาสตร์อาเซียน เนื้อหาที่ครูต้องสอนมีมากเกินไป ควรปรับปรุงเนื้อหาสาระที่เป็นข้อมูลใหม่ทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบใหม่และเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ เน้นเนื้อหาการสอนแบบคู่ขนาน (Parallel History) และการบูรณาการให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน เน้นกระบวนการทางประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ และมุ่งเน้นด้านแนวคิด การแก้ปัญหา การนำไปประยุกต์ใช้

ด้านระยะเวลาในการเรียนการสอน ประกอบด้วย จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์น้อยเกินไปแต่เนื้อหาสาระวิชามีมากทำให้สอนไม่ทัน จัดสรรการสอนยากเนื่องจากต้องสอนร่วมกับรายวิชาอื่น

(6) ทักษะที่ผู้เรียนจะได้จากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ทักษะที่ผู้เรียนจะได้จากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และทักษะการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์

(7) การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในช่วง 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา (2562 – 2564)

ตารางที่ 5 การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในช่วง 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา (2562 – 2564)

ด้าน/สภาพปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับการปฏิบัติ
การศึกษาหลักสูตรและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง/สถานศึกษา ก่อนการจัดทำแผนการเรียนรู้	3.76	0.80	มาก
การจัดทำแผนการเรียนรู้และแผนรายคาบที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง/สถานศึกษา	3.70	0.87	มาก
การบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ในการเรียนรู้	3.72	0.80	มาก
การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย	3.66	0.80	มาก
การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย	3.69	0.82	มาก
การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการประเมินผล	3.56	0.89	มาก
การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	3.70	0.78	มาก
การสอดแทรกการสอนเรื่อง ภูมิปัญญาไทย/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ แหล่งเรียนรู้ รวมถึงใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน	3.68	0.82	มาก
การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	3.28	1.06	ปานกลาง
การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	2.80	1.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในช่วง 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา (2562 – 2564) ในรายด้านพบว่า มีจำนวน 8 ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การศึกษาหลักสูตรและตัวชี้วัด

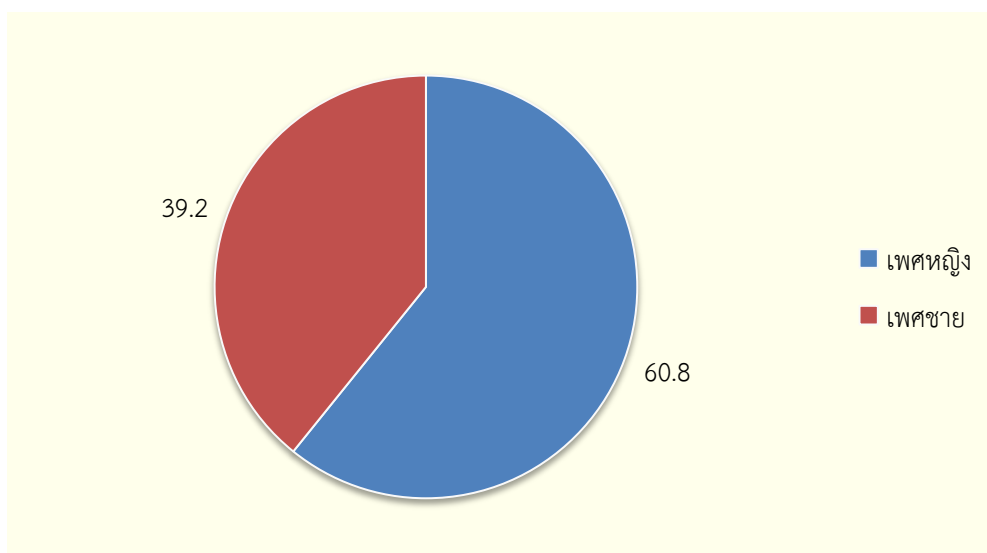
ตามหลักสูตรแกนกลาง/สถานศึกษาก่อนการจัดทำแผนการเรียนรู้ (\bar{X} = 3.76, S.D.=0.80) การจัดทำแผนการเรียนรู้และแผนรายคาบที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง/สถานศึกษา (\bar{X} = 3.70, S.D.=0.87) การบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ (\bar{X} = 3.72, S.D.=0.80) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย (\bar{X} = 3.66, S.D.=0.80) การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย (\bar{X} = 3.89, S.D.=0.62) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการประเมินผล (\bar{X} = 3.56, S.D.=0.89) การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย (\bar{X} = 3.70, S.D.=0.78) การสอดแทรกการสอนเรื่อง ภูมิปัญญาไทย/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ แหล่งเรียนรู้ และการใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน (\bar{X} = 3.68, S.D.=0.82) นอกจากนี้ มีจำนวน 2 ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ (\bar{X} = 3.28, S.D.=1.06) การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ (\bar{X} = 2.80, S.D.=1.24)

2. ข้อมูลจากผู้เรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในหลายประเด็น ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นที่ศึกษา 2) ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ประกอบด้วย ความสำคัญจำเป็น และความชอบที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ ความมุ่งหมายของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไป

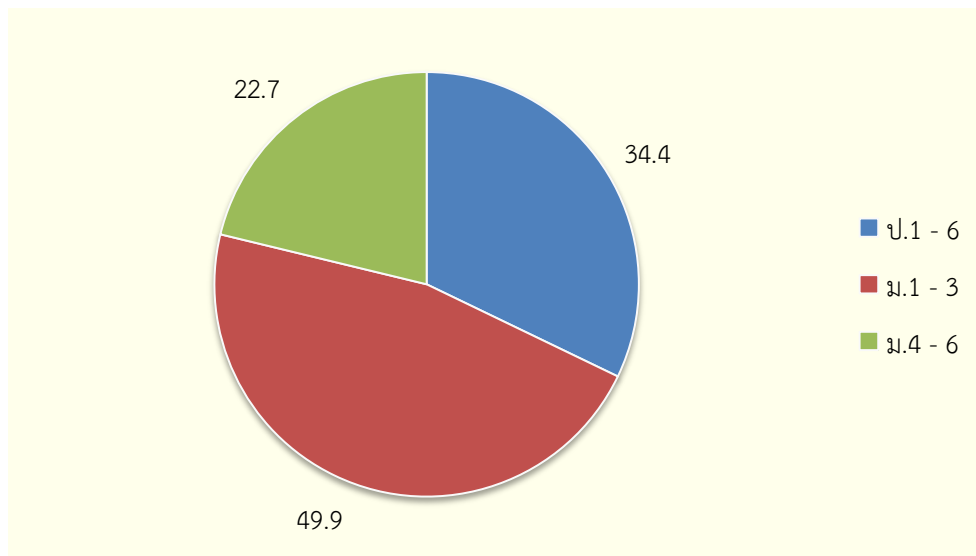
เพศ

ภาพที่ 23 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแผนภาพที่ 23 แสดงข้อมูลข้างต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.8 ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 39.2

ระดับชั้นที่ศึกษา

ภาพที่ 24 ระดับชั้นที่ศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

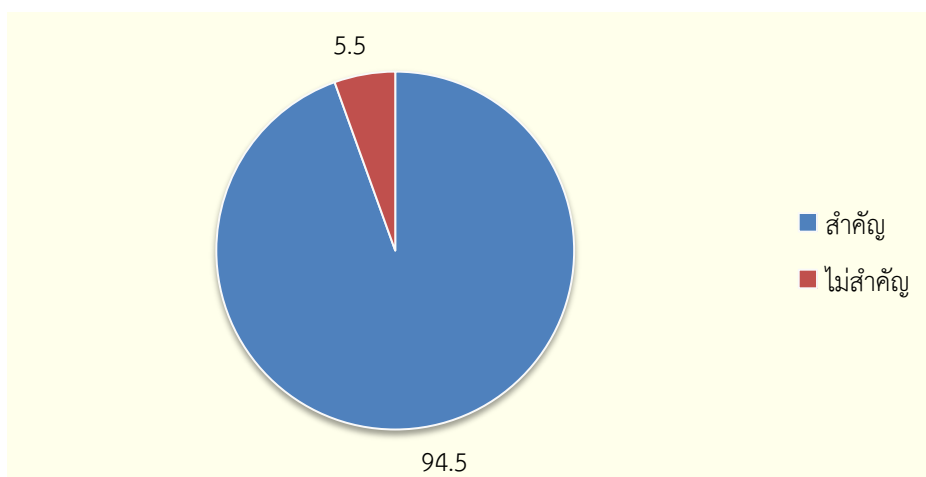
จากแผนภาพที่ 24 แสดงข้อมูลข้างต้น พบว่า ผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - 3) ร้อยละ 49.9 รองลงมา กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1 - 6) ร้อยละ 34.4 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - 6) ร้อยละ 22.7 ตามลำดับ

2.2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ความสำคัญ จำเป็น และความชอบที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ 2) ความมุ่งหมายของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ข้อมูลแสดงดังกราฟและตารางประกอบคำอธิบายดังนี้

(1) ความสำคัญ จำเป็น และความชอบที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์

ความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์

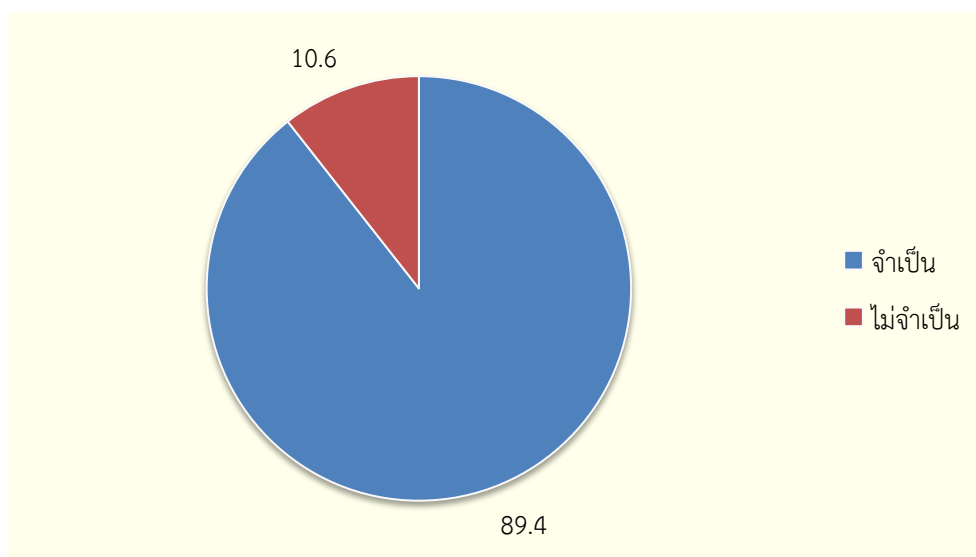

ภาพที่ 25 การเห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแผนภาพที่ 25 แสดงข้อมูลข้างต้น พบว่า ผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90 เห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์มีความสำคัญ (ร้อยละ 94.5) โดยมีผู้เรียนที่เห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์ไม่มีความสำคัญเพียงร้อยละ 5.5 ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์มีความสำคัญให้เหตุผลว่า เพราะการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทำให้ได้ความรู้ ได้รับรู้เรื่องราวประวัติความเป็นมาของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตเชื่อมโยงสู่ปัจจุบัน ได้รับรู้ถึงความเป็นมาของประวัติศาสตร์ชาติไทยในแต่ละยุคสมัย ประวัติศาสตร์ยังช่วยให้เกิดความเข้าใจในมรดกวัฒนธรรมของมนุษยชาติ เข้าใจในความคิดได้อย่างกว้างขวาง ทันเหตุการณ์ และสามารถเข้าใจคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ทางประวัติศาสตร์มาเป็นบทเรียน นำไปปรับใช้และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้ นอกจากนี้ การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ยังทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของบุคคลสำคัญ/สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และยังทำให้เกิดทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล พิจารณาไตร่ตรอง คิดวิเคราะห์ รู้จักตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล และเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์นับเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างคุณค่าทางคุณธรรม จริยธรรมและปลูกฝังให้เกิดความรักและสามัคคีต่อถิ่นกำเนิดและประเทศชาติสู่คนรุ่นหลังสืบไป

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์ไม่มีความสำคัญ เพราะเนื้อหาสาระวิชาประวัติศาสตร์ค่อนข้างยาก ซับซ้อน ไม่สนุก และไม่น่าสนใจ เนื้อหาสาระบางเรื่องยังขาดความชัดเจน ทำให้เรียนแล้วเกิดความไม่เข้าใจ และมองว่าวิชาประวัติศาสตร์ไม่ได้จัดอยู่ในวิชาหลักพื้นฐานที่จำเป็นต้องเรียนรู้สามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง จึงเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์ไม่มีความสำคัญ เมื่อเรียนแล้วไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสอบหรือต่อยอดทางการศึกษาหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และยังคงมีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่เห็นว่า เนื้อหาสาระวิชาประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวในอดีตที่ผ่านไปแล้ว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขได้ จึงไม่มีความสำคัญที่จะต้องศึกษาเรื่องราวเหล่านั้น

ความจำเป็นของวิชาประวัติศาสตร์

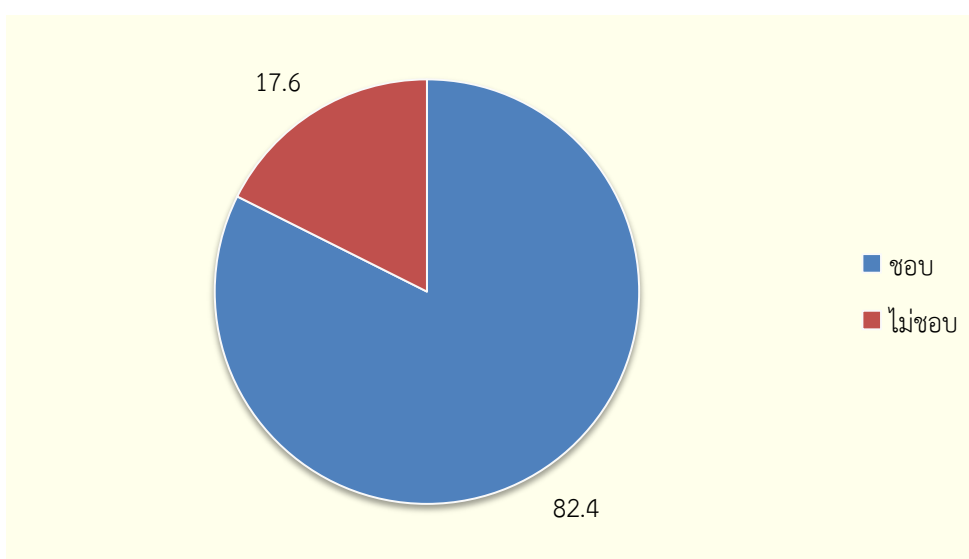

ภาพที่ 26 การเห็นความจำเป็นของวิชาประวัติศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแผนภาพที่ 26 แสดงข้อมูลข้างต้น พบว่า ผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 89.4 หรือเกือบร้อยละ 90 เห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์มีความจำเป็น คิดเป็นจำนวน 54,459 คน และเห็นว่าวิชา

ประวัติศาสตร์ไม่มีความจำเป็น ร้อยละ 10.6 หรือคิดเป็นจำนวน 6,428 คน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์มีความจำเป็น เพราะส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์จะได้เรียนรู้ถึงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีตแล้วนำมาเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์ไม่มีความจำเป็น เพราะเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์นำมาใช้ประโยชน์ได้เพียงการทำข้อสอบเพื่อเก็บคะแนนเท่านั้น แต่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและยากต่อการทำความเข้าใจ เนื้อหาสาระค่อนข้างมากและนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย หน่วยกิตรายวิชาค่อนข้างน้อยหากเปรียบกับวิชาอื่น ปัจจุบันสามารถศึกษาหาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้ด้วยตนเองผ่านทางสื่อออนไลน์จึงไม่จำเป็นต้องเรียนในชั้นเรียน และเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์ควรจัดไว้ในหมวดหมู่ของรายวิชาเลือกที่สามารถเลือกเรียนได้ตามความชอบและความสนใจแต่ละบุคคล

ความชอบที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์

ภาพที่ 27 ความชอบที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแผนภาพที่ 27 แสดงข้อมูลข้างต้น พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบเรียนวิชาประวัติศาสตร์จำนวน 50,194 คน คิดเป็นร้อยละ 82.44 และไม่ชอบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 10,693 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 โดยผู้ที่ชอบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ให้เหตุผลว่า วิชาประวัติศาสตร์เรียนแล้วสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ วิชาประวัติศาสตร์มีเนื้อหาสนุกน่าสนใจ ชอบเรียนเพราะครูผู้สอนและวิธีการสอนของครูมีความน่าสนใจ ขณะที่ผู้ที่ไม่ชอบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ให้เหตุผลว่า เนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ยาก ไม่น่าสนใจ รองลงมาคือ เรียนแล้วไม่สามารถนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ วิธีการสอนของครูไม่น่าสนใจ และอื่น ๆ เช่น เนื้อหาสาระมากเกินไป ซับซ้อน เข้าใจยาก เรียนแล้วไม่เข้าใจ เป็นต้น

(2) ความมุ่งหมายของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อรับรู้ถึงความเป็นมา วิวัฒนาการความเปลี่ยนแปลงของสังคมในอดีตสู่ปัจจุบัน และนำความรู้ที่ได้มาปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประวัติศาสตร์จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากอดีตเพื่อเป็นบทเรียนสำหรับปัจจุบัน เพื่อเข้าใจถึงปัญหา สาเหตุของปัญหาและผลกระทบจากปัญหานั้น นำสู่การแก้ไขปัญหา เตรียมพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรอง ใช้เหตุผลในการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ จากหลักฐานและ

แหล่งข้อมูลอ้างอิงสู่การทำ ความเข้าใจกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย เพื่อช่วยให้มนุษย์เกิดความตระหนัก สำนึก และเข้าใจสังคมมากยิ่งขึ้น สร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกในชาติหรือเผ่าพันธุ์ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ และประวัติศาสตร์ยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจสู่การต่อยอดในสายอาชีพสำหรับผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ได้

(3) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ภาพรวมของความพึงพอใจ 2) การจัดการเรียนการสอนในรายด้าน ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อ/เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ 3) ด้านการวัดและประเมินผลวิชาประวัติศาสตร์ ข้อมูลแสดงดังตารางประกอบคำอธิบายดังนี้

โดย การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ด้าน/สภาพปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความพึงพอใจ
ภาพรวม	3.75	0.91	มาก
ด้านการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์			
1) ด้านครูผู้สอน			
1.1) ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.29	0.82	มาก
1.2) เนื้อหาที่สอนมีความน่าสนใจ	3.98	0.93	มาก
1.3) ความตั้งใจและมุ่งมั่นในการสอน	4.44	0.80	มาก
1.4) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน	4.27	0.88	มาก
1.5) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เช่น การถามตอบในห้องเรียน การรวมกลุ่มระดมความคิดเห็น เป็นต้น	4.36	0.84	มาก
1.6) กิจกรรมการเรียนการสอนสนุก น่าสนใจ	3.96	0.99	มาก
1.7) บรรยากาศการเรียนการสอนมีชีวิตชีวาไม่เคร่งเครียด	3.83	0.96	มาก
1.8) การให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมอย่างชัดเจน	4.14	0.87	มาก
1.9) การสรุปบทเรียน/เนื้อหา และทำใ้เข้าใจต่อการเข้าใจ	4.11	0.89	มาก
2) ด้านสื่อ/เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์			
2.1) การเตรียมสื่อและใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับ	4.18	0.86	มาก

ด้าน/สภาพปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความพึงพอใจ
เนื้อหา			
3) ด้านการวัดและประเมินผลวิชาประวัติศาสตร์			
3.1) การออกข้อสอบตรงกับเนื้อหาที่สอน	4.13	0.84	มาก

จากตารางที่ 6 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D.=0.91) สำหรับรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ประกอบด้วย 1) ด้านครูผู้สอน ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.82) เนื้อหาที่สอนมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 3.98$, S.D.=0.93) ความตั้งใจและมุ่งมั่นในการสอน ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.80) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=0.88) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เช่น การถามตอบในห้องเรียน การรวมกลุ่มระดมความคิดเห็น เป็นต้น ($\bar{X} = 4.36$, S.D.=0.84) กิจกรรมการเรียนการสอนสนุก น่าสนใจ ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.99) บรรยากาศการเรียนการสอนมีชีวิตชีวาไม่เคร่งเครียด ($\bar{X} = 3.83$, S.D.=0.96) การให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.87) การสรุปบทเรียน/เนื้อหา และทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ ($\bar{X} = 4.11$, S.D.=0.89) 2) ด้านสื่อ/เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ การเตรียมสื่อและใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.18$, S.D.=0.86) 3) ด้านการวัดและประเมินผลวิชาประวัติศาสตร์ การออกข้อสอบตรงกับเนื้อหาที่สอน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.84)

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูผู้สอนและผู้เรียน การสนทนากลุ่มย่อยครูผู้สอนและผู้เรียน ระหว่างวันที่ 7 – 8 สิงหาคม 2564 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ระหว่างวันที่ 16 – 18 สิงหาคม 2564 และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และการแสดงความคิดเห็นผ่านแบบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีทั้งชอบและไม่ชอบวิชาประวัติศาสตร์ ในส่วนที่ **ชอบเรียน** เนื่องจาก เนื้อหาของประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจ มีเรื่องราวมากมายให้ติดตาม ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ไม่ได้ให้ข้อมูลเพียงด้านเดียว นำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอน สามารถนำเรื่องที่เรียนมาเชื่อมโยงกับชีวิตในปัจจุบันได้ ในส่วนที่ **ไม่ชอบเรียน** เนื่องจาก ผู้เรียนไม่เห็นถึงความสำคัญของการเรียน ไม่สามารถนำเรื่องที่เรียนมาเชื่อมโยงกับชีวิตในปัจจุบันได้ รวมถึงเนื้อหาสาระของการเรียนมีมากเกินไป และการเรียนส่วนใหญ่เน้นการท่องจำผู้สอนไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ให้ข้อมูลเพียงด้านเดียว สอนเพียงประวัติศาสตร์กระแสหลัก ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนและไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียน

2. ด้านครูผู้สอน พบว่า บุคลิกภาพ ทักษะคติ และวิธีการสอนของครูผู้สอนส่งผลโดยตรงต่อความสนใจ ความอยากเรียน ความชอบ แรงจูงใจ ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของผู้เรียน โดยประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนของผู้เรียนนั้น ประกอบด้วย **ด้านความรู้และความเข้าใจเนื้อหา** ผู้สอนบางคนยังมีความคิดว่าตนเองมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง ทำให้การถ่ายทอดความรู้หรือการ

ตีความอาจบิดเบือนไปจากหลักฐานความเป็นจริง **ด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ** ครูผู้สอนบางส่วนไม่เข้าใจบทบาทของตนเองว่า “ครู คือ ผู้ถ่ายทอด ผู้กำกับ” ครูจึงควรต้องตระหนักเสมอว่า หน้าที่ของครูคือการทำให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องที่สอนและอยากที่จะเรียนรู้ รวมถึงลักษณะบุคลิกภาพของครูผู้สอน เช่น ครูผู้สอนพูดเสียงอยู่ในลำคอ ใช้น้ำเสียงโทนเดียวในการเล่าเรื่อง เป็นต้น **ด้านรูปแบบและวิธีการสอน** ครูผู้สอนไม่มีการเกริ่นนำเนื้อหาก่อนสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งมักลงรายละเอียดของเนื้อหาที่สอนมากเกินไปจนทำให้ละเอียดประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่ผู้เรียนควรจะต้องรู้ ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในเนื้อหา **ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง** ประกอบด้วย ครูผู้สอนบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ สอนไม่ตรงวิชาเอก ขาดประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบหรือวิธีการที่เหมาะสมกับโครงสร้างของหลักสูตรได้ ประกอบกับมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

3. ด้านหลักสูตร พบว่า มีทั้งส่วนที่คิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมแล้ว และส่วนที่คิดว่าควรต้องปรับหลักสูตรใหม่ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ **จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักการ/แนวคิดของหลักสูตร และเนื้อหาสาระของหลักสูตร** สะท้อนว่า (1) หลักสูตรเน้นประวัติศาสตร์ของส่วนกลางเป็นหลัก ไม่ได้มีการบูรณาการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ของชนกลุ่มน้อยในชาติ หรือ ประวัติศาสตร์อย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน มีเนื้อหาการสอนที่สร้างความขัดแย้งอยู่ รวมถึงบางเนื้อหาซ้ำซ้อน มีการเรียนเรื่องเดียวกันในหลายระดับ (2) หลักสูตรเน้นเพื่อให้ความรู้ มีรายละเอียดและขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่กว้างมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ชีวิตประจำวันและความแตกต่างของผู้เรียน บางเนื้อหาไม่สามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนเห็นภาพได้ เน้นความจำและเนื้อหามากกว่าวิธีคิด เนื้อหาบางเรื่องขาดความน่าเชื่อถือเนื่องจากขาดแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน (3) คำอธิบายหลักสูตรไม่ชัดเจน เช่น จุดประสงค์รายวิชา บอกเรื่อง วิธีการทางประวัติศาสตร์ แต่หลักสูตรไม่ได้มีการอธิบายว่าจะต้องนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในบทต่อไปด้วย ครูผู้สอนจึงสอนแยกและไม่ได้สอนให้ประยุกต์ใช้กับเนื้อหาอื่น เป็นต้น รวมถึงในระดับมหาวิทยาลัย หลักสูตรเน้นที่เนื้อหา/การวิจัย ซึ่งอาจารย์แต่ละท่านมีความถนัดแตกต่างกัน จึงเกิดมุมมองคนละทิศทางและเข้าใจหลักฐานคนละมุมมอง **มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร** สะท้อนว่า (1) หลักสูตรไม่เหมาะสมกับช่วงวัยและระดับของการเรียน เนื้อหาและตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกัน หลักสูตรกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้บางข้อยากต่อการนำไปปฏิบัติได้จริง เน้นการสร้างมาตรฐาน จึงเกิดอุปสรรคที่หนีไม่พ้นกรอบเนื้อหาและการวัดประเมิน ไม่สามารถออกนอกกรอบได้มากกว่านี้ รวมถึงยังเป็นหลักสูตรที่ไม่เข้าใจสภาพบริบทและความแตกต่างของสถานศึกษา (2) การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดไว้มากและกว้างเกินไป ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา เนื้อหาสาระบางส่วนไม่ได้รับการตรวจทานอย่างเข้มข้นและอธิบายให้ถูกต้อง มีบางส่วนบิดเบือนความจริง (3) บางโรงเรียนแยกรายวิชาประวัติศาสตร์จากวิชาสังคมศึกษา ส่งผลให้เนื้อหาสาระการเรียนรู้ของแต่ละชั้นปีค่อนข้างแตกต่างกัน ขาดความสอดคล้องเชื่อมโยงของเนื้อหาสาระและส่งผลต่อความเข้าใจของนักเรียน และสุดท้าย **จำนวนชั่วโมงในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์** สะท้อนว่า การเรียนการสอนมีชั่วโมงเรียนน้อยเกินไป (สัปดาห์ละ 1 คาบ) เนื่องจากถูกมองว่าเป็นสาระรองเลยไม่ให้ความสำคัญ และเวลาเรียนอาจต้องใช้ร่วมกับวิชาสังคมศึกษา

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์เป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากหลักสูตร หนังสือหรือตำราเรียน รวมทั้งยังพบว่าการสอนปัจจุบันยังไม่ได้เน้นการให้เด็กคิดวิเคราะห์เท่าที่ควร สอนแบบ chalk and talk สอนตามแบบเรียนและท่องจำ เน้นเนื้อหามากกว่าวิธีการ ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เป็นแบบท่องจำมากกว่าความเข้าใจ ไม่สามารถลำดับเหตุการณ์เชื่อมโยงกับทางประวัติศาสตร์ได้ ขาดการเรียนรู้จากสถานที่จริงและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แต่มีผู้เรียนบางส่วนที่สะท้อนว่า ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ได้คิดวิเคราะห์ ตั้งคำถาม หาหลักฐานมายืนยัน นำมาถกกันในห้องเรียน สามารถแสดงความคิดเห็นส่วนตัว และเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน

นอกจากนี้ยังพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนชอบ คือ การออกไปศึกษานอกสถานที่ การได้ร่วมพูดคุยกับครูผู้สอน การดูวีดิทัศน์ต่าง ๆ การได้เรียนรู้เรื่องราวแปลกใหม่ ตื่นเต้น รวมถึงการเรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องโดยครูผู้สอน เป็นต้น

5. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า เป็นเป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากหลักสูตร ตำราเรียน/หนังสือ (เช่นเดียวกับปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน) โดยส่วนใหญ่สะท้อนว่า รูปแบบ / แนวทางการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลาย เป็นการวัดประเมินผลที่มีคำตอบเดียว ประเมินเพียงความรู้ความเข้าใจ ไม่ได้มีการวัดทักษะของผู้เรียนเท่าที่ควร รวมถึงบุคลากรไม่มีความรู้ในการวัดและประเมินผล สำหรับ**ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา** บางส่วนสะท้อนว่า การวัดประเมินผลยังเป็นการให้ท่องจำและนำไปสอบ ข้อสอบออกไม่ตรงกับเนื้อหาที่สอน บางครั้งครูผู้สอนใช้วิธีการบอกแนวข้อสอบก่อนสอบ **ผู้เรียนระดับประถมศึกษา** บางส่วนสะท้อนว่า ครูผู้สอนไม่ได้ชี้แจงแนวทางในการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้เรียนต้องการให้มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การสอบย่อย / ทดสอบระหว่างเรียน - หลังเรียน (มีทั้งข้อกากบาทและข้อเขียน) สอบกลางภาค สอบปลายภาค การเก็บคะแนนจากใบงาน / รายงาน (แบบรายบุคคลและรายกลุ่ม) Portfolio สะสมผลงาน เป็นต้น

6. ด้านตำราเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ พบปัญหาสำคัญตั้งแต่หนังสือเรียนหรือตำราเรียนไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากถูกผลิตขึ้นมาจากหลากหลายสำนักพิมพ์ จะเห็นได้ว่า หนังสือหรือตำราเรียนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านของเนื้อหาและข้อมูล เช่น เนื้อหาเรื่องเดียวกันแต่ให้ข้อเท็จจริงในรายละเอียดแตกต่างกัน ผู้เรียนระดับชั้นเดียวกันแต่เนื้อเรื่องที่ใช้อนุสอนต่างกัน เป็นต้น รวมถึงเนื้อหาในตำราเรียนไม่ได้มีการให้ข้อมูลในลักษณะเรื่องเล่า ซึ่งวิชาประวัติศาสตร์เทคนิคสำคัญของการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คือ การเล่าเรื่อง แต่หนังสือเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้มีการเล่าข้อมูลตามเหตุการณ์ แต่เป็นเนื้อหาที่ระบุผลลัพธ์สุดท้ายของเรื่องราว เช่น สาเหตุของการเสียกรุงฯ ในความเป็นจริงแล้วควรเล่าเรื่องราวตั้งราวแต่เริ่มต้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างหนังสือเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ใส่รายละเอียดเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนต้องรู้มากเกินไปและไม่สำคัญ เนื้อหาตำราเรียนในบางสำนักพิมพ์ไม่ได้มีการใส่เนื้อหาของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 พระพันปีหลวง บุคคลสำคัญของประเทศไทย บุคคลสำคัญที่ทำคุณงามความดี มีคุณธรรม เสียสละเพื่อประเทศ ซึ่งหนังสือเรียนควรใส่ข้อมูลบุคคลสำคัญในการสร้างชาติก็ยิ่งจำเป็นต้องคงไว้เนื่องจากเป็นแก่นสาระสำคัญของการสร้างความเป็นชาติไทย ขณะที่บุคคลที่ทำคุณงามความดีทั่วไปก็สามารถทำได้ นอกจากนี้ สื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ติดอยู่ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรม ทำให้เกิดปัญหาในการนำสื่อมาใช้ เพราะกระทรวงวัฒนธรรมมุ่งเก็บอย่างเดียวไม่แลกเปลี่ยนในวงการการศึกษา

สำหรับ**การใช้ตำราเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้** พบว่า มีการใช้ตำราเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับชั้นของผู้เรียน ความถนัดของครูผู้สอน และความพร้อมของโรงเรียน **ระดับประถมศึกษา** พบว่า ส่วนใหญ่มีการใช้สื่อพื้นฐาน เช่น การสอนผ่านเพลง “บางระจัน” (ผู้เรียนสะท้อนว่า การสอนผ่านเพลงดังกล่าวช่วยให้รู้สึกรักชาติมากยิ่งขึ้น) มีการให้หาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เว็บไซต์ Youtube, Wikipedia, google etc. ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการหาข้อมูลจาก เว็บไซต์ google และจะมีวิธีการตรวจสอบข้อมูลโดยตรวจสอบข้อมูลในหนังสือเรียนประกอบกับทางเว็บไซต์ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะเลือกเชื่อข้อมูลตามที่มีอยู่ในหนังสือเรียนมากกว่า **ระดับมัธยมศึกษา** ผู้เรียนสะท้อนว่า หนังสือและตำราเรียน ยังมีเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของประวัติศาสตร์ และให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เพียงด้านเดียว การเข้าถึงสื่อ แหล่งการเรียนรู้ วิชาประวัติศาสตร์ยังเข้าถึงได้ยาก ไม่หลากหลายหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ยิ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ การเข้าถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน

นอกจากนี้ พบปัญหาการขาดสื่อการเรียนที่น่าสนใจ/ขาดแคลนอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียน เช่น ขาดอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สำหรับเปิดสื่อการเรียนมีไม่เพียงพอต่อห้องเรียน/ระดับ รวมถึงขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

7. ด้านแหล่งเรียนรู้ บางส่วนสะท้อนว่า แหล่งเรียนรู้มีน้อยและขาดความหลากหลาย ไม่มีแหล่งเรียนรู้ที่ตรงกับตัวชี้วัด ไม่มีงบประมาณสำหรับศึกษาแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เข้ากับยุคสมัยแต่ยังไม่มากเท่าที่ควร ในต่างจังหวัดผู้เรียนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ยาก เนื่องจากแหล่งเรียนรู้อยู่ไกล นอกจากนี้ แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ขาดความเชื่อมโยงกัน

8. ด้านการสนับสนุน บางส่วนสะท้อนว่า ยังขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร รวมถึงขาดการจัดสรรงบประมาณ เพื่อศึกษาเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ และการไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จริง

9. ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ (1) คะแนนรายวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับต่ำมาก จากผลคะแนน O-NET ในรายวิชาสังคมศึกษา ที่เนื้อหาข้อสอบออกคละกันในวิชาภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศาสนา และประวัติศาสตร์นั้น พบว่า คะแนนในส่วนของศาสนา เด็กทำได้มากที่สุด รองลงมาคือ หน้าที่พลเมือง ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ แต่ในวิชาประวัติศาสตร์เด็กได้คะแนนน้อยที่สุด เฉลี่ยแล้วไม่เกิน 30 คะแนน (ปี 61 = 29.68 ปี 62 = 28 คะแนน ปี 63 = 29.30 คะแนน) (2) ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกันตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร หนังสือเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และการพัฒนาครู เช่น หลักสูตรของไทยลดบทบาทและความสำคัญของรายวิชาประวัติศาสตร์ เนื้อหาสาระของหนังสือเรียนลดข้อมูลบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ลง เช่น พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญของประเทศไทย บุคคลสำคัญที่ทำคุณงามความดี มีคุณธรรม เสียสละเพื่อประเทศ เป็นต้น ซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญของการสร้างชาติ (3) ปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องทางตรงแต่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เช่น การนั่งในตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงยังไม่สอดคล้องกับความรู้และความเชี่ยวชาญของตำแหน่ง หรือในประเด็นที่ สพฐ. มี obec contents center แต่เกิดปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์ส่งผลให้ไม่สามารถเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ได้ เป็นต้น (4) นโยบายเร่งด่วนจากส่วนกลาง ซึ่งขัดกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้ต้องยึดนโยบายจากส่วนกลาง และกิจกรรมอย่างอื่นไป เช่น ในวิชาหน้าที่พลเมือง มีคำสั่งให้เรียนหน้าเสาธงแบบบูรณาการ ไม่มีการสอนในห้องเรียน ส่งผลให้โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนในวิชาเพิ่มเติม และตัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ไป (5) ขาดการเอาใจใส่และการให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เช่น ลดการสอบระดับชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ ไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของการเรียนประวัติศาสตร์ ว่าประเทศไทยต้องการให้เด็กเรียนประวัติศาสตร์เพื่ออะไร รวมถึงการปลูกฝังประวัติศาสตร์ที่ถูกบิดเบือนไปจากความจริง และขาดการเชื่อมโยงอดีตให้เข้าถึงปัจจุบัน (6) การรับรู้ กรอบแนวคิดและมุมมองที่มีต่อประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงวัยแตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้ใหญ่เด็กรวมมักอยู่ในโมโนทัศน์ชาตินิยม เด็กอยู่ในกลุ่มหลังชาตินิยม ที่มองประชากรเท่าเทียมกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม การสนทนากลุ่มย่อย รวมถึงการปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ สามารถสรุปข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านตำราเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุน และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียน

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านผู้เรียน ได้แก่

ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน นอกเหนือจากความจำและความเข้าใจ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการเชื่อมโยงวิเคราะห์ปัญหา หรือ หาวิธีแก้ปัญหาในปัจจุบัน สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ คุณค่า เข้าใจในแก่นของวิชา สนุกและอยากเรียน สามารถบอกความสำคัญและเห็นคุณค่าของประวัติศาสตร์ชุมชน ความเป็นมาเป็นไปของชุมชนตนเอง มุ่งสู่จังหวัดและประเทศ รวมถึงเข้าใจว่าบุคคลสำคัญ สิ่งประดิษฐ์ ภูมิปัญญาของคนในอดีต นำมาซึ่งร่องรอยของปัจจุบัน สามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันและปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันได้

2.2 ด้านครูผู้สอน

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาครูผู้สอน ได้แก่

(1) **การผลิตครู** ควรเพิ่มความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ โดยอาจบรรจุให้สาขาวิชาประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งในวิชาเอกของหลักสูตรการผลิตครูสอนสังคมศึกษา และผลิตครูสอนสังคมศึกษาเอกประวัติศาสตร์ให้มีโมโนทัศน์ กระบวนการคิด กระบวนการสอน ที่สอดคล้องกับความต้องการและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง

(2) **การใช้ครู** ควรจัดสรรบุคลากรครูที่ครบวิชาให้แก่ทุกโรงเรียน นอกจากนี้ ควรลดภาระงานอื่น ๆ ที่เข้ามาเป็นอุปสรรค เพื่อให้ครูได้สอนอย่างเต็มที่ โดยโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ และตระหนักว่า วิชาประวัติศาสตร์คือศาสตร์สำคัญที่ไม่ใช่ใครก็สอนได้ ไม่ใช่วิชาง่าย ๆ แค่ง้อ่งจำ ไม่ใช่วิชาที่ครูแค่เปิดหนังสือก็สอนได้

(3) **การพัฒนาครู** ควรเพิ่มเติมในเรื่องของการอบรมและพัฒนาครูให้เท่าทันกับการสอนยุคใหม่ ความต้องการของผู้เรียนและสังคมมากยิ่งขึ้น อาทิ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ การมีคู่มือครู หรือ ตำราครู (มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ) เพื่อใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรพัฒนาครูที่ไม่ได้จบตรงเอกให้ได้รับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง พร้อมมอบสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และควรจัดอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง.

2.3 ด้านหลักสูตร (นโยบายฯ และมโนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์)

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาหลักสูตร คือ การรื้อ/ปรับ/จัดทำหลักสูตรใหม่ โดยปรับเนื้อหา มาตรฐาน และตัวชี้วัดให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับยุคสมัย เป็นเนื้อหาที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่การคิด วิเคราะห์และการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่วิชาชีพของตนเอง ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับช่วงวัยและระดับชั้น ของผู้เรียน เนื้อหากระชับ นำไปใช้ได้จริง ไม่เอนเอียงและสะท้อนความจริง เรียงลำดับเหตุการณ์อย่างถูกต้อง เพิ่มประวัติศาสตร์ให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งประวัติศาสตร์หลัก ประวัติศาสตร์สากล ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์บุคคลสำคัญในแต่ละภูมิภาค เช่น ภาคเหนือเรียนประวัติศาสตร์ล้านนา ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือเรียนประวัติศาสตร์อีสาน และภาคใต้เรียนประวัติศาสตร์มลายู-มลายู เป็นต้น โดย คำนึงถึงการบูรณาการเนื้อหาร่วมกับรายวิชาอื่น การประยุกต์ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียน การสอน นอกจากนี้ ควรมีคณะทำงานหลายส่วนเข้าร่วมดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ เช่น นักประเมิน ผู้จัดการเรียนการสอน คนจัดทำหลักสูตร หนังสือเรียน สำนักพิมพ์ นักประวัติศาสตร์ ผู้เรียน เป็นต้น เพื่อให้ หลักสูตรเกิดความหลากหลายและตอบโจทย์บริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอเพื่อพัฒนามโนทัศน์การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ดังนี้

(1) ควรให้ความสำคัญกับวิชาประวัติศาสตร์ โดยกำหนดเป็นวาระสำคัญระดับชาติที่ทุกภาคส่วน ต้องร่วมดำเนินการแก้ไข พัฒนา และปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น

(2) ควรปรับมโนทัศน์ กรอบความคิดของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ใหม่ที่ไม่ใช่ การสร้างชาติจากความเกลียดชัง ไม่นำสังคมในปัจจุบันไปตัดสินสังคมในอดีต การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ ถูกต้อง ยอมรับความจริงว่า ปัจจุบันไม่สามารถควบคุมการรับรู้ของนักเรียนได้ทั้งหมด ทุกภาคส่วนทำได้เพียง อำนวยความสะดวกและกำหนดขอบเขตในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

(3) ประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ป่าล้อมเมืองในการดำเนินงาน คือ หากจุดรวมตรงกลาง หรือ หลัก 4c Continue คือ เรื่องหรือเนื้อหาที่คีย์อยู่แล้วให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง Combine คือ การรวบรวมหรือ ผสมผสานเนื้อหาที่กระจัดกระจายเข้าด้วยกัน Collect คือ การปรับปรุงหรือพัฒนาเนื้อหาให้ถูกต้องมากขึ้น Create คือ สร้างสรรค์เนื้อหาใหม่ ๆ ขึ้นมา นอกจากนี้ ควรส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายครูให้เกิดขึ้น มีพี่เลี้ยง หรือ collective teacher Efficiency ให้เกิดขึ้นจริง รวมถึงการทำงานเชิงโครงสร้างตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ควรให้สมัชชาการศึกษาจังหวัดเป็นเจ้าภาพประวัติศาสตร์ในระดับ ท้องถิ่น เชื่อมโยงประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของ ผู้เรียน

(4) ผลักดันให้เกิดแผนแม่บท หรือ Master Plan ของวิชาประวัติศาสตร์ โดยแต่งตั้ง คณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการที่มีองค์ประกอบจากผู้รู้หลายภาคส่วน เพื่อให้ลงลึกถึงเนื้อหาและแก่นทาง ความคิดของความเป็นศาสตร์ในวิชาประวัติศาสตร์

2.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่

(1) ควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความ พร้อมของนักเรียนแต่ละกลุ่ม/แต่ละบุคคล ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนอย่างมีความสุขไม่กดดันทั้ง ผู้เรียนและผู้สอน สอดแทรกบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสอนประวัติศาสตร์ในแง่อื่นให้ครอบคลุมทุก มิติ รวมถึงการสอนให้ผู้เรียนเห็นว่าประวัติศาสตร์อยู่ใกล้ตัวของผู้เรียน หรือ ประวัติศาสตร์สามารถกินได้

(2) ควรจัดการเรียนรู้ ออกแบบวิธีการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบที่น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน คำนึงถึงการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไปให้ครอบคลุมในระดับอุดมศึกษา ใช้สื่อประกอบการสอนที่ให้ผู้เรียนติดตามการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ ควรมุ่งพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนและการสอนที่บูรณาการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ยกตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับ ได้แก่

(1) ระดับมัธยมศึกษา

(1.1) การสอนที่ไม่เน้นว่าเรื่องใดถูกเรื่องใดผิด แต่ควรเน้นว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากประวัติศาสตร์ จากประวัติเรื่องนี้ ส่งผลอะไรกับนักเรียน และนักเรียนจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างไร นอกจากนี้ไม่ควรสอนแต่ผล แต่ควรสอนให้เห็นว่ากว่าที่จะประสบความสำเร็จต้องทำอย่างไรบ้าง มีปัจจัยใดบ้าง เช่น ทำไมพระเจ้าถึงกอบกู้บ้านเมืองใด ต้องผ่านอะไรมาบ้าง ปัจจัยใดที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

(1.2) ควรเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม เพื่อมาพิจารณาร่วมกัน การนำวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์มาใช้ การให้ข้อมูลหลายด้าน หลากมุมมอง เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และหาหลักฐานอ้างอิง พิจารณาว่าหลักฐานนั้นมีความน่าเชื่อถือ มากน้อยแค่ไหน เพียงพอหรือไม่ เช่น การยกกรณีศึกษา (case-study) หรือ problem-based ให้เกิดแนวความคิดการนำไปใช้ต่อในอนาคต มีพื้นที่ debate หรือนำเรื่องสถานการณ์ชีวิตจริงมา debate เพื่อให้เรื่องประวัติศาสตร์เป็นเรื่องในชีวิตจริงที่ใกล้ตัวทุกคน

(1.3) ควรสอนให้นักเรียนเรียนรู้ประวัติด้วยความเข้าใจ ไม่ใช่ท่องจำ โดยใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย เช่น ใช้เทคโนโลยีการจำลองภาพเสมือนจริง ทำให้เด็กเห็นภาพมากขึ้น ใช้ APP เกม อินโฟกราฟิก พาไปทัศนศึกษา มีคลิปประกอบ มัธยมปลายเน้นการสัมมนาวิชาการ เป็นต้น รวมถึงการสร้างให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน เรียนแล้วรู้สึกสนุก

(2) ระดับประถมศึกษา

(2.1) ผู้เรียนระดับประถมยังจำเป็นต้องเรียนประวัติศาสตร์แบบไล่ลำดับเหตุการณ์ เพื่อวางพื้นฐานให้รู้ว่าประเทศไทยมีอะไรบ้าง โดยไม่ละเอียดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อให้พื้นที่ท้องถิ่นมีตัวตน เป็น multi-linear history แล้วเพิ่มหลักการ historical method ตามระดับชั้น

(2.2) ควรเน้นการเรียนรู้จากสถานที่จริง การมีใบงานที่หลากหลาย และเน้นกิจกรรมมากกว่าเนื้อหาวิชาการที่มากเกินไป รวมถึงออกแบบการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทั้ง online และ onsite โดย online ใช้ใบงาน รายงาน ทดสอบหลังเรียน ไม่มีสอบ และทำงานกลุ่ม onsite ใช้การเก็บคะแนน สอบย่อย และงานกลุ่ม เป็นต้น

2.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาการวัดและประเมินผล ได้แก่

(1) ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียน ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็น สอดรับความถนัดรายบุคคลและระดับชั้นของผู้เรียน เน้นการวิเคราะห์หลักฐานและให้เหตุผลประกอบหลักฐาน

(2) ควรมีข้อสอบกลางในระดับชาติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน เน้นให้นักเรียนได้รู้จักคิด วิเคราะห์ สามารถนำความรู้และทักษะที่มีอยู่มาสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ โดยไม่ติดกรอบตัวชี้วัดตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลาง

2.6 ด้านตำราเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาตำราและหนังสือเรียน ได้แก่

(1) ประเทศไทยควรใช้หนังสือเรียนเล่มเดียวกันและเป็นหนังสือเรียนที่ได้รับการตรวจสอบ การเขียนอย่างถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ โดยร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลาย จากสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ทั้งอาจารย์ประวัติศาสตร์ สังคมศึกษาในมหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และสมาคมวิชาการ รวมถึงนักวิชาการอิสระ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตำรา หนังสือแบบเรียน และสื่อการเรียนการสอน และเพื่อให้เกิดความเป็นมาตรฐานของหนังสือเรียน กระทรวงศึกษาธิการควรแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความเชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วนเพื่อจัดทำต้นแบบตำราเรียน หรือ พิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับเป็นคู่มือครูที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเป็นหนังสือ/ตำราเรียนที่ได้มาตรฐานใช้ร่วมกันในภาพรวมของประเทศ

(2) กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาความร่วมมืออย่างจริงจังร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศ เพื่อให้สามารถนำสื่อ หลักฐานทางประวัติศาสตร์มาใช้ได้ พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงถึงกัน รวมถึงมีงบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจังในการเข้าถึงและพัฒนาหนังสือ/ตำราเรียน/หลักฐาน/สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์

2.7 ด้านแหล่งเรียนรู้

ควรมีความหลากหลายในการให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ ฐานข้อมูลของแหล่งการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงถึงกัน รวมทั้งควรพัฒนาความร่วมมือระหว่าง

ภาครัฐ แหล่งเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์ และภาคส่วนอื่น เพื่อขยายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและหลากหลายขึ้นในทุกบริบทพื้นที่

2.8 ด้านการสนับสนุน

(1) ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ท้องถิ่นและเอกชนควรร่วมมือและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ตั้งแต่บุคลากร หลักสูตร ตัวชี้วัด เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน สื่อและองค์ความรู้ จัดการสื่ออย่างเป็นระบบ การพัฒนาฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (โดยศึกษาตัวอย่างที่ดีจากต่างประเทศเพิ่มเติม เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นต้น) การสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย โดยคำนึงถึงความพร้อม ความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียน

(2) ควรมีการช่วยเหลือให้ครูผู้สอนเข้าถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงการเข้าถึงแหล่งข้อมูลให้ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน และมีคู่มือสำหรับครูผู้สอนในต่างจังหวัด รวมถึงมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่เป็นศูนย์รวมภาคีเครือข่ายกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่จะสามารถช่วยในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน

(๓) ภาครัฐควรจัดทำระบบคลังข้อมูลเกี่ยวกับครู (web portal connect) เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงครูเข้าด้วยกัน (Online community) เพื่อให้ครูได้ร่วมถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเพิ่มเติมแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยมีคณาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบอนุมัติข้อมูล

2.9 ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการควรมีแนวนโยบายที่ชัดเจน นำทุกข้อเสนอไปปฏิบัติให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน อาจเป็นการร่วมมือกับองค์กรที่ผลักดันเรื่องการศึกษา ซึ่งขับเคลื่อนด้วยครูหรือภาคประชาชน เช่น การให้ทุนสนับสนุน การดึงเข้ามาเพื่อมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อและอุปกรณ์จัดการเรียนการสอน เป็นต้น.

เอกสารอ้างอิง

ณัฐหทัย มานาดี และขจรศักดิ์ สิทธิ. การจัดการเรียนการสอนวิชาสิทธิหน้าที่พลเมืองในประเทศไทยเยอรมนี.

[ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา <file:///C:/Users/User.DELL-58-30/Downloads/242587.pdf>

วรินทร์ บุญยั้ง. การวิเคราะห์จุดเน้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสาธารณรัฐเกาหลี. [ออนไลน์]. 2556.

แหล่งที่มา <file:///C:/Users/User.DELL-58-30/Downloads/9231-Article%20Text-19274-1-10-20130612.pdf>

สุรียานนท์ พลลิม. การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระดับโรงเรียนของญี่ปุ่น. [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา

https://www.academia.edu/43372576/_Civic_Education_in_Japanese_School_

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **หลักสูตร.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://library.ipst.ac.th/handle/ipst/5560>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/290808>

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ควร “แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์”. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา

http://academic.obec.go.th/images/document/1562725676_d_1.pdf

ภาคผนวก

สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในต่างประเทศ

✚ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในต่างประเทศ

คณะศึกษาวิจัยฯ ได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ ทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพลเมือง รวมถึงการพัฒนาความเป็นพลเมืองในต่างประเทศ ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สิงคโปร์ เวียดนาม และสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องและตอบโจทย์สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้น รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 7 สภาพการจัดการเรียนการสอนในต่างประเทศ

ประเทศ	สภาพการจัดการเรียนการสอน
ประเทศสหรัฐอเมริกา (วิชา หน้าที่พลเมือง)	<ul style="list-style-type: none"> ✚ มีการนิยามความหมายของการศึกษาเรื่องพลเมืองไว้อย่างชัดเจน เช่น หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับรัฐบาลของประเทศ ✚ มีการกำหนดมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหน้าที่พลเมืองและรัฐบาลมีการจัดทำมาตรฐานเนื้อหา ✚ กลไกและวิธีการสร้างความเป็นพลเมือง มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาหน้าที่พลเมืองและการสร้างความเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกามีอยู่ทั้งในรูปแบบทางการและไม่ทางการ ✚ ปัจจัยการสร้างความเป็นพลเมือง <ol style="list-style-type: none"> 1) หลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาพลเมือง ปรากฏอยู่ในวิชาประวัติศาสตร์จัดการเรียนการสอนในระดับชั้น K5 (ป. ๔ หรือ ๕) K8 (ม.ตอนต้นหรือม.ปลาย) และ K11 (ม.ปลาย) 2) ครู ในบางมลรัฐมีการทดสอบผู้ที่สมัครเข้าทำงานเป็นครู ก่อนรับเข้าทำงาน เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณสมบัติของครูวิชาพลเมือง 3) ผู้บริหาร ผู้เรียน ครอบครัว และชุมชน มีอิทธิพลสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในหลักสูตรอย่างไม่เป็นทางการ 4) ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนในการจัดทำเนื้อหา วางแผนการสอนและโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครู การจัดทำมาตรฐานหลักสูตร การฝึกอบรม พัฒนาการเพิ่มคุณภาพเนื้อหาหลักสูตร การประเมิน การวิจัยของครู ในระดับชาติ หลายภาคส่วนมีส่วนร่วมในโครงการระดับชาติที่จัดขึ้นโดยองค์กรวิชาชีพต่างๆ ✚ กระบวนการสร้างความเป็นพลเมือง <ol style="list-style-type: none"> 1) การมีส่วนร่วม องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและที่ไม่ใช่รัฐบาลมีส่วนสำคัญในการศึกษาพลเมือง 2) การส่งเสริมสนับสนุน สภาคองเกรสได้ออกพระราชบัญญัติการคุ้มครองการศึกษาแห่งชาติขึ้น ต่อมา มีการจัดทำพระราชบัญญัติการพัฒนาวิชาชีพการศึกษา ทั้งนี้ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้พลเมืองและการมีส่วนร่วมประชาธิปไตยรุ่นใหม่ใน

ประเทศ	สภาพการจัดการเรียนการสอน
	<p>โรงเรียนวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย</p> <p>3) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ต่างกันไปในแต่ละมลรัฐและโรงเรียน ได้แก่ จัดสภาพการศึกษา เป็นต้น</p> <p>4) การประเมินผล ผู้เรียนในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาการให้คะแนนพลเมืองจัดทำขึ้นพร้อมกับการให้คะแนนในรายวิชาทั่วไป สำหรับในระดับมัธยมศึกษา ศูนย์สำหรับการประเมินการศึกษาระดับชาติและการให้ความช่วยเหลือภูมิภาคสร้างคำถามในการสำรวจผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา</p>
<p>ประเทศเยอรมนี (วิชา ประวัติศาสตร์)</p>	<p>✎ ณัฐหทัย มานาดี และชจรศักดิ์ สิทธิ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาสิทธิหน้าที่พลเมืองในประเทศเยอรมนี ระบุถึง การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศเยอรมนีไว้ดังนี้</p> <p>◆ ในชั้นเรียนประวัติศาสตร์ของโรงเรียนในเยอรมนีจะมีการสอนเหตุการณ์ในอดีตอย่างละเอียดและเน้นช่วงสำคัญ ในวิชาสังคมนิยมและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และประวัติศาสตร์ศาสนาและวัฒนธรรมยิว เริ่มตั้งแต่ปีค.ศ. 1918 ที่มีการเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบกษัตริย์มาเป็นประชาธิปไตยและเปลี่ยนมาเป็นเผด็จการนาซี จนกระทั่งสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เกิดการแยกประเทศเยอรมนีออกเป็นตะวันตกและตะวันออก จนสามารถกลับมารวมเป็นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้ในปี ค.ศ. 1990 จากการศึกษาประวัติศาสตร์ ในช่วงเวลาไม่ถึง 100 ปีจะเห็นได้ถึงความไม่มีเสถียรภาพของการเมืองการปกครอง และความสุดโต่ง ทั้งด้านนโยบาย อุดมการณ์ เศรษฐกิจ รวมถึงการกระทำต่าง ๆ ในช่วงเวลานี้ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศเยอรมนี และประชาคมโลกอย่างรุนแรง ทั้งด้านความสำเร็จและความผิดพลาดล้มเหลว ดังนั้นจึงเป็นนโยบายด้านการศึกษาของรัฐที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้าใจที่มาที่ไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงและการตัดสินใจที่ผิดพลาดเกิดขึ้นซ้ำอีกโดยใช้กระบวนการสอนประวัติศาสตร์อย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตั้งคำถามและยอมรับในสิ่งที่เกิดรวมไปถึงเข้าใจนโยบายที่พยายามจะชดเชยความผิดพลาดในอดีตที่เปรียบเสมือนเป็นตราบาปของชาวเยอรมัน</p> <p>◆ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการปลูกฝังและพัฒนาจากประสบการณ์ ทักษะ และชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เนื่องจากความเชื่อที่ว่า ความเป็นพลเมืองนั้นไม่สามารถสอนกันอย่างเดียวได้ ผู้เรียนต้องเรียนเอง โดยการเรียนดังกล่าวไม่ได้เป็นการเรียนโดยการฟังการบรรยาย การอ่าน หรือท่องตำรา ต้องเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติการ เพื่อสร้างความเข้าใจสะท้อนผ่านออกมาสู่ความเชื่อ และนำไปสู่การปฏิบัติตามความคิด ความรู้ และความเชื่อนั้น ھاใช้การเรียนเพื่อตอบข้อสอบ (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555, น.55) โดยในส่วนนี้จะพิจารณาบริบทการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือ รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมหนุน ได้แก่ การใช้เกม การทัศนศึกษาในพิพิธภัณฑ์และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น</p>
<p>ประเทศญี่ปุ่น (วิชา ประวัติศาสตร์)</p>	<p>✎ วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่คนญี่ปุ่นต้องเรียนตั้งแต่ก่อนสมัยปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ยุคศตวรรษที่ 17 ที่เรียนเป็นชนชั้นในวัด และไม่เคยละทิ้งแม้จะมีการปฏิรูปการศึกษามาถึง 3 ครั้ง เป็นวิชาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ประถมศึกษาจนจบมัธยมศึกษา เนื้อหาการเรียนจะไม่ซ้ำกันในแต่ละระดับชั้น เป็นวิชาที่นำไปทดสอบระดับชาติ เทียบเคียงกับ National Test หรือ NT ของประเทศไทย เรียนรู้อดีตเพื่อเป็นบทเรียนสำหรับการพัฒนาประเทศในปัจจุบันและอนาคต</p> <p>✎ การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่นใช้หนังสือแบบเรียนเป็นหลักซึ่งหนังสือแบบเรียนที่ประเทศญี่ปุ่นใช้นั้นเป็นหนังสือที่มีคุณภาพผ่านการตรวจสอบคุณภาพและรับรองโดยกระทรวงศึกษาธิการฯ ของประเทศ ผู้แต่งคือ</p>

ประเทศ	สภาพการจัดการเรียนการสอน
	<p>ผู้เชี่ยวชาญซึ่งไม่ได้มีคนเดียว มีหลายคน เรียนทั้งประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นและเรียนประวัติศาสตร์สากล โดยประวัติศาสตร์ของประเทศเน้นให้ความสำคัญกับเรื่องหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ประเทศแพ้สงคราม ซึ่งเรื่องดังกล่าวถูกบรรจุไว้ในหนังสือเรียนให้เด็กได้เรียนตามเหตุการณ์จริงว่า อเมริกาทิ้งระเบิดที่เมืองฮิโรชิมากับนางาซากิเมื่อไหร่อย่างไร เพราะเหตุใด มีการวิเคราะห์ วิพากษ์ เพื่อสรุปบทเรียนและหาทางนำข้อสรุปหรือความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศต่อไป</p> <p>✎ การเรียนการสอนในห้องใช้วิธีการ active learning เน้นการเรียนจากหนังสือเรียน พูดคุย วิพากษ์ ระหว่างครูกับนักเรียน จากสถานการณ์จริง มีการพาไปดูอนุสาวรีย์ที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อรำลึกและวิพากษ์ วิเคราะห์ เป็นบทเรียนสำหรับการแก้ปัญหาเมื่อเกิดวิกฤตของประเทศจากสถานการณ์ดังกล่าว โดยการไปเยี่ยมอนุสาวรีย์ที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกนั้นเป็นเรื่องสำคัญเชิงสัญลักษณ์ที่นายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นทุกคนต้องไปรำลึกทุกปี รวมทั้งศึกษาประวัติศาสตร์สากลว่าในโลกประเทศสำคัญ ๆ เช่น อเมริกา อังกฤษ เยอรมัน เกิดอะไรขึ้น ทำอะไรในอดีต เพื่อวิเคราะห์ วิพากษ์ เรียนรู้ในการนำประเทศญี่ปุ่นสู่การพัฒนาต่อไป</p> <p>✎ วิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จะถูกแยกออกมาจากวิชาสังคมศึกษานับตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา ถึงแม้สมัยศตวรรษที่ 17 วิชาประวัติศาสตร์จะให้ผู้ชายเรียนโดยเฉพาะก็ตาม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประวัติศาสตร์ถูกแยกให้อยู่ในส่วนของสายศิลปศาสตร์</p> <p>✎ หลักสูตรการสอนวิชาสังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ในประเทศญี่ปุ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ป.1 - ป.2 วิชาสังคมศึกษาจะเรียนสอดแทรกอยู่ในวิชา Life studies ◆ ป.3 - ม.3 เรียนเป็นวิชาสังคมศึกษา ◆ ม.1 - ม.6 เรียนเรื่องภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และพลเมือง <p>✎ การเรียนในระดับอนุบาลและประถมศึกษา เน้นเรียนแบบสนุกสนาน (fun) เรียนปนเล่น เน้นการช่วยเหลือตนเอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งเพื่อนและครู เน้นเรื่องความสะอาด ความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ เคารพผู้อื่น ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ ฝึกตั้งเป้าหมายในแต่ละวันและทำเป้าหมายให้สำเร็จ ฝึกแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง เริ่มสอบเก็บคะแนน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป</p> <p>✎ มัธยมศึกษาตอนต้น เน้นการค้นหาเป้าหมาย ค้นหาตัวเอง หรือ find ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการเรียน การฝึกปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย หรือ focus ในระดับอุดมศึกษาเน้นการเรียนเพื่อทำเป้าหมายให้สำเร็จ หรือ fulfill เน้นการฝึกฝนความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อความพร้อมในการทำงานและรากฐานที่มั่นคงในชีวิต</p> <p>✎ ครูมีหน้าที่สอนความรู้ ดูแลเอาใจใส่ สนับสนุนการตั้งเป้าหมายของนักเรียน กระตุ้นให้ทุกคนไปถึงเป้าหมายของตนที่ตั้งไว้</p> <p>✎ ประเทศญี่ปุ่นไม่เน้นผลัดคนเก่งอย่างเดียว แต่เน้นผลัดคนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ มีความพยายาม ความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ต่อตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง อ่อนน้อมถ่อมตน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การทำงานเป็นทีม และทำงานกับผู้อื่นด้วยความกระตือรือร้น ทุกระดับชั้นครูจะต้องดึงศักยภาพและจุดเด่นของแต่ละบุคคลโดยนำความสามารถ ความถนัดมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัยของการเรียนเพื่อให้ได้คุณภาพของประเทศ</p>
ประเทศออสเตรเลีย (วิชา หน้าที่พลเมือง)	<p>✎ มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน ออสเตรเลียได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษาโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถขั้นพื้นฐาน 7 ประการ ได้แก่</p>

ประเทศ	สภาพการจัดการเรียนการสอน
	<ol style="list-style-type: none"> 1. การฉลาดรู้ (Literacy) 2. การรู้พื้นฐานทางการคำนวณ (Numeracy) 3. ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology (ICT) capability) 4. ความคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ (critical and creative thinking) 5. การรับรู้ตนเองและความสามารถทางสังคม (Personal and social capability) 6. ความเข้าใจทางจริยธรรม (Ethical understanding) 7. ความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Understanding) <p>✎ วิธีการสอน การประเมินไม่ถูกกำหนดไว้ชัดเจนในหลักสูตร กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ ไว้ให้ครูมีอิสระในการเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้เรียน โดยใช้ประสบการณ์หรือแนวทางที่หลากหลายของครู</p>
<p>ประเทศสิงคโปร์ (วิชา หน้าที่พลเมือง)</p>	<p>✎ มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนไปสู่คนที่มีบุคลิกภาพเข้มแข็ง เป็นพลเมืองดี มีคุณค่า โดยได้กำหนดกรอบสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับคนสิงคโปร์</p> <p>✎ ประเทศสิงคโปร์ใช้ DOE เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ โดยได้กำหนดรายวิชาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนไว้ 7 วิชาหลัก และกิจกรรมการเรียนรู้ 2 กิจกรรม ซึ่งแต่ละวิชาและกิจกรรมจะต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีค่านิยมสมรรถนะ และทักษะที่ประเทศกำหนดไว้</p> <p>✎ การประเมิน ครูจะต้องประเมินวิชาสังคมใน 3 รูปแบบ คือ ความรู้ ทักษะ และค่านิยม วิธีการประเมินมีการประเมินจากข้อสอบ ทำกิจกรรม</p> <p>✎ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ การศึกษาเพื่อสร้างคุณลักษณะและความเป็นพลเมือง : นักเรียนทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวและชุมชน และมีความเข้าใจบทบาทความเปลี่ยนแปลงในอนาคตของชาติสิงคโปร์ รวมทั้งผลกระทบของแนวโน้มและการพัฒนาสังคมโลก ◆ วิธีการสอน : เด็กจะได้เรียนการสร้างคุณลักษณะและความเป็นพลเมืองจากครูทั้งเรื่องคุณค่า ความรู้ และทักษะ โดยใช้ภาษาแม่ในการสอน ครูจะต้องให้คำแนะนำหรือแนะแนวเด็กมีสมรรถนะทางอารมณ์และสังคมรวมถึงด้านการศึกษาและอาชีพ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครู ซึ่งวิธีในการสร้างคุณลักษณะและความเป็นพลเมือง มีทั้งการเรียนเป็นบทเรียน การให้คำแนะนำหรือแนะแนว การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาความเป็นพลเมือง ◆ ครูจะต้องพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีประสบการณ์ชีวิต โดยสอนความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทักษะ และคุณค่า/ค่านิยม โดยสิ่งที่คุณครูจะต้องได้รับการสร้างคุณลักษณะและความเป็นพลเมือง มี 6 เรื่อง คือ เรื่องตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ชาติ โลก เนื้อหาความรู้ในแต่ละระดับที่เด็กควรรู้ ◆ ครูจะต้องทำให้เด็กเกิดการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการตั้งคำถามว่า “ทำไม” “อย่างไร” แทนคำว่า “อะไร” ครูจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกผ่านการสะท้อนความคิดในทันทีให้กับผู้เรียนเมื่อพวกเขาทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ใช้ละครเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยเลือกสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่ใกล้เคียงที่สามารถช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม สำหรับการประเมิน : ใช้ทั้ง

ประเทศ	สภาพการจัดการเรียนการสอน
<p>ประเทศเวียดนาม (การพัฒนาความเป็นพลเมือง)</p>	<p>การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนด้วยกัน และการประเมินครู</p> <p>สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและกลไกการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ระบุถึงการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความมีวินัยและความเป็นพลเมือง สรุปใจความสำคัญได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ รัฐบาลเวียดนาม ภายใต้นโยบายพรรคคอมมิวนิสต์จะมอบนโยบายให้กับกระทรวงศึกษาและฝึกอบรมทำหน้าที่หลักให้แก่รัฐบาลในการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียน โดยมีหลักสูตรที่มีรายวิชาบังคับเพื่อพัฒนาความมีวินัยแก่นักเรียนโดยตรงคือ รายวิชาศีลธรรม (Moral education) สำหรับจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาและรายวิชาหน้าที่พลเมือง (Citizen education) ใช้จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาสำหรับวัตถุประสงค์ของวิชาศีลธรรมจะมีเป้าหมายหลัก ๆ คือ <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้รู้จักศีลธรรมและกฎหมายที่เหมาะสมกับวัย ความสัมพันธ์กับด้านต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์กับครอบครัวโรงเรียน ชุมชน สิ่งแวดล้อมและการปฏิบัติตามบรรทัดฐาน 2) เพื่อให้รู้จักพิจารณาหน้าที่ของตนเอง ประเมินพฤติกรรมของตนเองและคนรอบข้าง มีทักษะในการสรรหาและปฏิบัติตนให้เหมาะสม และเรียบง่าย รู้จักตกเตือนเพื่อนตามบรรทัดฐานที่เรียนมา 3) เพื่อให้เรียนรู้ความสำเร็จตามลำดับขั้นตอนเกี่ยวกับกิริยาท่าทาง แนวคิด ความมั่นใจ ความรักใคร่ ความเคารพนับถือมนุษย์ รักความถูกต้อง ไม่เห็นด้วยกับสิ่งชั่วร้ายและในระดับมัธยมศึกษาที่เรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมืองจะมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินชีวิตและนำไปสร้างเป็นบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งการจัดการเรียนการสอนจะแบ่งเนื้อหาออกเป็นบท ๆ ในแต่ละบทจะมีกิจกรรมที่เป็นการมอบหมายงานหรือการบ้านให้นักเรียนได้ฝึกหัดทำจากความง่ายไปหายากตามระดับชั้นของผู้เรียน เช่น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหาที่เรียนประกอบไปด้วยการทำความสะอาด ความเป็นระเบียบ การดูแลน้อง การไม่คุยเสียงดัง ฯลฯ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาที่เรียนประกอบไปด้วย ความรักและเคารพลูจโฮ (โฮ จิ มินห์) คำสัตย์ การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว การร่วมงานในชั้นเรียน ฯลฯ ซึ่งเนื้อหาหรือมาตรฐานการศึกษาของเวียดนามจะถูกกำหนดตายตัวจากรัฐบาลกลาง ดังนั้นจะพบว่ารายละเอียดในเนื้อหาของบทเรียนจะไม่มีเปลี่ยนแปลงมากนัก และเนื้อหาในหนังสือเรียนเวียดนามจะมีเนื้อหาไม่มากเท่ากับหนังสือเรียนของนักเรียนไทย
<p>ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (การพัฒนาความเป็นพลเมือง)</p>	<p>วรินทร์ บุญยั้ง (ม.ป.ป.) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์จุดเน้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสาธารณรัฐเกาหลี สรุปแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ภาพรวมของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน <ol style="list-style-type: none"> 1) นโยบายรัฐบาล เน้นการจัดการศึกษาเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์อันเป็นการเตรียมการเพื่ออนาคต โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็น ฐานะเป็นฐาน 2) ใช้ระบบการศึกษาที่มีฐานกว้างและการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) จุดเน้นของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความรู้ในวิชาหลัก ซึ่งบูรณาการเป็นสหวิทยาการ เพื่อให้มีทักษะที่สำคัญ เช่น ชีวิต/ทักษะ อาชีพ มีทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ และทักษะด้านสื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยี ◆ สาธารณรัฐเกาหลีมีแนวโน้มในการพัฒนาความเป็นพลเมืองเกาหลีใน

ประเทศ	สภาพการจัดการเรียนการสอน
	<p>สังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มุ่งที่ระบบการศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ดังเช่นการวิจัยของ วรินทร์ บุญยิ่ง (2553, หน้า 36-69) พบว่า สาธารณรัฐเกาหลีมีนโยบายที่เด่นชัดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีการกำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน และให้แต่ละท้องถิ่นจัดทำคู่มือการดำเนินงาน หลักการ กฎเกณฑ์ และแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งกำหนดเวลาให้ทำกิจกรรมนี้ในระดับประถมศึกษาปีละประมาณ 10 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีละประมาณ 20 ชั่วโมง ทั้งนี้ได้มีการบูรณาการกับวิชาความฉลาดในการดำรงชีวิต (Life Intelligence) ในชีวิตและสังคม เพื่อให้เด็กเรียนรู้หน้าที่ต่อตนเองและสังคมที่อยู่รอบตัว ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 แล้วจึงกำหนดให้เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นต้นไป โดยถือว่าการสร้างชาติเริ่มที่เด็กและเยาวชน และให้ยึดหลักความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียน</p> <p>◆ จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน</p> <p>ระดับประถมศึกษา เน้นการปลูกฝังทักษะและการฝึกฝนเบื้องต้นที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันและการเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการใช้ชีวิตขั้นพื้นฐานของนักเรียน โดยเน้นการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง การใช้ชีวิตอย่างชาญฉลาด การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข</p> <p>ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นการเรียนรู้และเสริมสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียน ปลูกฝังความเป็นตัวตนของตนเองในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เน้นสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย (เคารพศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของมนุษย์ เคารพกฎหมายบ้านเมือง การตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุและผล เป็นต้น)</p> <p>ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ไปสู่อนาคตที่เหมาะสมกับความถนัดและพรสวรรค์ของนักเรียนตลอดจนเสริมสร้างความเป็นตัวตนของตนเองในฐานะประชาคมโลก (ความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ สันติภาพศึกษา มรรยาทสากล เป็นต้น)</p> <p>◆ จุดเน้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสาธารณรัฐเกาหลี</p> <p>พบว่า มีจุดเน้นเพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและความคิดสร้างสรรค์เป็นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีสร้างสรรค์โดยการปลูกฝังคุณธรรมอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละระดับชั้นโรงเรียนมีการลดรายวิชาที่ไม่สำคัญ และบูรณาการการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์เข้าไปในทุกรายวิชา เช่นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 3 เน้นปลูกฝังความเป็นระเบียบในสังคม กฎจราจร และจิตสำนึกการอยู่ร่วมกันในชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาตอนต้นเน้นสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองภายใต้ระบอบ ประชาธิปไตย (เคารพศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของมนุษย์ เคารพกฎหมายบ้านเมือง การตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุและผล เป็นต้น) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นสิทธิและหน้าที่ของการเป็นพลเมืองของโลก (ความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ สันติภาพศึกษา มรรยาทสากล เป็นต้น) มีการประเมินผลที่เป็นระบบเชื่อมโยงสู่การเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นในระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัย อีกทั้ง กิจกรรมในระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัยที่ต้องสนับสนุนกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่สังคม การพัฒนาคนที่สมบูรณ์ทุกด้าน มีความสามารถเชิงสร้างสรรค์บนฐานความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็น สามารถประกอบอาชีพบนฐานความรู้ทางวิชาการที่กว้างขวาง และทักษะที่หลากหลาย เข้าใจวัฒนธรรมของชาติ อุทิศตนเพื่อ พัฒนาประเทศและเป็นพลเมืองดีของสังคมประชาธิปไตย</p>

ข้อมูลจากครูผู้สอน และผู้เรียน

๕ ข้อมูลจากครูผู้สอน และผู้เรียน

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแบบสอบถามครูผู้สอน ผู้เรียน และการสนทนากลุ่มย่อยครูผู้สอน ผู้เรียน ในระหว่างวันที่ 7 – 8 สิงหาคม 2564 ในการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 8 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้าน	ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
ด้านผู้เรียน	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ควรทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ สร้างความตระหนักรู้ มุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการศึกษาประวัติศาสตร์ เข้าใจในแก่นของวิชา และนำมาเชื่อมโยงวิเคราะห์ปัญหา หรือ หาวิธีแก้ปัญหาในปัจจุบัน รวมถึงควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียน มีความรักชาติ สามารถบอกความสำคัญและเห็นคุณค่าของประวัติศาสตร์ชุมชน ความเป็นมา เป็นไปของชุมชนตนเอง มุ่งสู่จังหวัดและประเทศ 2) ควรทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าสนใจ อยู่รอบตัว ผู้เรียนตลอดเวลา เพราะเมื่อผู้เรียนมีความสนใจ จะทำให้อยากรู้ในสิ่งนั้นและอยากเรียนรู้ ส่งผลต่อบรรยากาศโดยรวมในการเรียนประวัติศาสตร์ที่ไม่น่าเบื่อ 3) สิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ประสบความสำเร็จ คือ ผู้เรียนเข้าใจ อธิบายและนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ได้ เข้าใจว่าบุคคลสำคัญ สิ่งประดิษฐ์ ภูมิปัญญาของคนในอดีต นำมาซึ่งร่องรอยของปัจจุบัน รวมถึงสามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน
ด้านครูผู้สอน	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การผลิตครู ปัจจุบันไม่ได้เรียนประวัติศาสตร์ ไม่มีวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาเอกในหลักสูตรการผลิตครู การไม่ให้ความสำคัญตั้งแต่การผลิต ส่งผลต่อความลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาครูที่สามารถบูรณาการทุกเรื่องหาได้ยากและครูสอนเก่งคือครูที่ค้นคว้าเอง 2) การใช้ครู ควรใช้ครูที่ตรงเอก ตรงสาขา และจัดสรรบุคลากรครูที่ครบวิชาให้แก่ทุกโรงเรียน นอกจากนี้ ควรลดภาระงานอื่นๆ ที่เข้ามาเป็นอุปสรรค เพื่อให้ครูได้สอนอย่างเต็มที่ 3) การพัฒนาครู ควรจัดอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง พาครูไปศึกษาประวัติศาสตร์จากสถานที่จริง รวมถึงพัฒนาครูที่ไม่ได้จบตรงเอกให้ได้รับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง พร้อมมอบสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา มีความรู้รอบด้าน เตรียมการสอน เอาใจใส่และตั้งใจในการสอน ควรมีการสื่อสาร ทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายของการเรียนให้ผู้เรียนทราบก่อนการเรียน มีการจูงใจ กระตุ้นและสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ให้มีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ ออกแบบการเรียนการสอนและมีเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีสื่อการเรียนการสอนที่ดีที่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์เหตุการณ์ รวมถึงการปลูกฝังจิตสำนึกในการใฝ่รู้ใฝ่เรียนในวิชาประวัติศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ด้าน	ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
ด้านหลักสูตร	ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย 1) การจัดทำหลักสูตร ควรเริ่มต้นจากการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแต่ละรายวิชาอย่างแท้จริง มีการกำหนดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า เรียนประวัติศาสตร์เพราะอะไร จะใช้ประวัติศาสตร์มองสังคมอย่างไร จะสอนอย่างไร และผู้สอนและผู้เรียนมีมุมมองต่อประวัติศาสตร์อย่างไร 2) การจัดทำเนื้อหาหลักสูตร ควรปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับช่วงวัยและระดับชั้นของผู้เรียน เนื้อหากระชับ นำไปใช้ได้จริง ไม่เอนเอียงและสะท้อนความจริง ปรับเนื้อหาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับยุคสมัย เป็นเนื้อหาที่สามารถนำพาเด็กไปสู่การคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่วิชาชีพของตน ควรเพิ่มประวัติศาสตร์เรื่องพระมหากษัตริย์ไทย ประวัติศาสตร์สากล ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เนื้อหาที่ผู้เรียนสนใจ การบูรณาการเนื้อหา ร่วมกับรายวิชาอื่น รวมถึงประยุกต์ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน 3) การจัดทำตัวชี้วัด จำนวนหน่วยกิต และจำนวนชั่วโมง ควรนำวิชาประวัติศาสตร์ร่วมกับวิชาสังคมศึกษา กำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ลดตัวชี้วัดให้น้อยลงในแต่ละชั้น มุ่งเน้นเฉพาะความสำคัญและเป้าหมายของการจัดสอนวิชาประวัติศาสตร์ ปรับตัวชี้วัดให้ตรงกับยุคสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และครอบคลุมประวัติศาสตร์แต่ละยุคสมัยของไทย รวมถึงควรให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น เช่น การกำหนดเวลาเรียนที่แน่นอนชัดเจน เพิ่มคาบการเรียน มีชั่วโมงเพิ่มเติม ให้ความสะดวกต่อการเรียนการสอนมากขึ้น เป็นต้น
ด้านการจัดการเรียนการสอน	ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย 1) ควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความพร้อมของนักเรียนแต่ละกลุ่ม/แต่ละบุคคล ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนอย่างมีความสุขไม่กดดันทั้งผู้เรียนและผู้สอน สอดแทรกบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและสอดแทรกในวิชาอื่น ๆ 2) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความหมายของการเรียนประวัติศาสตร์จากการศึกษาข้อมูลหลายด้าน ไม่ควรเน้นเนื้อหาเป็นหลัก แต่ควรเน้นที่วิธีการ การให้ผู้เรียนรู้เท่าทันประวัติศาสตร์ เน้นการตั้งคำถาม และหาคำตอบจากหลักฐานในหลายแง่มุม เน้นการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถคิด และถ่ายทอดผ่านมุมมองที่หลากหลาย 3) ควรจัดการเรียนรู้ วิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติจริง ฝึกทักษะ รวมถึงการสอนบูรณาการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เน้นสื่อประกอบการสอนที่ให้ผู้เรียนติดตามการเรียนได้อย่างต่อเนื่องและเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์ เน้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน เช่น การ์ตูน วีดิทัศน์ แหล่งเรียนรู้และสถานที่จริง มีผู้เชี่ยวชาญ/ปราชญ์ท้องถิ่นมาให้ความรู้ ศึกษาจากแหล่งประวัติศาสตร์จริง มีการยกตัวอย่างให้เห็นภาพ การให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การแสดงละครประวัติศาสตร์ การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เด็กเก่งช่วยสอนเด็กอ่อน การสอนผ่านเกม การสอนแบบโครงงาน สอนโดยใช้เพลง การสอนผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ ควรใช้วิธีเสริมแรงจูงใจ เสริมความรู้ ชี้แนะให้นักเรียนรู้และเข้าใจในทางที่ถูกที่ควร
ด้านการวัดและประเมินผล	ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย 1) ควรเริ่มต้นจากการตั้งเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนให้ชัดเจน เว้นที่ว่าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอย่างอื่น นอกเหนือจากความจำความเข้าใจ และออกแบบวิธีการวัดและประเมินให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย ทักษะ ที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็น รวมถึงมีเป้าหมายที่ชัดเจน และมุ่งเน้นการเข้าถึงของเด็กอย่างทั่วถึง และสอดคล้องต่อความถนัด

ด้าน	ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	<p>รายบุคคล</p> <p>2) ควรมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ข้อสอบที่เป็นคำถามปลายเปิด คำตอบไม่จำเป็นต้องมีคำตอบเดียว ข้อสอบที่เป็นสถานการณ์ เหตุการณ์ และจากสถานการณ์นั้น รูปแบบโครงงาน หรือ การสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ</p> <p>3) ควรมีข้อสอบกลางที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ออกแบบในลักษณะคำถามปลายเปิด โดยเน้นให้นักเรียนได้รู้จักคิด วิเคราะห์ สามารถนำความรู้และทักษะที่มีอยู่มาสื่อสารได้</p>
<p>ด้านตำราเรียน สื่อ และ อุปกรณ์การเรียนรู้</p>	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>1) ควรใช้สื่อที่หลากหลาย มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับยุคสมัย เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน สื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเนื้อหาประวัติศาสตร์ สื่อที่สร้างความสนใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และอยากเรียนรู้ เช่น ยูทูบ การ์ตูนอนิเมชัน สื่อประเภทวิดีโอ สารคดี ประวัติศาสตร์ โบราณคดีและดูหนังเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เรื่องราวที่น่าสนใจ สื่อแบบนิทานละคร การแสดง คลังความรู้ที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน สื่อการสอนเสมือนจริง เป็นต้น</p> <p>2) ควรปรับปรุงตำราเรียนให้เอื้อสำหรับผู้สอน โดยด้านหลังของตำราเรียนควรมีข้อมูลสำหรับค้นหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติม รวมถึงการมีคู่มือสำหรับครูผู้สอนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ ตำราเรียนควรมีมาตรฐาน ไม่สร้างความสับสนหรือบิดเบือน</p> <p>3) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ควรมีที่มาชัดเจน เป็นหลักฐานที่มีหลากหลายเพื่อให้เห็นมุมมองทางประวัติศาสตร์ในหลายมุมมอง</p>
<p>ด้านแหล่งเรียนรู้</p>	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>1) ควรมีความหลากหลายในการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ เหมาะสมและมีผู้ให้ความรู้ได้อย่างแท้จริง เช่น พิพิธภัณฑ์ออนไลน์ มีการแนะนำแหล่งข้อมูลที่สามารถไปศึกษาต่อได้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ของชุมชน เป็นต้น</p>
<p>ด้านการสนับสนุน</p>	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>1) ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ท้องถิ่นและเอกชนควรร่วมมือและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ตั้งแต่บุคลากร หลักสูตร ตัวชี้วัด เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน สื่อ องค์ความรู้ งบประมาณการจัดนิทรรศการและทัศนศึกษา อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย</p> <p>2) ควรมีการช่วยเหลือให้ครูผู้สอนเข้าถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงการเข้าถึงแหล่งข้อมูลให้ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน และมีคู่มือสำหรับครูผู้สอนในต่างจังหวัด รวมถึงมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่เป็นศูนย์รวมภาคีเครือข่ายกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่จะสามารถช่วยในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน</p>
<p>ประเด็นอื่น ๆ</p>	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>1) ควรให้ความสำคัญกับวิชาประวัติศาสตร์ โดยกำหนดเป็นวาระสำคัญระดับชาติ เช่น การสร้างหนังระดับชาติ จัดนิทรรศการครั้งใหญ่ มีหน่วยงานที่สอบข้อมูลก่อนเผยแพร่ไปสู่ผู้เรียนหรือสังคมการให้ความสำคัญกับความดี มีสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรม สามารถแยกแยะผิดถูก ไม่ตกเป็นเหยื่อได้ง่าย มีจิตสาธารณะเพื่อส่วนร่วมและชาติบ้านเมืองเป็นสำคัญ</p> <p>2) ควรปรับบทนิทัศน์ กรอบความคิดของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ใหม่ที่ไม่ใช่การสร้างชาติจากความเกลียดชัง ต้องไม่นำเอาสังคมในปัจจุบันไปตัดสินสังคมในอดีต การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ยอมรับและเกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ ต้องยอมรับความจริงว่า ประวัติศาสตร์ในยุคปัจจุบัน ครูผู้สอนไม่สามารถควบคุมการรับรู้ของนักเรียนได้ทั้งหมด นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่สนใจได้ ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก กำหนดขอบเขตในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน</p> <p>3) การให้ความสำคัญกับการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ เห็นถึงความสำคัญของวิชา</p>

ด้าน	ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	ประวัติศาสตร์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เกิดการวิเคราะห์และเรียนรู้จากสถานการณ์ในอดีต 4) ควรมีแนวนโยบายที่ชัดเจน นำทุกข้อเสนอไปปฏิบัติให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม

ตารางที่ 9 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้าน	ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
ด้านผู้เรียน	ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย -
ด้านครูผู้สอน	ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย 1) ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนรู้อะไร และเลือกวิธีการที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันเด็ก หรือปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน 2) อยากให้ครูผู้สอนมีความสุขในการสอน สอนและสั่งงานให้ชัดเจนมากขึ้น เขียนตัวหนังสือให้พอเหมาะ สอบถามและตรวจทานความเข้าใจของนักเรียนมากขึ้น มีการค้นคว้าข้อมูลนอกเหนือจากหนังสือเรียน 3) สถาบันผลิตครู ควรสอนให้ครูมีวิธีการสอนที่หลากหลายเข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง และอบรมครูในโรงเรียนให้เท่าทันกับการสอนยุคใหม่ 4) ควรเพิ่มเติมการจذبบรมครูเกี่ยวกับกระบวนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ให้มากขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยี VR เป็นต้น
ด้านหลักสูตร	ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย 1) ควรปรับเนื้อหาให้หลากหลายมากขึ้น มีมุมมองในหลายด้าน การทำหลักสูตรควรมีผู้เชี่ยวชาญหลายกลุ่มมาช่วยกันทำ และยกเลิกเนื้อหาที่ไม่จำเป็น 2) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้น ไม่ยากจนเกินไป หากเรื่องราวมากเกินไปจะส่งผลต่อความสับสนที่เกิดขึ้นในการเรียน และมีเนื้อหาอื่นที่ผู้เรียนสนใจ เช่น ประวัติศาสตร์ประเทศญี่ปุ่น ยุคหิน ยุคไดโนเสาร์ ตำนานเมือง สัตว์ที่สูญพันธุ์ เป็นต้น
ด้านการจัดการเรียนการสอน	ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย 1) ควรมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การสรุปเนื้อหาใจความเข้าใจง่าย เน้นการประยุกต์ใช้เข้ากับสมัยปัจจุบัน มีรูปภาพประกอบ เล่าเรื่องอดีต ปัจจุบัน จดบันทึกลงในสมุดและมีภาพบรรยายประกอบ คลิปวิดีโอ สอนแบบบทบาทสมมติและการจำลองเหตุการณ์ จัดกิจกรรมนำนักเรียนไปทัศนศึกษาสถานศึกษาที่ พบเห็นแหล่งประวัติศาสตร์จริง ให้ทำชิ้นงาน และค้นคว้าข้อมูล ใช้รูปแบบเกมส์เข้ามาสอดแทรก การสอนแบบมีการปฏิบัติลงมือทำ กิจกรรมกลุ่ม การตั้งคำถามปลายเปิดในชั้นเรียน ให้นักเรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ มีวิทยากรมาสอน ภาพยนตร์ สอดแทรกบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ มีกิจกรรมหรือมีการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เป็นต้น 2) ระดับมัธยมศึกษา - ไม่จำเป็นต้องเน้นว่าเรื่องใดถูกเรื่องใดผิด แต่ควรเน้นว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากประวัติศาสตร์ จากประวัติเรื่องนี้ ส่งผลอะไรกับนักเรียน และนักเรียนจะสามารถนำไปใช้ได้ - การสอนประวัติศาสตร์ ไม่ควรสอนแต่ผล แต่ควรสอนให้เห็นว่าทำไมที่จะประสบความสำเร็จต้องทำอะไรบ้าง มีปัจจัยอะไรบ้าง เช่น ทำไมพระเจ้าถึงกอบกู้บ้านเมืองได้ ต้องผ่าน

ด้าน	ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	<p>อะไรมาบ้าง ปัจจัยใดที่ทำให้ประสบความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม เพื่อมาพิจารณาร่วมกัน การนำวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์มาใช้ การให้ข้อมูลหลายด้าน หลายมุมมอง เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และหาหลักฐานอ้างอิง พิจารณาว่าหลักฐานนั้นมีความน่าเชื่อถือ มากน้อยแค่ไหน เพียงพอไหม - ควรสอนให้นักเรียนเรียนรู้ประวัติด้วยความเข้าใจ ไม่ใช่ท่องจำ โดยใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย เช่น ใช้เทคโนโลยีการจำลองภาพเสมือนจริง ทำให้เด็กเห็นภาพมากขึ้น ใช้ APP เกม อินโฟกราฟิก พาไปทัศนศึกษา มีคลิปประกอบ มัธยมปลายเน้นการสัมมนาวิชาการ ฯ รวมถึงการสร้างให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน เรียนแล้วรู้สึกสนุก <p>3) ระดับประถม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรเน้นการเรียนรู้จากสถานที่จริง การมีใบงานที่หลากหลาย และเน้นกิจกรรมมากกว่า เนื้อหาวิชาการที่มากเกินไป - ควรออกแบบการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทั้ง online และ onsite โดย online ใช้ใบงาน รายงาน ทดสอบหลังเรียน ไม่มีสอบ และทำงานกลุ่ม onsite ใช้การเก็บคะแนน สอบย่อย และงานกลุ่ม เป็นต้น
ด้านการวัดและประเมินผล	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>1) ควรมีรูปแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และตรงกับสิ่งที่เรียนในห้องเรียน เช่น ข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย ใบงาน ออกข้อสอบเป็นภาพให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ประเมินผลโดยการให้ทำงานแล้วส่งอย่างมีประสิทธิภาพ การแสดงความคิดเห็นหรือได้ว่าที่กลุ่ม เก็บคะแนนตามชิ้นงานและสอบปลายภาค แผนผังความคิด ประเมินจากความรู้และพฤติกรรม ออกข้อสอบโดยเน้นกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง การเข้าเรียน/เช็คชื่อ ทำรายงานและสรุปตามความเข้าใจของผู้เรียน เป็นต้น</p> <p>2) ระดับมัธยมศึกษา ควรเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นมากขึ้น ให้อิสระทางความคิด เช่น มีข้อมูลที่หลากหลายให้ไปศึกษา และมานำเสนอกับเพื่อนในชั้นเรียน หาหลักฐานยืนยันความคิดความเชื่อ คะแนนได้จากข้อมูลที่หามา วิธีการหาข้อมูล หลักฐานอ้างอิง เป็นต้น</p> <p>3) ระดับประถมศึกษา ควรมีรูปแบบการวัดประเมินผลที่หลากหลาย เช่น kahoot word-war ใบงาน google form open book เกมส์ รวมถึงการออกข้อสอบให้ตรงกับที่ได้เรียนไป</p>
ด้านตำราเรียน สื่อ และอุปกรณ์การเรียนรู้	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>1) ระดับมัธยม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรปรับตำราเรียนให้น่าสนใจมากขึ้น มีข้อมูลหลากหลายด้าน มีแหล่งอ้างอิง มีผู้เชี่ยวชาญหลายด้านมาช่วยกันทำ - ควรประยุกต์นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อมากขึ้น เพื่อให้เห็นภาพมากขึ้น <p>2) ระดับประถม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายมากขึ้น มีทั้งวิดีโอคลิป สื่อ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ การเล่าเรื่องโบราณสถานและเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนกัน มีใบงาน และสื่อออนไลน์อื่น ๆ เช่น powerpoint google form
ด้านแหล่งเรียนรู้	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>-</p>
ด้านการสนับสนุน	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรสนับสนุนให้สอดคล้องกับความพร้อมและความต้องการของผู้เรียน
ประเด็นอื่น ๆ	<p>ข้อมูลจากแบบสอบถามและสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>-</p>

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

☉ อาจารย์ปิง เจริญศิริวัฒน์

จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ปิง เจริญศิริวัฒน์ (อาจารย์ปิง ดาวองค์) วันจันทร์ที่ 16 สิงหาคม 2564 เวลา 16.30 – 18.30 น. มีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ภาพรวมของปัญหา ด้านตำราเรียน ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน รายละเอียดดังนี้

☒ ภาพรวมปัญหาของรายวิชาประวัติศาสตร์

1) คะแนนรายวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับต่ำมาก จากคะแนน O-NET ในรายวิชาสังคมศึกษาที่เนื้อหาข้อสอบต้องออกคละกันในวิชาภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศาสนา และประวัติศาสตร์ พบว่า คะแนนในส่วนของศาสนา เด็กทำได้มากที่สุด คิดเป็นคะแนนประมาณ 45 คะแนน รองลงมาคือ หน้าที่พลเมือง ภูมิศาสตร์ คิดเป็นคะแนนประมาณ 36 คะแนน เศรษฐศาสตร์ คิดเป็นคะแนนประมาณ 35 คะแนน โดยประวัติศาสตร์เด็กได้คะแนนน้อยที่สุด เฉลี่ยแล้วไม่เกิน 30 คะแนน (ปี 61 = 29.68 ปี 62 = 28 คะแนน ปี 63 = 29.30 คะแนน)

2) ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกันตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร หนังสือเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และการพัฒนาครู เช่น หลักสูตรของไทยลดบทบาทและความสำคัญของรายวิชาประวัติศาสตร์ เนื้อหาสาระของหนังสือเรียนลดข้อมูลบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ลง เช่น พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญของประเทศไทย บุคคลสำคัญที่ทำคุณงามความดี มีคุณธรรม เสียสละเพื่อประเทศ เป็นต้น ซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญของการสร้างชาติ

3) ปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องทางตรงแต่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เช่น การนั่งในตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงยังไม่สอดคล้องกับความรู้และความเชี่ยวชาญของตำแหน่ง เป็นต้น

☒ สภาพปัญหารายด้านและข้อเสนอแนะ

ผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวถึงปัญหาและข้อเสนอเพื่อการแก้ไขปัญหาที่มุ่งตรงประเด็นของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่

1) **ด้านหนังสือเรียน** พบปัญหาสำคัญตั้งแต่การผลิตหนังสือเรียนหลายสำนักพิมพ์ หนังสือเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานเพราะเนื้อหาเรื่องเดียวกันแต่ให้ข้อเท็จจริงในรายละเอียดแตกต่างกัน รวมทั้งเนื้อหาของแต่ละสำนักพิมพ์ไม่เหมือนกันและการไม่เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของตำราเรียน (การทำให้ผู้เรียนรู้) นอกจากนี้เนื้อหาในตำราเรียนไม่ได้มีการให้ข้อมูลในลักษณะเรื่องเล่า ทั้งๆ ที่วิชาประวัติศาสตร์เทคนิคสำคัญของการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คือ การเล่าเรื่อง แต่หนังสือเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้มีการไล่ข้อมูลตามเหตุการณ์ แต่เป็นเนื้อหาที่ระบุนผลลัพธ์สุดท้ายของเรื่องราว เช่น สาเหตุของการเสียกรุงฯ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วควรเล่าเรื่องราวตั้งราวแต่เริ่มต้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างหนังสือเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ใส่รายละเอียดเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนต้องรู้มากเกินไปและไม่สำคัญ เนื้อหาตำราเรียนในบางสำนักพิมพ์ไม่ได้มีการใส่เนื้อหาของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 พระพันปีหลวง บุคคลสำคัญของประเทศไทย บุคคลสำคัญที่ทำคุณงามความดี มีคุณธรรม เสียสละเพื่อประเทศ ซึ่ง

หนังสือเรียนควรใส่ข้อมูลบุคคลสำคัญในการสร้างชาติก็ยังจำเป็นต้องคงไว้เนื่องจากเป็นแก่นสาระสำคัญของ การสร้างความเป็นชาติไทย ขณะที่บุคคลที่ทำคุณงามความดีทั่วไปก็สามารถทำได้

☑ ข้อเสนอแนะ ทั้งประเทศควรใช้หนังสือเรียนเดียวกันและเป็นหนังสือเรียนที่ได้รับการ ตรวจสอบ จากการเขียนอย่างถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความเป็นมาตรฐานของหนังสือเรียน โดย เนื้อหาสาระควรคงประวัติศาสตร์กระแสหลักไว้ มีรายละเอียดสำคัญที่ผู้เรียนควรรู้เพื่อทำให้เด็กเห็นภาพ เกิด ความรู้ ความเข้าใจ แต่ไม่ควรใส่รายละเอียดเนื้อหาสาระโดยละเอียดทุกเรื่อง เพราะเด็กจะไม่สามารถรับข้อมูล ได้ จากที่ควรจะรู้จักจะไม่รู้สึกเรื่องที่ควรรู้ และควรเพิ่มการเรียนประวัติของบุคคลที่ประสบความสำเร็จที่มี คุณธรรมและความอ่อนน้อมถ่อมตน โดยปรับวิธีการนำเสนอเนื้อหาใหม่เป็นการเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ตามไล่เหตุการณ์และให้รายละเอียดพอให้ผู้เรียนเห็นภาพเพื่อได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์ เนื้อหาควรเหมาะสมตาม วัยและระดับชั้นของผู้เรียน รวมถึงควรมีการให้ข้อมูล หรือ รายละเอียดของการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม สำหรับประวัติศาสตร์กระแสรอง หรือ ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นนั้น ให้เป็นความสนใจของแต่ละบุคคลและ ของแต่ละท้องถิ่นไป

2) ด้านครูผู้สอน พบปัญหาจากวิธีการสอนของครูผู้สอนที่ทำให้เด็กไม่อยากจะเรียนวิชา ประวัติศาสตร์ คือ ครูพูดเสียงอยู่ในลำคอ น้ำเสียงของครูเป็นโทนเดียวฟังแล้วน่าเบื่อ ไม่สามารถกระตุ้นความ สนใจของเด็ก การสอนของครูไม่มีชีวิตชีวา รวมถึงไม่มีการเกริ่นนำก่อนสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจบทบาทของตนเองว่า “ครู คือ ผู้ถ่ายทอด ผู้กำกับ” ดังนั้น ครูต้องตระหนักเสมอว่า หน้าที่ ของครูคือทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่สอนและอยากที่จะเรียนรู้ โดยครูต้องมุ่งสอนประเด็นสำคัญของ เนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนต้องรู้โดยไม่ต้องให้รายละเอียดมากเกินไปจนละเอียดประเด็นสำคัญ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อ ความสนใจและความอยากเรียนของผู้เรียน

☑ ข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มเติมในเรื่องของการอบรมและพัฒนาครู การมีคู่มือครู หรือ ตำราครู (มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ) เพื่อใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พบปัญหาตั้งแต่ต้นทาง คือ หลักสูตร และหนังสือเรียน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล ปกติแล้วการจัดการ เรียนการสอนและการวัดประเมินผลจะต้องทำตามหลักสูตร แต่ประเทศไทยการจัดการเรียนการสอนกับการ วัดผล ประเมินผลไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

☑ ข้อเสนอแนะ กระทรวงศึกษาธิการจะต้องทำหลักสูตรให้ชัดเจน แยกออกกระหว่าง ประวัติศาสตร์หลักและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยเด็กต้องเรียนประวัติศาสตร์หลักเพื่อสร้างความเป็นชาติและ เรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามความสนใจ หลักสูตรอาจแยกเป็นประวัติศาสตร์หลัก ประวัติศาสตร์เสริม (แบบ คณิตศาสตร์หลัก คณิตศาสตร์เสริม วิทยาศาสตร์หลัก วิทยาศาสตร์เสริม) หนังสือเรียนต้องมีความถูกต้อง ได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วก่อนนำมาจัดพิมพ์เพื่อให้ครูใช้สอนเด็ก การวัดและประเมินผลเด็กครู จะต้องวัดสิ่งที่เด็กควรจะต้องรู้ตามที่เรียน อย่าออกข้อสอบในเรื่องที่ไม่มีที่มาที่ไป การจัดการเรียนการสอนจำนวน ชั่วโมงในการจัดการเรียนการสอนพิจารณาให้เหมาะสมไม่ควรมาก หรือ น้อยจนเกินไป การศึกษาวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ควรจัดให้เป็นตัวเสริม เพราะในความเป็นจริงแล้วการเรียนรู้ประวัติศาสตร์คือการเรียนรู้เรื่องราว ผู้เรียนสามารถถ่ายทอด มีร่องรอยของการเรียนรู้ ถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน เทคนิคสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่สำคัญคือ เน้นการเล่าเรื่อง ให้เด็กจดเพื่อช่วยใน การจดจำ มีการทบทวนเนื้อหาสาระที่ได้สอน และที่สำคัญที่สุด ครูต้องมีไหวพริบ มีจิตวิทยา มองเด็กในเชิง บวก ทั้งนี้ การเรียนการสอน การวัดประเมินผลแบบที่ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การทำใบงานที่ต้อง สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต ครูผู้สอนควรให้ขอบเขตที่ชัดเจนที่ชัดเจนแก่ผู้เรียนทุกครั้งก่อนให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วย

ตนเอง ขณะนี้สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ต้องปรับการออกข้อสอบระดับชาติด้วย

การเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์คือการเรียนเพื่อต่อยอดและพัฒนา การเรียนการสอนต้องเน้นจุดเด่นหรือ highlight ของเนื้อหาสาระแต่ละเรื่องว่าคืออะไร ต้องเน้นให้เห็นชัดเจน อย่าหลงทางใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นเนื้อหาจริงๆ แล้วเด็กต้องเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไม่ใช่เรียนวิธีการทางประวัติศาสตร์

🔗 อาจารย์พิพัฒน์ กระจ่างจันทร์

จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์พิพัฒน์ กระจ่างจันทร์ วันอังคารที่ 17 สิงหาคม 2564 เวลา 16.30 – 18.30 น. มีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ภาพรวมของปัญหา ด้านตำราเรียน ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน รายละเอียดดังนี้

🔗 ภาพรวมของปัญหา

ปัญหาของวิชานี้อยู่ที่กรอบแนวคิด มโนทัศน์ หรือ concept ทางประวัติศาสตร์ที่เราต้องการหรือรับรู้ต่างกัน เกิดช่องว่างระหว่างวัย หรือ generation gap ระหว่างกลุ่มเด็ก – ผู้ใหญ่ Generation x y กับ z เนื่องจาก กลุ่มผู้ใหญ่เดิมมักอยู่ในคอนเซ็ปต์ชาตินิยม เด็กอยู่ในกลุ่มหลังชาตินิยม ที่มองประชากรเท่าเทียมกัน รวมถึงการสอนประวัติศาสตร์ตาม timeline อาจเบื่อและเลียงเรื่องราวบางอย่างไม่ได้ นอกจากนี้ การเรียกร้องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แต่ขาดเรื่องราว โดยทางแก้ปัญหาควรทำประชุมเชิงปฏิบัติการผู้รู้ทุกภาคส่วนเพื่อสร้างเนื้อหา

🔗 ข้อเสนอเรื่องวิชาประวัติศาสตร์

การจะเปลี่ยนแปลงแนวทางหรือจัดรูปแบบการเรียนการสอนใหม่จำเป็นต้องหาจุดสมดุลที่เป็นที่ยอมรับได้ทั้งผู้ใหญ่ หรือเด็ก หรือกลุ่มความคิดใหม่ ต้องประนีประนอมให้ได้ จะสอนได้มโนทัศน์ใด ชาตินิยม หลังชาตินิยม หรืออีกทางเลือก อิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่ แนวคิดนี้จะเป็นการให้พื้นที่ตัวตนของคนไปสู่การสร้างชาติเหมือนหลายประเทศ

2.1 ด้านการเรียนการสอน

1) เริ่มต้นจาก เน้นและส่งเสริมวิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการวิจัย ลดการสอนแบบไล่ตามเหตุการณ์ ให้เป็น multi linear history ที่เป็นการสอนที่ให้พื้นที่กับเรื่องรอง เช่น รัฐเล็กรัฐน้อยที่เป็นไทยในปัจจุบัน การให้เด็กเหนือได้เรียนประวัติศาสตร์ล้านนา

2) เด็กประถมจำเป็นที่จะต้องเรียนประวัติศาสตร์แบบลำดับเหตุการณ์ หรือ timeline เพื่อวางพื้นฐานให้รู้ว่าประเทศไทยมีอะไรบ้าง โดยไม่ละเลยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อให้พื้นที่ท้องถิ่นมีตัวตนเป็น muti-linear history แล้วค่อย ๆ เพิ่มหลักการ วิธีการทางประวัติศาสตร์ตามระดับชั้น ส่วนระดับมัธยมเรียนแบบวิเคราะห์ วิพากษ์หลักฐานหลากหลายชุดที่มีเข้ากับการเรียนเป็นกรณีศึกษาหรือ problem base หรือเรียนกรณีศึกษาที่ให้เกิดแนวคิดการนำไปใช้ต่อไปในอนาคต เช่น เมื่อเกิดรัฐประหาร ทำไม่ถึงการเร่งฉายพระนเรศวร ควรมีพื้นที่ debate หรือนำเรื่องสถานการณ์ชีวิตจริงมา debate เพื่อให้เรื่องประวัติศาสตร์เป็นเรื่องในชีวิตจริงที่ใกล้ตัวทุกคน หรือใช้เรื่องลอยกระทง เป็นเส้นเรื่องหรือเป็นลำดับเหตุการณ์เพื่อสอนเป็นกรณีศึกษา

3) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มีข้อมูลของวัฒนธรรมจังหวัด แต่อยู่ในรูปเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาไม่ชัดเจน ทำให้เนื้อหาที่มีกับกระบวนการเล่าที่ครูใช้ไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้ทั้งครูพื้นที่และครูต่างถิ่นขาดความเข้าใจที่ชัดเจน ดังนั้น หากจะเริ่มการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อาจสร้างจากระบบการเรียนรู้ผ่านเทคนิคให้ค่อยๆ หากำตอบไปตามกระบวนการ สร้างเนื้อหาที่อิงกระบวนการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเนื้อหาที่ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อครูสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (Data base) ที่ ครู นักเรียน สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบออนไลน์ เช่น ประวัติศาสตร์นอกตำรา panorama เก่า

5) ส่งเสริมการสอนเรื่องเปราะบางให้นักเรียนเข้าใจว่าเรื่องผ่านไปแล้วเรียนเพื่อเรียนรู้ รับรู้ยอมรับมุมมองที่ต่างไป เคารพผู้อื่น มองให้กว้าง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ใหญ่กว่าเมืองไทย เหตุการณ์เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง เช่น การค้าโลก และ global citizen

6) หากกลยุทธ์การสอนเด็กเกี่ยวกับราชาชาตินิยม ทำให้เด็กและครูมอง วิเคราะห์ด้วยความเข้าใจ เช่น อานาไรชสมัยไตรราชสมัยหนึ่งมาเป็นกรณีศึกษาโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อลดกระแสความกดดันและรุนแรง

2.2 ด้านหนังสือเรียน

สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การสังคายนาหนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยลดความซ้ำของเนื้อหาให้มากที่สุด ต้องวางกลยุทธ์กับสำนักพิมพ์เรื่องของการจัดพิมพ์หนังสือเรียน เพราะหนังสือเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนการสอน โดย

1) กระทรวงศึกษาธิการต้องตั้งคณะทำงานเพื่อทำ blue print หรือ ต้นแบบตำรา โดยการทำให้ blue print อาจต้องใช้เวลา 2-3 ปี ซึ่งหนังสือเรียนที่เป็น blue print จะต้องเป็นคู่มือครูที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดย

1.1) ประธานคณะทำงานต้องเป็นที่ยอมรับ ไม่จำเป็นต้องเป็นนักประวัติศาสตร์ แต่ต้องมีความรู้ทางประวัติศาสตร์ มีความเป็นกลาง และเป็นผู้ใหญ่ที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ สามารถเป็นผู้นำในการนำ blue print ไปสู่การปฏิบัติจริงได้

1.2) องค์กรประกอบของคณะทำงาน ประกอบด้วย นักโบราณคดี นักมานุษยวิทยา นักประวัติศาสตร์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักการศึกษา/นักจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก ผู้แทนสำนักพิมพ์ ผู้จัดทำสื่อ/อุปกรณ์

1.3) เนื้อหาควรแบ่งตามยุคสมัย นักโบราณคดีหรือนักประวัติศาสตร์ ก็มีความเชี่ยวชาญหรือความถนัดตามยุคสมัย อาจใช้ความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยเป็นแกนของการทำหนังสือ บนพื้นฐานความตระหนักว่า ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ ไม่ใช่พงศาวดาร

2) หนังสือเรียนที่ใช้สอนเด็กประถมและมัธยม เน้นเนื้อหาตามความสำคัญ และนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ง่าย รายละเอียดครบแต่ไม่ต้องใส่รายละเอียดให้มากเกินไป เช่น การเรียนการสอนเกี่ยวกับราชวงศ์ก็อาจไม่ต้องเรียนทุกรัชสมัย แต่นำมาใส่ในหนังสือบางรัชสมัยที่สำคัญ และเน้นการสอนแบบกรณีศึกษาเพื่ออยู่ร่วมกันได้

3) การทำหนังสือเรียนประวัติศาสตร์จะต้องมีรายงานการวิจัยแบบละเอียดเพื่อสนับสนุนการทำหนังสือเรียนใหม่ หนังสือเรียนที่เป็น blue print อาจมีชุดหลักฐานแพ็คเกจ database ให้ครูดึงไปใช้ในการสอนได้ (historical fact ไม่เปลี่ยน)

4) ทำ pilot project ทดลองใช้หนังสือเรียนร่วมกับหลักสูตรใหม่ (ถ้ามี) ช่วงสั้นๆ เป็นตัวอย่างต้นแบบการใช้งาน 1 ห้อง 1 เทอม

2.3 ด้านข้อสอบ

- 1) ต้องปลดล็อคข้อสอบ ให้มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้วย ข้อสอบควรผสมข้อเท็จจริงจากปณัยส่งต่อไปวิเคราะห์หัตถ์นัย เรียนอย่างไร ออกข้อสอบอย่างนั้น
- 2) ทดลองการประเมินข้อสอบ 2-3 หัวข้อ แบ่งกลุ่มชั้นเรียน

๒ ตัวอย่างการเรียนในต่างประเทศ

1) จีน รัฐให้ความสำคัญกับการปลูกฝังมาก นักเรียนจีนรู้ประวัติศาสตร์ดีมาก มีแหล่งเรียนรู้รองรับเข้าถึงได้ ใช้ต้นทุนทางสังคม ชุมชนเป็นฐาน

2) อังกฤษ ใช้การเรียนแบบยกรณศึกษา เรืองเล่าในท้องถิ่น เรียนรู้การวิพากษ์ ใช้ข้อมูลรอบตัวเป็นจัดการทัศนศึกษาแบบให้นักเรียนได้ตั้งคำถาม

๒ แนวโน้มการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ อาจมีการประยุกต์กับศาสตร์อื่นมากขึ้น สื่อ การคิดสร้างสรรค์

⊕ อาจารย์เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564 เวลา 16.30 – 18.30 น. มีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ภาพรวมของปัญหา ด้านตำราเรียน ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน รายละเอียดดังนี้

๒ ภาพรวมปัญหาของรายวิชาประวัติศาสตร์

1) การจัดทำหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไม่มีงานวิจัยรองรับ สมัยก่อนหน่วยงานที่ทำหลักสูตรและหนังสือเรียนคือ กรมวิชาการ แต่เมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรมวิชาการถูกยุบข้าราชการและเจ้าหน้าที่จาก 200 คน เหลือเพียง 20 คน เพราะมีการโยกย้ายไปอยู่หน่วยงานอื่น เช่น มหาวิทยาลัย ดังนั้น การศึกษาในปัจจุบันที่ใช้หลักสูตรปี 2551 ซึ่งจริง ๆ แล้วก็คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2544 ที่ได้ปรับปรุงในรายละเอียดจากนั้นเนื้อหาเป็นอิงมาตรฐาน ดังนั้น หลักสูตรจึงเขียนขึ้นจากการใช้ทฤษฎีอ้างอิง ประสบการณ์การทำงาน ไม่มีการนำข้อมูลที่ได้ติดตามตรวจสอบในแต่ละช่วงที่ผ่านมา ประกอบการเขียนหลักสูตรเพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมตามสภาพในปัจจุบัน และเหตุผลอีกประการ คือการทำงานแบบแยกฝ่าย การส่งมอบงาน ไม่ได้เกิดการประสานกันตั้งแต่ต้น

2) จากหลักสูตรที่เน้นการสร้างมาตรฐาน จึงเกิดอุปสรรคไม่พนักรอบเนื้อหาและการวัดประเมิน ไม่สามารถออกนอกกรอบได้มากกว่านี้

3) คำอธิบายหลักสูตรไม่ชัด เช่น จุดประสงค์รายวิชา 4.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์ 4.2 ประวัติศาสตร์สากล และการพัฒนาการมนุษย์ 4.3 ประวัติศาสตร์ชาติไทย โดยหลักสูตรไม่อธิบาย ต้องเอา 4.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์ ไปใช้ในบทต่อ ๆ ไป ครูเลยสอนแยก ไม่ได้สอนให้ประยุกต์ใช้ประกอบ และหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา/การวิจัยในมหาลัยเป็นหลัก โดยอาจารย์แต่ละท่านถนัดคนละด้าน จึงเกิดมุมมองคนละทิศทาง เข้าใจหลักฐานคนละมุมมอง

4) สื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่อยู่ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรม ทำให้เกิดปัญหาในการนำสื่อมาใช้ เพราะกระทรวงวัฒนธรรมมุ่งเก็บอย่างเดียวไม่แชร์ในวงการการศึกษา

5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี obec contents center เกิดปัญหาติดลิขสิทธิ์ต่าง ๆ เผยแพร่ไม่ได้

๒ ข้อเสนอ

1) จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อแก้ปัญหาของการจัดทำหลักสูตรที่ไม่มีเจ้าภาพหลัก (สถาบันพัฒนาหลักสูตร) และปัญหาอิทธิพล การเมืองแทรกแซงการทำงาน การทำงานไม่ต่อเนื่อง และที่สำคัญหลักสูตรฐานสมรรถนะจะต้องแปลงเนื้อหาเป็นมโนทัศน์หลัก มุ่งสร้างมโนทัศน์หลัก ถือเป็นภาพกรอบแนวคิด หรือ Big Idea ซึ่ง Big Idea คือ มโนทัศน์สำคัญ การเข้าใจบริบทในอดีต และปัจจุบัน ไม่ตัดสินยุคนั้น ๆ และการทราบถึงเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่ออดีตมาปัจจุบัน (historical significant) ให้การเรียนรู้เกิดมโนทัศน์นี้มีวิสัยทัศน์ร่วม สอดคล้องหลักสูตร สมรรถนะ และการปรับตามโครงสร้าง (เป็นงานยากเนื่องจากต้องมีการ monitoring และใช้ข้อมูลมาประกอบการปรับเปลี่ยนหรือการจัดทำหลักสูตรด้วย)

2) โครงสร้างของหลักสูตรควรจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ให้ชัด ใช้ภาพของคนเป็นแกน คุณค่าของประวัติศาสตร์ จะเพิ่มคุณค่าของคนอย่างไร แก่นการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ (โดย อาจารย์เฉลิมชัย หรือกับ อาจารย์วินัย) เรียนเพื่อเป็นนักคิด เป็นปัญญาชน มีเหตุผลถกเถียงได้ เป็นการสร้างคุณลักษณะของนักประวัติศาสตร์ที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ซึ่งหลักสูตรสมรรถนะจะสามารถตอบโจทย์ปัจจุบัน ใช้ความรู้วิชาประวัติศาสตร์ในการประกอบวิชาชีพจริงได้ โดยแบ่งเกณฑ์ตามบริบทช่วงวัยของผู้เรียน

3) การจัดการเรียนการสอน ครูควรนำหลักการวิธีการทางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้โดยยกตัวอย่างของต่างประเทศ กรณีใช้หลักฐานจริงจากร่างกายของมนุษย์มาใช้ในการสอนหลายมิติ หลายวิชา เพื่อหาข้อสรุปที่แตกต่างกัน สิ่งที่ได้คือกระบวนการคิด วิพากษ์ สืบค้นจากหลักฐาน

4) การเรียนประวัติศาสตร์ระดับประถมควรเรียนเป็นไล่ตามลำดับเหตุการณ์ ระดับมัธยมเรียนแบบถกเถียงตามชุดหลักฐาน

5) การเรียนประวัติศาสตร์ซึ่งมีเนื้อหาที่หลากหลาย ต้องเรียนแบบเรียนรู้ความผิดพลาดของอดีต โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์ ถกเถียง เป็นกรณีศึกษา

6) กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำข้อตกลงความร่วมมือ หรือ MOU กับกรมศิลปากร เพื่อให้สามารถนำสื่อมาใช้ได้

7) รัฐบาลต้องลงทุนและจัดการเรื่องสื่ออย่างเป็นระบบ รวมทั้งเรื่องฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ต้องมีการใช้และติดตามเก็บไว้เป็นข้อมูล โดยศึกษาตัวอย่างที่ดีจากต่างประเทศเพิ่มเติม เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ที่มีเว็บไซต์ดี ๆ

8) การพัฒนาหลักสูตร หนังสือเรียน ควรมีคณะทำงานหลายส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น นักประเมิน ผู้จัดการเรียนการสอน คนจัดทำหลักสูตร หนังสือเรียน สำนักพิมพ์ นักประวัติศาสตร์ ฯลฯ ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ

9) สร้างแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ที่ทำงานร่วมกัน รัฐร่วมลงทุนจัดการสื่อ ได้ผลประโยชน์สองฝ่าย รัฐได้ข้อมูล และต่อยอดรายได้

10) ใช้ยุทธศาสตร์ป่าล้อมเมืองในการดำเนินงาน หากจุดร่วมตรงกลางให้ได้ (ส่วนที่ต้องเก็บรักษาต่อก็คงไว้ ส่วนที่ปรับก็สร้างเพิ่ม) ตอบรับ การผสมผสาน การอยู่ร่วมกัน รวมทั้งเชียร์ให้เกิดชมรมเครือข่ายครูให้เกิดขึ้น มีพี่เลี้ยงไปช่วยให้เกิดจริง

9) ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ คือ

9.1) collective teacher efficacy หรือเรียกว่าเครือข่ายครู (เช่น ครูขอสอน อาสาสอน ฯลฯ)

9.2) มีข้อมูลพื้นฐาน การเก็บข้อมูล (solid foundation) ที่สามารถยกระดับไปเป็นหลักสูตรได้

9.3) การทำงานเชิงโครงสร้างตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่ จะมีสมัชชาการศึกษาจังหวัด ให้สมัชชาการศึกษาจังหวัดเป็นเจ้าภาพประวัติศาสตร์ในระดับท้องถิ่น

9.4) การทำงานลักษณะแบบคู่ขนาน โดย

(1) การทำวิสัยทัศน์ให้ชัด การตั้งคุณค่าประวัติศาสตร์การพัฒนาค้น เพิ่มคุณภาพอะไร อย่างไร

(2) มองคนเป็นพลเมืองต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันยังไง (ระดับเมือง ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ตลอดทั้งระดับโลกดิจิทัล) ฝึกการสร้าง platform ปรับ mind set ของคน

(3) เสนอ concept โดยระดับหน่วยงานคิดแทนและนำไปใช้ก่อน โดยยึด key concept / big idea เด็กเล็กเรียนอะไร เด็กโตเรียนอะไร ให้เป็นมาตรฐาน

(4) ใช้หลัก 4c Continue (เป็นการขยายความโดยใช้ของเก่าเป็นพื้นฐาน ไม่ตัดสิน ถูกต้อง) Combine (การรวบรวมผสมผสาน) Collect (การรับโดยไม่ตัดสินและรับในมุมมองต่าง ๆ เพื่อประโยชน์) Create (เติมมูลค่าเพิ่ม) ตอบโจทย์สมรรถนะ เด็กพัฒนาตาม key concept

ข้อมูลจากการประชุมกรรมการศึกษาไทย

หัวข้อ ข้อเสนอการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ความเข้าใจ ความเชื่อ หรือ ความมั่นคง

1) ชื่อหัวข้อการประชุม

ข้อเสนอการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ความเข้าใจ ความเชื่อ หรือ ความมั่นคง

2) รายชื่อวิทยากรที่เข้าร่วมการประชุม

2.1) ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ ผู้อำนวยการสถาบันสังคม สพฐ.

2.2) รศ.ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถึ อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.3) ผศ.ดร.พิพัฒน์ กระจ่างจันทร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.4) ว่าที่เรือตรีธนวรรธน์ สุวรรณपाल ครูผู้สอน โรงเรียนราชดำริ

2.5) นายภาคิน นิมมานรวงศ์ ครูผู้สอน โรงเรียนกำเนิดวิทย์

3) สรุปสาระสำคัญของการประชุม (ที่ได้จากการเสวนาของวิทยากร)

สรุปสาระสำคัญจากการประชุม โดยลำดับตามรายชื่อวิทยากร ดังนี้

3.1) ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ กล่าวประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ดังนี้

การจัดทำหลักสูตร พัฒนาการที่สำคัญของหลักสูตรเกิดขึ้นภายหลังประกาศใช้พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งได้มีการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาให้สามารถจัดทำ “หลักสูตรสถานศึกษา” ปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรกำลังปรับเปลี่ยนสู่ “หลักสูตรฐานสมรรถนะ” (Competency Based Education) ผู้เรียน

ควรทำอะไรได้ What student should do? มุ่งเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก ปรับองค์ความรู้ไปสู่การนำไปใช้ได้จริง (Action) ในอดีตการจัดทำหลักสูตรอยู่ในลักษณะเส้นตรง ใช้ต่อเนื่องยาวนาน (เฉลี่ย 20 ปี) อำนาจในการปรับหลักสูตรมาจากศูนย์รวม ขาดการศึกษาวิจัย ปรับครั้งเดียวทั้งเล่ม ผลสำเร็จคือ การมีเอกสารเล่มใหม่ แต่มาภายหลังได้มีความพยายามปรับเปลี่ยนหลักสูตร โดยมองในหลากหลายมิติ มีการศึกษาวิจัยการใช้หลักสูตร ติดตามผลการใช้หลักสูตรทันทีที่เริ่มมีการนำไปใช้ ทั้งจากครู ธุรกรรมในห้องเรียน การวัดและประเมินผล ประมวลผลนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งต้องอาศัยฐานข้อมูลจำนวนมากในการพัฒนา เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ผู้เรียนต้องได้คุณภาพ ไม่ใช่แค่ผลผลิตอยู่ในรูปเล่มเอกสารอย่างสมัยก่อน

ปัจจุบัน การนำไปสู่ **หลักสูตรฐานสมรรถนะ** ต้องเตรียมผู้เรียนสำหรับการทำงานที่ยังไม่เกิดขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีที่ยังไม่ได้สร้างเพื่อแก้ปัญหาที่ยังไม่รู้ว่าเป็นอะไร ทิศทางการพัฒนาพลเมืองของโลก มุ่งเน้นการเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีส่วนร่วมและมีความยุติธรรม สำหรับในแง่ของมิตินอกจากมิติของการเป็นพลเมืองท้องถิ่นแล้ว ในขณะเดียวกันบุคคลก็เป็นพลเมืองของประเทศไทย พลเมืองอาเซียน พลเมืองโลก (รวมถึงโลกออนไลน์) ดังนั้นแนวคิดพหุสังคมนิยมที่สามารถอยู่ท่ามกลางความหลากหลายจึงมีความจำเป็นมากในยุคปัจจุบัน

แกนสำคัญของ **หลักสูตรฐานสมรรถนะ** เน้นสมรรถนะที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลายข้ามวิชาได้ไม่ติดกับเนื้อหาโดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะหลัก 6 ด้าน คือ การจัดการตนเอง การสื่อสาร การคิดขั้นสูง การรวมพลังทำงานเป็นทีม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ซึ่งในวิชาประวัติศาสตร์ด้วยเช่นกันที่มีทั้งความรู้เชิงความจริง ความรู้เชิงกระบวนการ เชิงทฤษฎี เป็นต้น ที่จะต้องกำหนดกรอบตามสมรรถนะหลักให้ชัดเจน และในแง่การนำความรู้ประวัติศาสตร์ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ทั้งในการทำงาน การดำเนินชีวิต การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา หรือการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ

การตอบประเด็นคำถาม “ในกรณีที่แนวคิดของหลักสูตรระดับชาติและหลักสูตรระดับท้องถิ่นมีความขัดแย้งกัน ในมุมมองของผู้จัดทำหลักสูตรจะอย่างไรให้เกิดหลักสูตรสถานศึกษาที่ลงตัวได้”

อาจารย์เฉลิมชัยให้คำตอบว่า “กระบวนการพัฒนาหลักสูตร (ตัดสินใจ รับผิดชอบ มุมมองหลายมิติ) ต้องอาศัยกลไกเชิงโครงสร้างในรูปแบบของคณะกรรมการ อาทิ คณะกรรมการระดับชาติการรับฟังความคิดเห็น คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการพัฒนางานวิชาการและบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา เพราะฉะนั้นโดยตัวของหลักสูตรเองจะมีลักษณะของความเป็นพลวัตที่ปรับได้ เมื่อหลายส่วนหลายฝ่ายหลายมุมมองมาช่วยกันดู โดยกลไกเชิงโครงสร้างแล้วก็เอื้อให้เกิดความสมดุลได้”

3.2) รศ.ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถิ์ สรุปลงใจความสำคัญ ดังนี้

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ยังคงขับเคลื่อนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ต้องนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับ ส่งต่อไปยังหน่วยงานระดับนโยบายที่มีอำนาจสั่งการ โดยจะต้องเน้นย้ำให้ผู้มีอำนาจสั่งการเข้าใจและตระหนักถึงในเรื่อง 1) การส่งเสริมระบบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และ 2) เนื้อหา / กระบวนการทางประวัติศาสตร์ เมื่อสอนหรือเมื่อเรียนวิชาประวัติศาสตร์แล้วจะต้องปล่อยวางให้ได้ ไม่มีอคติ และไม่มีความแข็งกร้าวทางวิชาการ โดยจะต้องสามารถพูดคุย / แลกเปลี่ยน / โต้แย้งได้

3.3) ผศ.ดร.พิพัฒน์ กระแจะจันทร์ สรุปลงใจความสำคัญ ดังนี้

ผศ.ดร.พิพัฒน์ ให้ความเห็นว่า การสอนประวัติศาสตร์ กระบวนการสำคัญกว่าเนื้อหา สมัยก่อนการสอนประวัติศาสตร์แบบชาตินิยมหรือราชานิยมเป็นสิ่งที่เข้ายุคเข้าสมัย เพราะในช่วงนั้นยังต้องการสร้างความคิดร่วม รวมพลัง แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยน สังคมเปลี่ยนไป มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทุกคนสามารถเข้าถึง

ข้อมูล ส่งผลให้ปัจจุบันประวัติศาสตร์เริ่มถูกตั้งคำถามและต้องการความหลากหลายมากขึ้น การสอนประวัติศาสตร์ที่เน้นชาตินิยมมากเกินไปอาจสร้างความเกลียดชังหรืออาจเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพราะเป็นการสอนด้วยข้อมูลชุดเดียวหรือกล่าวถึงกลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียว จึงควรปรับเปลี่ยน โดยให้ความสำคัญกับคนทุกกลุ่ม ซึ่งมีคนชั้นปกครองเป็นส่วนหนึ่งในนั้น

สำหรับแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ควรปรับเปลี่ยนเป็นเชิง concept หรือให้แนวคิด ไม่ใช่เน้นเพียงการเล่าเรื่องราวเหตุการณ์เป็นอย่างไร ควรนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ รวมถึงเปิดโอกาสให้คิดวิเคราะห์ วิพากษ์มากขึ้นเพราะการเรียนประวัติศาสตร์สามารถช่วยพัฒนาการคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจ จินตนาการ ทั้งยังสามารถเชื่อมโยงกับศาสตร์สาขาอื่นที่เกี่ยวข้องได้ ไม่ว่าจะเป็น “โบราณคดี” ที่สามารถนำวิธีการทางโบราณคดีมาใช้หาข้อมูล หลักฐานในสมัยก่อนและสามารถศึกษาจากโบราณวัตถุ โบราณสถาน “มนุษยวิทยา” ที่ทำให้เข้าใจความหมายของชาติพันธุ์ ผลกระทบของชาติพันธุ์ที่มีบางกลุ่มมีอำนาจบ้าง กลุ่มเป็นผู้ตาม “วรรณคดี” ในวรรณคดีมักมีเรื่องเล่าที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และผูกโยงความคิดของคนในสังคม “ภูมิศาสตร์” ที่ทำให้ทราบสภาพภูมิประเทศ ที่ตั้ง ขอบเขตดินแดน ซึ่งช่วยให้เข้าใจเหตุการณ์หรือการตัดสินใจของคนสมัยก่อนมากขึ้น เป็นต้น “การตั้งคำถาม” เป็นอีกวิธีที่ควรนำมาใช้สอน และควรเชื่อมโยงให้เห็นว่าประวัติศาสตร์ไม่ใช่เรื่องไกลตัว ควรสอนเรื่องที่ใกล้ตัวเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตมากขึ้น เช่น เรื่องความเป็นอยู่ การเพาะปลูก สิ่งแวดล้อม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างชนชั้น การเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ปรากฏการณ์ทางการเมือง การเกิดขึ้นของ SME สภาพสังคมที่เกิดจากสื่อต่าง ๆ เช่น เกม ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำบทเรียนในอดีต มาปรับใช้ในอนาคต การสอนประวัติศาสตร์แบบเดิมจะได้พลเมืองที่เชื่อ แต่ถ้าปรับการสอนแบบใหม่ เน้นให้คิดวิเคราะห์ จะได้พลเมืองที่คิดเป็น มีคุณภาพมากขึ้น

3.4) ว่าที่เรื่อตรีธนวนรรณ สุวรรณपाल เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเพื่อเปิดประเด็นโดยมีการเชื่อมโยงกับการศึกษาวิจัยที่ว่า...จากงานวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจเรื่อง ตำราเรียน ในประเด็นของความถูกต้อง ต้องมีการทบทวนว่าเป็นความถูกต้องของใคร ใครจะเป็นคนกำหนดว่าสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดใช้หรือไม่ใช้ และเนื้อหาใดควรถูกระบุไว้ในตำราเรียนวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึงเนื้อหาของประเด็นการสนทนาในวันนี้ ที่ต้องกลับมาทบทวนว่า ความมั่นคงนั้น หมายถึงความมั่นคงของใคร รวมถึงการให้ข้อคิดเห็นว่า หากประวัติศาสตร์มีการขัดแย้งกันเกิดความขัดแย้งระหว่างชาติและท้องถิ่น หลักฐานมีการขัดแย้งกันจะอย่างไร นอกจากนี้ กล่าวถึงประวัติศาสตร์ในแง่ของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเมื่อลองพิจารณาทบทวนแล้วนั้น การเปลี่ยนแปลงเกิดจากความขัดแย้ง ถ้าไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็ไม่นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง ความขัดแย้งถือเป็นสิ่งที่ดี นำไปสู่การตั้งคำถามและเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งการมองประวัติศาสตร์ในลักษณะนี้ เรียกว่า **การมองประวัติศาสตร์แบบวิภาษวิธี**

การทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์มีหลายรูปแบบ เช่น ประวัติศาสตร์สนใจความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะที่มีความหมายต่อปัจจุบัน ประวัติศาสตร์ไม่ใช่ปริศนาตัดต่อ ความรู้ประวัติศาสตร์เพื่อหาบทเรียน หรือความรู้ประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายว่าเรามาถึงจุดนี้ได้อย่างไร ดังนั้น ประวัติศาสตร์ที่พึงปรารถนา ควรเป็นการเรียนรู้เพื่อยกระดับศักยภาพความคิดอย่างน้อยในสองมิติควบคู่กัน คือ ความสัมพันธ์ของหลักฐานและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเห็นข้อเท็จจริงและปัจจัยต่าง ๆ ในบริบทการเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงไปสู่เรื่องของอำนาจและใครจะเป็นคนกำหนดชุดความคิดหลัก นอกจากนี้ หัวใจสำคัญ คือ การทำความเข้าใจถึงหลักฐานและเชื่อมโยงกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เมื่อมองผ่านบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปเราจะมองอย่างไร ซึ่งแน่นอนว่าเราไม่สามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้ทั้งหมด เราเป็นส่วนหนึ่งของอดีต รู้เพียงส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง และความรู้เหล่านั้นได้กลายเป็นอุดมการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดพฤติกรรม การกระทำ กิจกรรม เทศกาล กิจกรรมประจำวัน ยิ่งไปกว่านั้น ความรู้ส่วนใหญ่ที่ถ่ายทอดใน

สถานศึกษา เป็นความรู้ที่เป็นทางการ และเป็นการเมืองความรู้ ชุดของความรู้ ครูหลายคนจึงพยายามจะหาวิธีการถ่ายทอดความรู้ แต่ในชั้นเรียนไม่ถูกทำให้เกิดพื้นที่ของการโต้แย้งช่วงชิง การรักษาอำนาจของกลุ่มคนชั้นหลังไว้ ทั้งในรูปแบบของเนื้อหา หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินการเรียนการสอน ซึ่งคือการรักษาอำนาจครอบงำของกลุ่มและชนชั้นหลักไว้

สำหรับการสอนและผู้สอน ในแง่ความหมายของการสอน การสอนหมายถึง การถ่ายทอด การอบรมขัดเกลา การสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ การสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคลและสังคม การสนับสนุนให้ผู้เรียนค้นพบตัวเอง ทั้งนี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องทบทวนกับตัวเองว่า ภาระการอยู่บนความเชื่ออะไร พื้นฐานทางปรัชญาอะไร ให้น้ำหนักกับอะไร เช่น ถ้าให้ความสำคัญกับผู้เรียน ห้องเรียนก็จะเทน้ำหนักไปที่ผู้เรียน ซึ่งการเรียนการสอนตั้งอยู่บนปรัชญาพื้นฐาน ได้แก่ สารัตถนิยม นิรันดรนิยม พิพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม อัตถิภาวนิยม ครูผู้สอนเองมองออกหรือไม่ ว่าเราตั้งอยู่บนความเชื่อแบบไหน สิ่งที่เราทำสอดคล้องไปด้วยกันหรือไม่ นอกจากนี้ ประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของวิชาสังคมศึกษา และวิชาสังคมศึกษามีหัวใจสำคัญคือ การสร้างพลเมือง ดังนั้น เราควรตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่า เรากำลังสร้างพลเมืองแบบไหนขึ้นในชั้นเรียนของเรา ผู้เรียนของเราตั้งคำถามหรือไม่

ยกตัวอย่างการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ การสอนผ่านเนื้อหาประวัติศาสตร์ การสอนผ่านประเด็นทางสังคม historical thinking, historical empathy และ reasoning process รวมถึงทักษะทางประวัติศาสตร์ที่ครูควรสอน ได้แก่ ทักษะการหาแหล่งที่มา ทักษะการทำความเข้าใจในบริบท ทักษะการยืนยันหลักฐาน และทักษะการอ่านอย่างละเอียดเพื่อตีความ ตัวอย่างการสอนในรูปแบบบรรยาย มีกลยุทธ์ในการสอน ดังนี้ close reading, create representation, critique reasoning, debate, debriefing, discussion groups, fishbowl, graphic organizer, guided discussion, jigsaw, look for a pattern, making connection, match claims and evidence, questioning a source, quickwrite, self/peer revision, socratic seminar กล่าวโดยสรุป คือ การสอนวิชาประวัติศาสตร์ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนตั้งคำถาม เกิดการคิดวิเคราะห์จากหลักฐาน ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน ชีวิตประจำวัน นำไปสู่การอภิปรายและสรุปการเรียนรู้ร่วมกัน

3.5) นายภคิน นิมมานรวงศ์ สรุปใจความสำคัญ ดังนี้

ปัญหาของเราทุกคน ตลอดมาที่เราสอน เราไม่เคยสอนให้ตั้งคำถาม ประวัติศาสตร์มีวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ที่ดี สอนอย่างไร เรียนไปทำไม เมื่อก่อนสอนประวัติศาสตร์บนฐานความเชื่อ ต้องออกแบบการสอนใหม่ เลิกวางการสอนประวัติศาสตร์ด้วยการสอนให้เชื่อ แต่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สอนให้สามารถตั้งคำถาม สอนให้คิดวิเคราะห์หาหลักฐานก่อน แล้ววิเคราะห์ตีความต่อ หาหลักฐานเมื่อเราสงสัย สอนให้คนมุ่งหาความจริง แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของการรับฟัง เนื่องจากเรื่อง ๆ เดียวกันมุมมองของแต่ละคนขึ้นอยู่กับประสบการณ์

ควรใช้ประวัติศาสตร์ในฐานะเครื่องมือในการคิดวิเคราะห์หาความจริง ผ่านการใช้คำถาม 5 ข้อ ได้แก่ (1) ต้องรู้เรื่องอะไร จะรู้เรื่องนี้ต้องรู้อะไรบ้าง (2) จะรู้ได้จากที่ไหน มีหลักฐานอะไรบ้าง หาได้จากที่ไหน (3) จะรู้ได้อย่างไร วิธีการเรียนรู้ เช่น อ่าน วิเคราะห์ พุดคุย ถกเถียง รับฟัง ฯลฯ (4) ต้องรู้เมื่อไหร่ ลำดับของการสอนรู้ออนนี้หรือรู้ออนหน้า เน้นสร้างความสงสัย (5) ต้องรู้เพราะเหตุใด

ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนการออกแบบตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เช่น ก่อนการจัดการเรียนการสอน ครูควรตั้งคำถามกับสิ่งที่ทำว่าทำไมส่วนกลางถึงต้องการให้ครูเรื่องนั้น ถ้าเราตั้งคำถาม จงตั้งคำถามกับสิ่งที่ทำอยู่ แล้วจะค้นพบความสำคัญ วิธีการ การเปลี่ยนแนวคิดใหม่ในการจัดการเรียนการสอน เช่น ชุมชนในอินเทอร์เน็ต เช่น inskru ก่อการครู คุรุปล่อยของ (เพื่อนพลเรือน) จะได้เทคนิคที่เราสอน ได้ไฉน

หลากหลาย รวมถึงในบางเรื่องที่มีความขัดแย้ง เด็กต้องแสดงให้เห็นทักษะสมรรถนะ การวิเคราะห์ สาระ ด้วยการแสดงความคิดเห็น ผ่านการตั้งคำถามที่มากพอ การหาหลักฐาน ซึ่งจะเป็นการสอนให้เค้าคิดเป็น

4) สรุปการอภิปราย/ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการประชุม

4.1) **ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ** สำหรับวิธีคิดในการจัดทำหลักสูตร คือ continue อะไรที่ควรดำเนินการต่อ cut/correct ตัด ลดทอน ปรับให้ดีขึ้นหรือทันสมัยมากขึ้น Create สร้างสรรค์เพิ่มขึ้นในแง่ความรู้ ทักษะ เจตคติ ซึ่งหลายประเทศนำประวัติศาสตร์บาดแผลมาเป็นบทเรียน ไม่กลับไปทำซ้ำเช่นเดิม ทั้งนี้ หลักสูตรของประเทศไทยได้แก่ หลักสูตรระดับชาติ (แกนกลาง) หลักสูตรระดับท้องถิ่น (จังหวัด เขตภูมิภาค ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา ภาษา อาชีพ ฯลฯ) จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของกลุ่มคน นำไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (การทำงาน การดำเนินชีวิต ฯลฯ)

4.2) **ผศ.ดร.พิพัฒน์ กระแจะจันทร์** สำหรับข้อเสนอที่จะปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ให้เท่าทันยุคใหม่นั้น กระทรวงศึกษาธิการควรมีการตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการสอน ด้านการประเมินผล ฯลฯ ดำเนินการปรับหลักสูตร ตำราเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง มีแผนแม่บท และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

4.4) **ว่าที่เรื่อตรีธรรณ สุวรรณपाल** เรื่อง สมรรถนะ ต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน สำหรับวิธีการที่สอนให้ผู้เรียนตั้งคำถาม คิดวิเคราะห์ เหมาะสำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน เหนือสิ่งอื่นใดครูผู้สอนไม่ควรยึดติดเทคนิค ควรตั้งคำถามให้ลึกถึงสิ่งต้องการให้ผู้เรียนเกิดขึ้น การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของผู้เรียน รวมถึงจำนวนชั่วโมงในการสอนน้อย หน่วยกิตน้อย ส่งผลให้มีเวลาที่ไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนเองต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ส่งเสริมให้มี community ของครูผู้สอนเพื่อช่วยครูผู้สอน ปัญหาการสอนตามแบบเรียนของครูผู้สอน ซึ่งตัวแบบเรียนเองกำหนดตายตัว เป็นการสอนสิ่งตามลู่ ดังนั้น ควรมีการทบทวนเรื่องแบบเรียน ตำราเรียน ชุดท้าย ประวัติศาสตร์ต้องสอนวิธีคิดและสอนให้คนคิดได้

5) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จากการประชุม

5.1) **ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ** ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายไว้ ดังนี้

(๑) การทำงานในเชิงโครงสร้าง โดยเชื่อมโยงประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มุ่งเน้นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

(2) ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนหรือออกแบบระบบให้เกิดประสิทธิภาพการรวมกลุ่มของครู (collective teacher Efficiency) ตลอดจนความต่อเนื่องในการพัฒนาศักยภาพครู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนได้ดีที่สุด

(3) ภาครัฐควรจัดทำระบบคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับครู (web portal connect) เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงครูเข้าด้วยกัน (Online community) เพื่อให้ครูได้ร่วมถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น เติมเต็มแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยมีคณาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบอนุมัติข้อมูล

5.2) **รศ.ดร.ปรีดี พิศกมิมิณี** ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายไว้ ดังนี้

(1) ควรจะต้องตั้งคำถามใหม่ว่า “การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการเรียงลำดับเนื้อหาถูกต้องแล้วหรือไม่ และจะต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนหรือไม่อย่างไร”

(2) สกศ. ต้องเน้นย้ำว่าการสร้างบุคลากรทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ให้เพิ่มมากขึ้น มีความจำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นมากพอ ๆ กับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาด้วย

(3) ควรลดปริมาณภาระงานที่ไม่จำเป็นของครู

(4) ควรกระจายความเท่าเทียมทางการศึกษา ด้วยการสร้างสื่อทางการศึกษา / บทเรียน ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียน ผู้สอน ได้อย่างเท่าเทียม

(5) ควรมีการสร้างบทเรียนเฉพาะกิจทางประวัติศาสตร์ จากเหตุการณ์ที่มีความสำคัญและจำเป็น โดยจัดทำเป็นสรรพวิทยาที่บูรณาการหลากหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน

5.3) นายภคิน นิมมานรงค์ ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายไว้ ดังนี้

(1) จัดทำหลักสูตรประวัติศาสตร์ที่เน้นหลักฐาน การคิดวิเคราะห์หาเหตุผล อาจอิงกับคำถามหลัก 5 ข้อข้างต้น

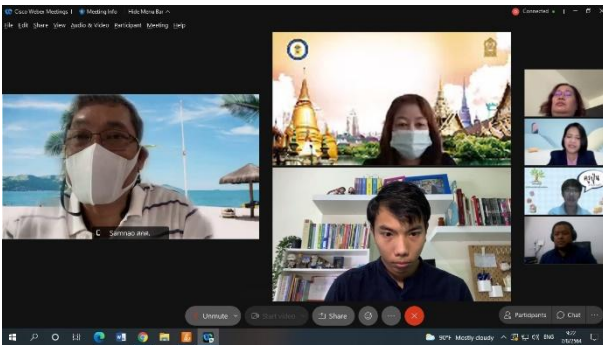
(2) ปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผล เน้นหลักฐานและคิดวิเคราะห์หาเหตุผล

(3) ร่วมมือกับองค์กรที่ผลักดันเรื่องการศึกษาที่ขับเคลื่อนโดยครูหรือภาคประชาชน ให้ทุนสนับสนุน ดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อ การเรียนการสอน ฯลฯ

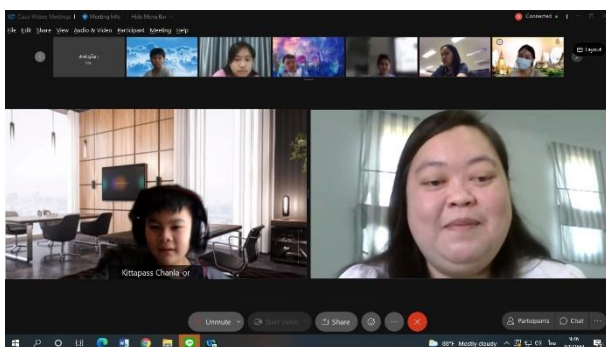
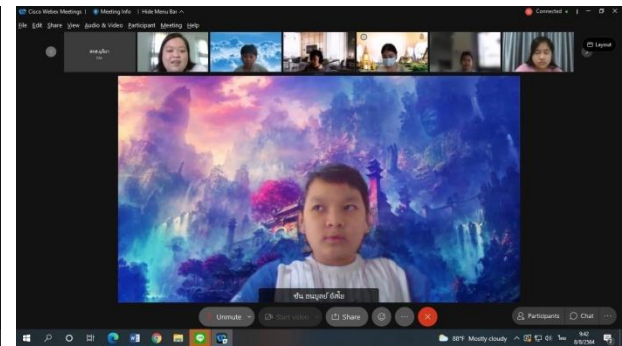
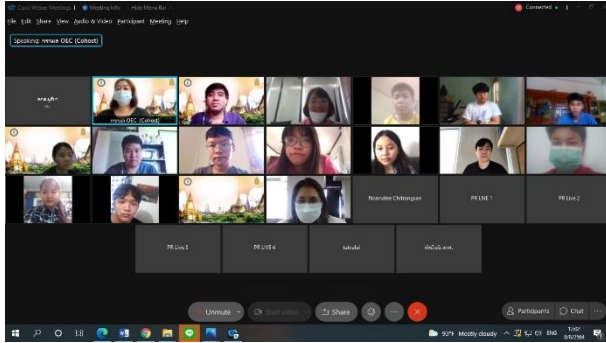

การประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ระหว่างวันที่ 7 – 8 สิงหาคม 2564 (รูปแบบออนไลน์)

สนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) “ครูผู้สอน” วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2564

สนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) “ผู้เรียน” วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2564

การประชุมมหกรรมการศึกษาไทย
หัวข้อ ข้อเสนอการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ความเข้าใจ ความเชื่อ หรือ ความมั่นคง
วันที่ 27 กันยายน 2564
(รูปแบบออนไลน์)

คณะผู้จัดทำ การศึกษาวิจัยเรื่อง
สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

☉ ที่ปรึกษา

ดร. อำนาจ วิชาญวุฒิ

ดร. อุษณีย์ ธโนศวรรย์

ดร. พีรศักดิ์ รัตนะ

ดร. คมกฤช จันทร์ขจร

นายสำเนา เนื้อทอง

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

☉ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษางานวิจัย

ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ

ดร. วิเชียร เกตุสิงห์

ดร. เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่องราวประวัติศาสตร์ทางราชสำนัก และพระราชพิธี

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรประวัติศาสตร์

สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

☉ ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น (In-depth)

ดร. เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ผศ.ดร. พิพัฒน์ กระแจะจันทร์

อาจารย์ปิง เจริญศิริวัฒน์ (อาจารย์ปิง ดาว์อังก)

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรประวัติศาสตร์

สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เจ้าของสถาบันกวดวิชาดาว์อังก

☉ ครูผู้สอน ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น (สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และผ่านแบบแสดงความคิดเห็น)

นายก้าวกรณ์ สุขเสียมกุล

นายฉัตรพงศ์ ปิ่นปิ่น

นายณัฐพนธ์ ไส้ใหญ่

นายนพพรช ศุภวารังกุล

นายนพพล เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์

☉ ครูผู้สอน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2564

นางศศิธร คู่กระสังข์

นางสาวเกณิกา บริบูรณ์

นายลีปกร จันทร์แก้ว

โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดมหาธาตุวรวิหาร)

โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

โรงเรียนเพลินพัฒนา

นายปิยะ บริสุทธิ์เพ็ชร
นายปรัชญา นาสมภักดิ์
นางทัศนีย์ นามโคตร
นายสาวขยานันท์ หาวิชา
นายจักรกฤษ ต่อพันธ์
นางชุติมา แก้วหล้า
นายอุดมสิน สันธิ์
ว่าที่เรือตรีธนาวรรณ สุวรรณपाल
นายภาคิน นิมนานรวงศ์
นายหุติพงศ์ รักจรรยาบรรณ
นายวรวัชร วงศ์สุธา

โรงเรียนเบญจมราชาอนุสรณ์
โรงเรียนเบญจมราชาอนุสรณ์
โรงเรียนเบญจมราชาอนุสรณ์
โรงเรียนสตรีชัยภูมิ
โรงเรียนหนองบัวแดงวิทยา
โรงเรียนทุ่งเสลี่ยมชนูปถัมภ์
โรงเรียนสตูลวิทยา
โรงเรียนราชดำริ
โรงเรียนกำเนิดวิทย์
โรงเรียนสุจิตปุณี
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี

☉ ผู้เรียน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2564

✧ ระดับประถมศึกษา

เด็กชายกฤตภาส จันทร์ละออ
เด็กชายธนบูรณ์ อัสโย
เด็กชายชลธิ์ โชติจิรภาส
เด็กหญิงกฤตยา ผดุงเดชสิริ
เด็กหญิงชดาษา ชินวัฒน์โชติ

โรงเรียนราชวินิต
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
โรงเรียนโสมาภาพัฒนา
โรงเรียนสาธิตพัฒนา

✧ ระดับมัธยมศึกษา

นายณชพล จึงสำราญ
นางสาวธันดดา แก้วสุขศรี
นางสาวพิทยาภรณ์ พุทธสินธุ์
นางสาววรรณมน งามสอาด
นายสิริภัทร์ เหล่าอุตร์
นายอานิส สีมะ
นายนนท์นที จิตรรังสรรค์
นายวสุ ธีราโชติทรงชัย
นายเสกฐนนท์ ทรวงบูรณกุล
นายสุขพัฒน์ เมืองสมบัติ
นางสาวแพรวพลอย ศรีพร้อมวรรณ
เด็กชายนครินทร์ บุญนาค

โรงเรียนเทพศิรินทร์
โรงเรียนหาดใหญ่รัฐประชาสรรค์
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
โรงเรียนทวิธาภิเศก
โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ชัยภูมิ
โรงเรียนเจริญวิทยานุสรณ์
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
โรงเรียนราชดำริ
โรงเรียนกำเนิดวิทย์
โรงเรียนกำเนิดวิทย์
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี
โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา

☉ คณะทำงานศึกษาวิจัย สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้

นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ

นางสาวทัศนวัลย์ เนียมบุบผา

นายชัชวาล อัจฉมากุล

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชา

นางสาวนุริยา วาจิ

นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง

นางสาวสุชาดา กลางสอน

นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต

นายศัพทสร ทองดี

นางสาวบุญนภัส ขำหินตั้ง

นางสาวสิริวิมล เวทสรากุล

นักวิชาการศึกษาระดับชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการศึกษาระดับชำนาญการพิเศษ

นิติกรชำนาญการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

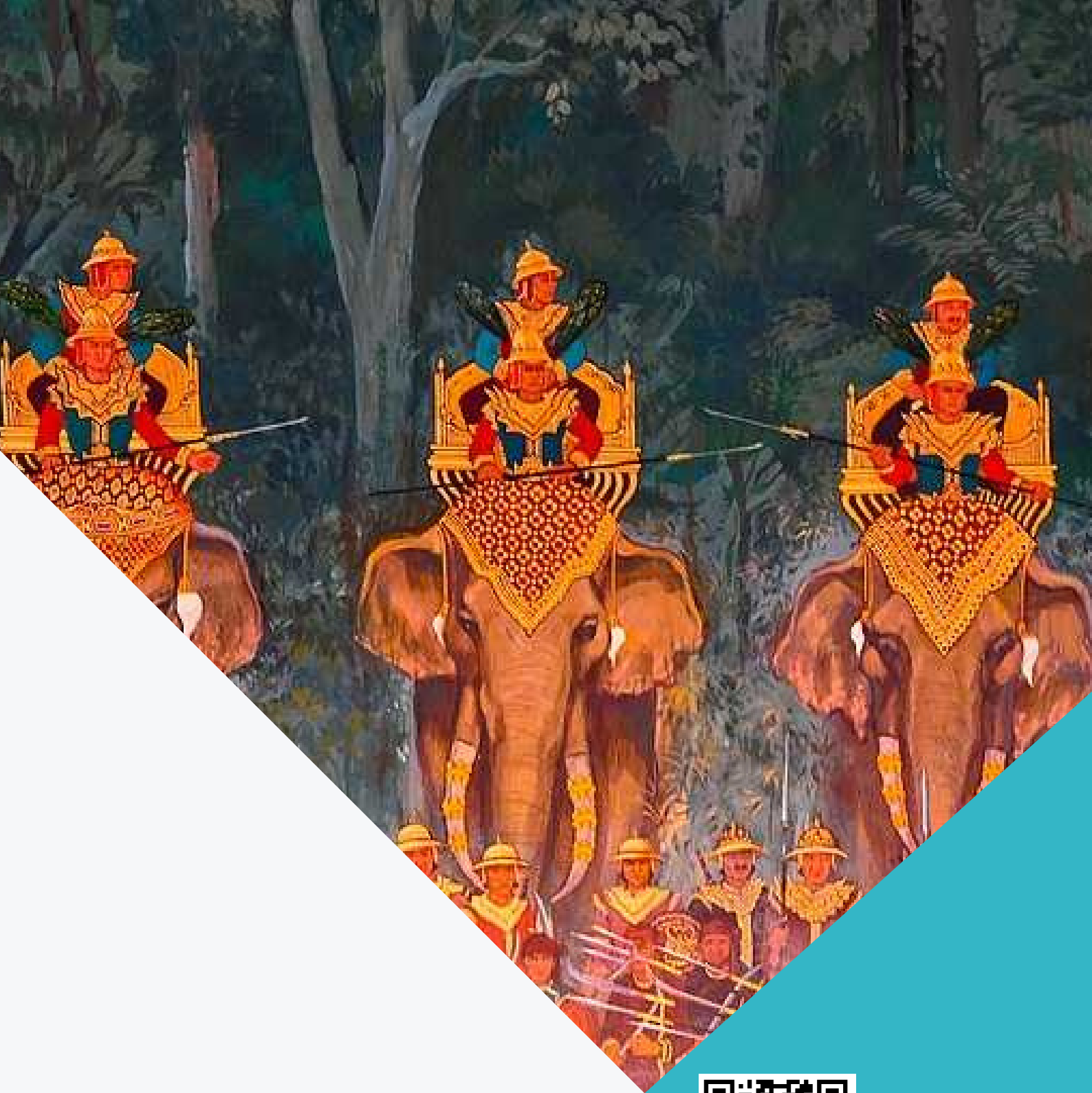
หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โทร. 02-668-7123 โทรสาร 02-243-1123

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

รวบรวมเอกสารวิชาการ
สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ (สมร.)

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 2513, 2522
โทรสาร 0-2243-1128
เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>